ལ་རྩེ

volume 5   2007-2008

བམ་པོ་ ༥ པ།   སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༧-༢༠༠༨།

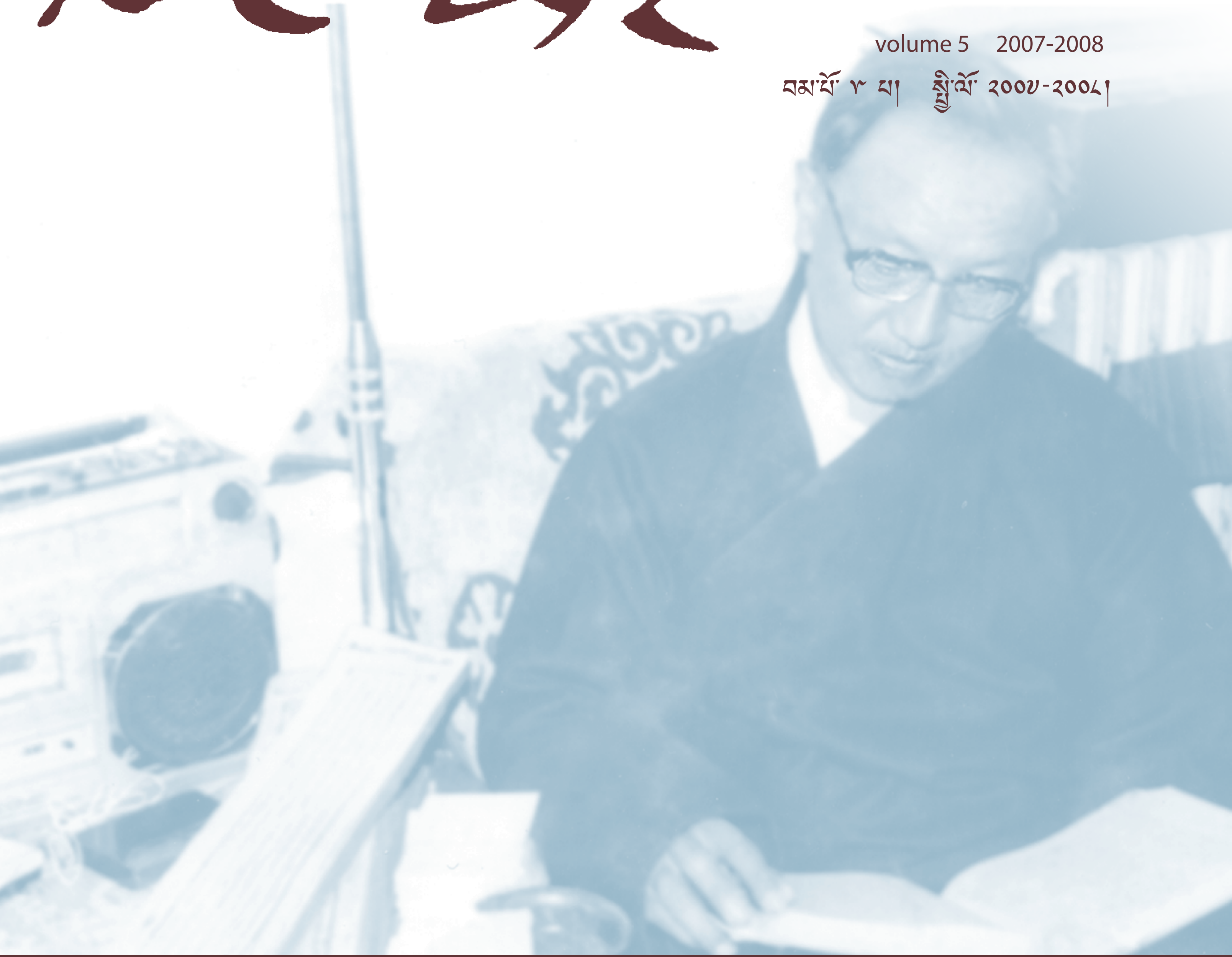

ཀུན་ཕན་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པའི་ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་གསར་འགྱུར།

TRACE FOUNDATION'S **LATSE LIBRARY NEWSLETTER**

ཀུན་ཕན་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པའི་

TRACE FOUNDATION'S **L A T S E**

volume 5 2007-2008

བམ་པོ་ ༥ པ། སྤྱི་ལོ་ ༢༠༠༧-༢༠༠༨།

རྩོམ་སྒྲིག་པའི་མཆིད།

ཀུན་ཕན་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པའི་ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་གསར་འཕྲིན་ནི་ ༢༠༠༣ ལོར་འདོན་འགོ་ཚུགས་ནས་བཟུང་ལོ་རེ་ལ་ཐེངས་རེ་བཏོན་པ་ཡིན། གསར་འཕྲིན་འདི་པར་སྐྲུན་དང་དྲ་ལམ་གཉིས་ཀ་ནས་འགྲེམས་སྤེལ་རྒྱ་ཆེར་བྱས་སྟབས། འདིའི་ཀློག་པ་པོ་བོད་ཁུལ་གྱི་གྲོང་གསེབ་དག་དང་། ཡུ་རོབ། ཨ་རི་བཅས་སུ་རྒྱ་སྐྱེད་བྱུང་ཡོད་ལ་གསར་འཕྲིན་ལ་བསྟོད་པ་བྱེད་མཁན་ཡང་བྱུང་དང་འབྱུང་བཞིན་ཡོད། གསར་འཕྲིན་འདོན་ཐེངས་འདི་ནི་ ༢༠༠༧ ལོ་དང་ ༢༠༠༨ ལོ་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བྱས་ནས་བཏོན་ཡོད། གསར་འཕྲིན་འདིའི་ནང་དོན་གྱི་སྤུས་ཚད་ལེགས་པོ་ཡོང་ཆེད། རྒྱུ་ཆ་དང་དུས་ཚོད་ལ་སྟབས་བསྟུན་གྱིས་མཚམས་མཚམས་ལ་འདོན་ཐེངས་གཉིས་གཅིག་ཏུ་བྱས་ནས་འདོན་རྒྱུ་ཡིན་པ་དགོངས་འཇགས་ཞུ།

༢༠༠༧ ལོ་ནི་མཁས་དབང་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་སྐུ་གཤེགས་ནས་ལོ་ངོ་བཅུ་འཁོར་བའི་དུས་དྲན་ཡིན། ང་ཚོས་གོ་སྐབས་འདི་དང་བསྟུན་ནས་ཀུན་ཕན་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པའི་ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་གསར་འཕྲིན་འདོན་ཐེངས་འདིའི་ནང་ལ་ཁོང་གི་སྐུ་ཚེ་དང་མཁས་པའི་མཛད་པ་ཆེད་འགོད་བྱས་ཡོད།

NEWS FEATURES གསར་འགྱུར།

2 LATSE HOSTS WORKSHOP IN TIBETAN INFORMATION TECHNOLOGY

བོད་ཡིག་གི་བརྡ་འཕྲིན་ལག་རྩལ་གྱི་སྦྱོང་བརྡར།

5 FILMS AT LATSE

ལ་རྩེ་ལ་བསྟན་པའི་གློག་བརྙན།

7 LECTURE SERIES

གདམས་བཤད་ཀྱི་ཕྲེང་བ།

LITERARY FEATURES རྩོམ་རིག

FEATURED SCHOLAR མཁས་པ་གླིང་པ

14 THE LIFE OF THE LATE DUNGKAR RINPOCHÉ

by Pema Yudrön

དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་དམ་པ་དེའི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྡུས།

པད་མ་གཡུ་སྒྲོན་ནས།

18 AN OVERVIEW OF THE LIFE OF PROFESSOR DUNGKAR LOZANG TRINLÉ RINPOCHÉ

by Pema Bhum

མཁས་དབང་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་ཚེ་སྐྱུར་ཞིབ།

པད་མ་འབུམ་ནས།

COVER: DUNGKAR RINPOCHÉ IN HIS LIVING QUARTERS AT TIBET UNIVERSITY, 1982.

༡༩༨༢ ལོར་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་བོད་ལྗོངས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་གཟིགས་ཤག་ཏུ། (མདུན་ཤོག)

ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་གསར་འགྱུར།

L I B R A R Y   N E W S L E T T E R

Editor's Note

Trace Foundation's Latse Library Newsletter has been published once a year since its first issue in 2003. The newsletter is distributed widely in both print and electronic format, and our readership is expanding to even remote Tibetan areas, Europe and the Americas and has been receiving positive reviews. Given the amount of time expended and material covered in the newsletter, from now on, we will occasionally publish double issues so that we can ensure content of high quality. This volume of the newsletter is a double issue to cover the years 2007-2008.

2007 marked the tenth year anniversary of the passing of the great scholar Dungkar Lozang Trinlé. We are therefore taking the opportunity to feature his life and works in this issue of *Trace Foundation's Latse Library Newsletter*.

NEW AND NOTABLE ངོ་སྤྲོད་འདྲེན་པའི་དཔེ་དེབ་གསར་པ།

38 Two Publications from Peltsek Institute

མེས་པོའི་ཤུལ་བཞག།

42 *The Story about the Change from Fifth to Sixth*
by Desi Sanggyé Gyatso

སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་ལྔ་པ་དྲུག་པར་འཕོས་པའི་གཏམ།

46 *Opening the Door to Modern Tibetan Literature*

དེང་རབས་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་གི་འཇུག་སྒོ།

50 *Chö nam kun tü:* an Enumerative Glossary of Terms

ཆོས་རྣམ་ཀུན་བཏུས།

52 The First Tibetan e-Dictionary Launched
by Tenzin Gelek

གློ་བཟང་བོད་རྒྱ་དབྱིན་གསུམ་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ།
བསྟན་འཛིན་དགེ་ལེགས་ནས།

54 An Introduction to *The Joys and Sorrows of a Boy*
from Naktsang (Naktsang Shilu Kyiduk)

"ནགས་ཚང་ཞི་ལུའི་སྐྱིད་སྡུག" གི་ངོ་སྤྲོད།

LITERARY EXCERPT ཁོལ་ཕྱུང་རྩོམ་རིག

60 Excerpt from *The Joys and Sorrows of a Boy from Naktsang*, a semi-autobiographical novel by Naktsang Nülo
Translated by Lauran Hartley

ANDREA E. SOROS	*FOUNDER AND PRESIDENT*
ERIC COLOMBEL	*EXECUTIVE ADVISOR*
PEMA BHUM	*EDITOR-IN-CHIEF*
KRISTINA DY-LIACCO	*ASSISTANT EDITOR*
STEPHANIE JOHNSTON	*LAYOUT AND DESIGN*

THIS NEWSLETTER IS PUBLISHED BY TRACE FOUNDATION'S LATSE LIBRARY, 132 PERRY ST., SUITE 2B, NEW YORK, NY 10014 USA TEL.: +1-212-367-8490 FAX +1-212-367-8479 EMAIL: INFO@LATSE.ORG

CONTENTS COPYRIGHT © UNLESS OTHERWISE NOTED. PHOTOS COPYRIGHT © LATSE LIBRARY / TRACE FOUNDATION, UNLESS OTHERWISE NOTED, AND MAY NOT BE REPRODUCED IN ANY WAY WITHOUT PERMISSION FROM LATSE LIBRARY / TRACE FOUNDATION.

ELECTRONIC VERSION OF THIS NEWSLETTER CAN BE FOUND AT WWW.LATSE.ORG AND WWW.TRACE.ORG.

ཨེན་ཊི་ཡ་ ཨི་ སོ་རོ་སི་	དབུ་འཛུགས་མཁན་དང་གཙོ་འཛིན།
ཨེ་རིག་ ཀོ་ལུམ་སྦེལ།	རྒྱུན་ལས་སློབ་སྟོན་པ།
པད་མ་འབུམ།	རྩོམ་སྒྲིག་འགན་འཛིན།
ཀིར་སི་ཏི་ན་ ཌྷེ་ལི་ཡག་ཀོ།	རྩོམ་སྒྲིག་ལས་རོགས།
སི་ཏད་ཧྥ་ནིས་ ཇོན་སི་ཊུན།	ཤོག་ངོས་རྒྱས་འགོད་པ།

གསར་འགྱུར་འདི་ནི་ཀུན་ཕན་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པའི་ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་དཔེ་སྐྲུན་བྱས། གསར་འགྱུར་འདི་ལོ་རེའམ་ལོ་གཉིས་རེར་ཐེངས་གཅིག་རེ་དཔེ་སྐྲུན་བྱེད་རྒྱུ་ཡིན། པར་དབང་མིང་འདོན་བྱས་མེད་ན་དུས་དེབ་འདི་ལ་བཀོད་དོ་ཅོག་གི་པར་དབང་ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་ཡོད། གསལ་ཁ་ལོགས་སུ་མེད་ན། ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ངམ་ཀུན་ཕན་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པའི་པར་དབང་ཅན་གྱི་འདྲ་པར་རྣམས་དེ་གཉིས་ལས་གང་རུང་ཞིག་གི་ཆོག་མཆན་མེད་པར་ཐབས་ལམ་གང་ནས་ཀྱང་སྐྱར་འགོད་བྱས་མི་ཆོག གསར་འགྱུར་འདིའི་གློག་འཕྲུལ་གྱི་པར་གཞི་ www.latse.org དང་ www.trace.org ཐོག་ནས་གཟིགས་ཐུབ།

A note on transliteration system used: Latse Library uses the Tibetan and Himalayan Library (THL) Simplified Phonetic Transcription of Standard Tibetan for Tibetan terms that appear in our English-language articles. For more information on this transliteration scheme, please visit: www.thlib.org (see under "Reference" tab).

Latse Hosts Workshop in Tibetan Information Technology

On May 26-27, 2007, Latse Library hosted "Innovations in Tibetan Information Technology: a Workshop in Tibetan Unicode and Tibetan Language Support in Windows Vista" to herald the inclusion of Tibetan language in the new Windows Vista operating system, as well as to explore the development of Tibetan Unicode and programs.

Latse worked with two Tibetan information technology (IT) experts to develop and organize the workshop program: **Tashi Tsering**, a Senior Researcher at the China Tibetology Research Center, former consultant to Microsoft for Tibetan language support in Vista, as well as a former Trace Foundation Fellow in 2002-2004; and **Chris Walker**, a doctoral candidate in the Department of Anthropology, University of Chicago. During the event, they were joined by **Yeshi Tashi**, a Tibetan computing expert residing in Washington DC, who has worked extensively on Tibetan Unicode fonts and input methods.

༢༠༠༧ ལོའི་ཟླ་ ༥ པའི་ཚེས་ ༢༦ དང་ ༢༧ ཉིན་གཉིས་ལ། ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་ "བོད་ཡིག་གི་བརྡ་འཕྲིན་ལག་རྩལ་ཏེ། ཝིན་ཌོ་སེ་ཝི་སི་ཏ་ཡི་གཅིག་གྱུར་གསང་རྟགས་ཅན་གྱི་བོད་ཡིག་དང་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་གི་སྦྱོང་བརྡར་སྤེལ་ནས་ཝིན་ཌོ་སེ་ཝི་སི་ཏ་བཀོལ་སྤྱོད་ཀྱི་མ་ལག་གི་ནང་དུ་བོད་ཡིག་འདེམས་རྒྱུ་ཡོད་པ་ཞེས་སུ་བཙུགས་པ་དང་མཚུངས་སུ། གཅིག་གྱུར་གསང་རྟགས་ཅན་གྱི་བོད་ཡིག་སྤེལ་སྒྲིག་བྱས་རིམ་ངོ་སྤྲོད་བྱས། ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་སྦྱོང་བརྡར་འདི་གནང་མཁན་ལ་ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ཞེས་པའི་ནང་གི་མཐོ་རིམ་ཞིབ་འཇུག་པ། ཝིན་ཌོ་སེ་ཝི་སི་ཏ་ལ་བོད་ཡིག་འཇུག་པའི་སློབ་སྟོན་པ་ཟུར་པ། ཀུན་ཕན་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པ་ནས་ ༢༠༠༢ ནས་ ༢༠༠༤ བར་རོགས་སྐྱོར་ཐོབ་པའི་སློབ་མ་ཟུར་པ། བོད་ཡིག་གི་བརྡ་འཕྲིན་ལག་རྩལ་གྱི་ཆེད་མཁས་**བཀྲ་ཤིས་ཚེ་རིང་**ལགས་དང་། ཤི་ཁ་སྒོ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་མིའི་རིགས་རིག་པའི་འབྲུམ་རམས་པའི་ཞིབ་འཇུག་སློབ་མ་**ཁྲི་རིས་སི་ཝོལ་ཁེར་**གཉིས་གདན་འདྲེན་

OPPOSITE PAGE TOP TO BOTTOM:
PARTICIPANTS OF THE WORKSHOP FILL THE LIBRARY'S READING ROOM. YESHI TASHI (RIGHT) GIVES CONSULTATION TO A WORKSHOP PARTICIPANT. CHRIS WALKER EXPLAINS TIBETAN UNICODE.

སྦྱོང་བརྡར་ལ་ཞུགས་མཁན་གྱིས་གང་བའི་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་དཔེ་ཀློག་ཁང་།
ཡེ་ཤེས་བཀྲ་ཤིས་ལགས་ནས་སྦྱོང་བརྡར་ལ་ཞུགས་མཁན་རྣམས་ལ་སློབ་སྟོན་གནང་བཞིན་པ།
ཁྲི་རིས་སི་ཝོལ་ཁེར་ནས་གཅིག་གྱུར་གསང་རྟགས་ཅན་གྱི་བོད་ཡིག་འགྲེལ་བཤད་གནང་བཞིན་པ།
(ཁ་གཏད་ཤོག་ངོས། གོང་ནས་འོག)

བོད་ཡིག་གི་ བརྡ་འཕྲིན་ལག་རྩལ་གྱི་སྦྱོང་བརྡར།

ཞུས། སྦྱོང་བརྡར་གྱི་སྐབས་སུ་རྒྱལ་ས་ལྷ་ཞིན་ཏོན་ན་བཞུགས་པའི་གློག་ཀླད་ཀྱི་མཁས་པ་**ཡེ་ཤེས་བཀྲ་ཤིས**་ལགས་ཀྱང་སྦྱོང་བརྡར་གནང་མཁན་གྱི་གྲས་སུ་ཞུགས། ཡེ་ཤེས་བཀྲ་ཤིས་ལགས་ནས་གཅིག་གྱུར་གསང་རྟགས་ཅན་གྱི་བོད་ཡིག་གི་ཡིག་གཟུགས་དང་མཐེབ་གཞོང་གི་སྐོར་ལ་ཕྱག་ལས་རྒྱ་ཆེར་གནང་ཡོད།

སྦྱོང་བརྡར་འདི་ནི་སྦྱོང་བརྡར་ལ་ཞུགས་མཁན་དགྲུས་མ་རྣམས་ལ་ཉེ་བར་མཁོ་བའི་ཤེས་བྱ་མཁོ་འདོན་བྱེད་ཆེད་བཀོད་སྒྲིག་བྱས་པ་དང་མཚུངས་སུ། ཆེད་ལས་ཀྱི་བེད་སྤྱོད་གཏོང་མཁན་རྣམས་ལ་ཐེ་ཞིབ་ཏུ་བཏང་ནས་གླེང་མོལ་བྱས། ཉིན་རེའི་སྦྱོང་བརྡར་ལ་གླེང་མོལ་དང་། ཉམས་ལེན། དོགས་གཅོད་བཅས་ཆ་གསུམ་ཡོད་ཅིང་། སྦྱོང་བརྡར་ལ་ཞུགས་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་རང་རང་གི་གློག་ཀླད་ཁྱེར་ནས་སྦྱོར་བརྡར་ལ་ཞུགས་སྐྱལ་བྱས།

ཉིན་དང་པོའི་སྦྱོང་བརྡར་གྱི་གཙོ་གནད་ནི་གཅིག་གྱུར་གསང་རྟགས་ཅན་གྱི་བོད་ཡིག་དང་ཝིན་ཌོ་སེ་ཝྲེ་སི་ཏ་ཡི་བོད་ཡིག་གི་སྐོར་ཡིན། གཏམ་བཤད་གནང་མཁན་གཉིས་ནས་གློག་ཀླད་ཀྱི་ནང་དུ་བོད་ཡིག་བྱུང་རིམ་གྱི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྡུས་ངོ་སྤྲོད་གནང་རྗེས། གཅིག་གྱུར་གསང་རྟགས་ཅན་གྱི་བོད་ཡིག་གི་འཕེལ་རིམ་དང་བེད་སྤྱོད་ཀྱི་ལམ་དུ་ཞུགས་པའི་རིམ་པ་ངོ་སྤྲོད་བྱས། དེ་ཡང་སྦྱོང་བརྡར་གྱི་སྐབས་ལ་ཝིན་ཌོ་སི་ཡི་བོད་ཡིག་བེད་སྤྱོད་ཀྱི་མ་ལག་གཅིག་པོ་མ་ཡིན་པར། Mac དང་ Linux ཡི་བཀོལ་སྤྱོད་མ་ལག་ལ་ཡང་གླེང་མོལ་བྱས། མི་སྒེར་གྱི་མོས་པ་དང་མཐུན་པའི་ཡིག་འཛུག་མཐེབ་གཞོང་དང་ཡིག་གཟུགས་གཏན་ལ་འབེབས་སྟངས་བཅས་དང་སྦྱོང་བརྡར་གནང་མཁན་གཉིས་ནས་རེས་མོས་ཀྱིས་དམར་ཁྲིད་གནང་། ཡང་ཨོ་ཧྥི་སི་ ༢༠༠༧ (Office 2007) མ་ལག་གི་ནང་ཏུ་བོད་ཡིག་བཀོལ་སྟངས་དང་། བོད་ཡིག་གི་ཐ་ཤོག་ལ་ལྡེ་སྒྲོག་དང་དེ་བཟོ་སྒྲུན་བྱེད་སྟངས། བོད་ཡིག་གི་ཨེ་མེལ་དང་མགྱོགས་འཕྲིན་གཏོང་སྟངས་བཅས་ཀྱང་གླེང་སློང་བྱས། སྦྱོང་བརྡར་གྱི་

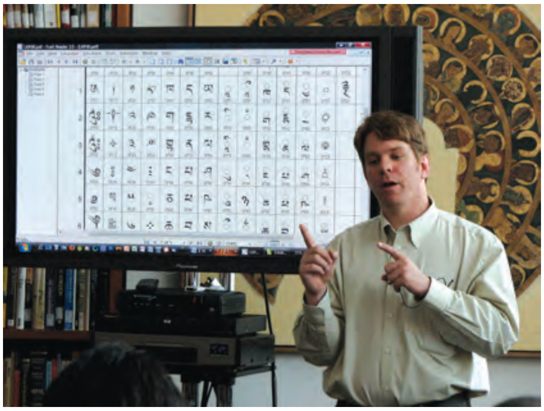

NEWS FEATURES

གསར་འགྱུར།

TOP LEFT:
WORKSHOP PARTICIPANTS BROUGHT THEIR OWN LAPTOPS TO WORK ALONGSIDE THE PRESENTATIONS.

TOP RIGHT:
TASHI TSERING LEADS DISCUSSION AT THE WORKSHOP.

སྦྱོང་བརྡར་ལ་ཞུགས་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་རང་རང་གི་ལག་ཁྱེར་གློག་ཀླད་ཁྱེར་ནས་སྦྱོང་བརྡར་ལ་ཞུགས་པ། (གཡོན་གོང་།)

བཀྲ་ཤིས་ཚེ་རིང་ལགས་ནས་སྦྱོང་བརྡར་གྱི་ཚོགས་འདུར་བགྲོ་གླེང་གི་སྣེ་ཁྲིད་གནང་བཞིན་པ། (གཡས་གོང་།)

The workshop was designed to provide practical information to a general audience, as well as more detailed discussion for professional applications. Each day closed with a "Discussion, Practice and Consultation" period, and participants were encouraged to bring their laptops to the sessions to work alongside the presentations.

The first portion of the workshop focused on practical topics on Tibetan Unicode and Tibetan language in Windows Vista. The speakers gave a brief history of computing in Tibetan, and then outlined the development and implementation of Tibetan Unicode. Discussion focused not only on Tibetan language support in the Windows platform, but also in other major operating systems such as Mac and Linux. The speakers took turns in demonstrating the various Tibetan input keyboards that one could configure on one's own computer, as well as the various Tibetan fonts available. Other topics covered included using Tibetan in Office 2007 applications, viewing and building webpages in Tibetan, and using Tibetan in email and instant messaging. The second day of the workshop looked at future challenges and possibilities for the Tibetan computing community. The speakers gave an overview of the development of OpenType fonts for other traditional Tibetan writing scripts, internet applications, and designing software in Tibetan language. Tashi Tsering also presented the Universal Tibetan Font Converter, a tool that converts legacy Tibetan data to Unicode data. The project was funded by Trace Foundation and is now available through the Trace Foundation website.

During the discussion and consultation periods, workshop participants could directly consult with the invited speakers on specific questions and problems. The intense and lengthy exchanges and discussions that took place revealed the exciting and promising future of computing in Tibetan language. ■

ཉིན་གཉིས་པར། བོད་ཡིག་གི་གློག་ཀླད་སྤྱོད་མཁན་རྣམས་ལ་འབྱུང་འགྱུར་གྱི་དཀའ་ངལ་དང་གོ་སྐབས་ལ་ཚོད་དཔག་བྱས། གསུང་བཤད་གནང་མཁན་གཉིས་ནས་བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་དཔེ་བྲིས་དང་། དྲ་རྒྱའི་མ་ལག བོད་ཡིག་ཏུ་མཉེན་ཆས་རྩོམ་འགོད་བྱེད་པ་བཅས་ལ་ opentype ཡིག་གཟུགས་བཟོ་སྐྲུན་གྱི་ཐད་ལ་ཚོད་དཔག་བྱས། བཀྲ་ཤིས་ཚེ་རིང་ལགས་ནས་བོད་ཡིག་གི་ཡིག་གཟུགས་སྣ་ཚོགས་ཕན་ཚུན་བརྗེ་སྒྱུར་བྱེད་ཆས་ཏེ། ད་ཡོད་ཀྱི་བོད་ཡིག་གི་གློག་ཀླད་ཡིག་རིགས་རྣམས་གཅིག་གྱུར་གསང་རྟགས་ཅན་གྱི་བོད་ཡིག་གི་ཡིག་རིགས་ལ་སྒྱུར་ཐབས་ཀྱང་ཁྲིད་སྟོན་གནང་། བོད་ཡིག་གི་ཡིག་གཟུགས་སྣ་ཚོགས་ཕན་ཚུན་བརྗེ་སྒྱུར་བྱེད་ཆས་སྐྲུན་པའི་ལས་གཞི་འདི་ཀུན་ཕན་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པས་རྒྱུ་སྐྱོར་བྱས་ལ། ཉེ་ཆར་ཀུན་ཕན་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པ་དང་ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་དྲ་རྒྱའི་ཐོག་ལ་བསྐྱལ་ཡོད། གྲོས་མོལ་དང་བཀའ་འདྲི་ཞུ་བའི་སྐབས་ལ། སྦྱོང་བརྡར་ལ་ཞུགས་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་སྦྱོང་བརྡར་གནང་མཁན་གཉིས་ལ་ཐད་ཀར་དྲི་བ་དང་དཀའ་ངལ་བྱེ་བྲག་པ་དྲིས་ཆོག སྦྱོང་བརྡར་འདིར་གླེང་མོལ་འབྲུག་པོ་དང་རིང་པོ་བྱུང་བ་འདིས་གློག་ཀླད་ཀྱི་ཐོག་ནས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་ལ་འབྲུག་ཆ་དོད་པོ་ཞིག་ཡོང་མདོག་ཤར། ■

ལ་རྩེ་ལ་བསྟན་པའི་གློག་བརྙན། Films at Latse

༢༠༠༦ ནས་ ༢༠༠༧ ལོ་གཉིས་ལ་མཁས་པ་གདན་འདྲེན་ཞུས་ནས་གསུང་བཤད་གནང་དུ་བཅུག་པའི་ཐོག་ལ་གློག་བརྙན་སྟོན་སའི་གནས་ཚང་གཡར་ཞིང་དེའི་འགྲོ་སོང་བཏང་། ༢༠༠༧ ལོའི་ཟླ་གསུམ་པར། ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་རུའུ་བྷིན་སྒྱུ་རྩལ་འགྲེམས་སྟོན་ཁང་སྟེ། གྲོང་ཁྱེར་ནེའུ་ཡོག་ལ་ཧི་མ་ལ་ཡའི་རི་རྒྱུད་ཀྱི་སྒྱུ་རྩལ་གྱི་ཆེད་དུ་བཙུགས་པའི་འགྲེམས་སྟོན་ཁང་དེ་དང་། ཁྲི་སི་ཁལ་ཟེར་བའི་དུས་དེབ་དང་མཉམ་འབྲེལ་གྱིས་ "སུན་ཕྱུང་བའི་གྲྭ་པ། བོད་ལ་བསམ་ཞིབ།" ཟེར་བའི་གློག་བརྙན་བོད་སྐད་ཀྱི་པར་གཞི་དེ་ཁྲོམ་སྟོན་བྱས། གློག་བརྙན་དེ་ནི་སུའི་སི་ཡི་གློག་བརྙན་བཟོ་མཁན་**ལུའུ་ཁི་ཤྲེད་ལེར་**གྱིས་བཟོ་སྐྲུན་བྱས། དངོས་བྱུང་མཚོན་པའི་གློག་བརྙན་འདིས་དེང་སང་ཞིབ་འཇུག་དང་བསྔགས་བརྗོད་བྱེད་བཞིན་པའི་མཚན་ཉིད་པ་དང་། སྒྱུ་རྩལ་པ། དགེ་འདུན་ཆོས་འཕེལ་(༡༩༠༣ནས་༡༩༥༡)གྱི་མི་ཚེ་གཟུགས་བརྙན་གྱི་ལམ་ནས་མངོན་པར་བྱས་ཡོད། གློག་བརྙན་འདི་ནི་སྐྱེ་བོ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པ་འདི་དང་འབྲེལ་བའི་གློག་བརྙན་གྱི་པར་རིས་སྙིང་པ་དང་། ཁོང་གི་གྲོགས་པོ། ཁོང་དང་ངོ་ཤེས་པ། ཁོང་གི་སྐོར་ལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་མཁན་གྱི་མཁས་པ་དག་ལ་བཅར་འདྲི་བྱས་པ་བཅས་ཀྱིས་གྲུབ་ཡོད། ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་འབུམ་རམས་པ་ཤྲེད་ལེར་ལགས་རུའུ་སྦྲིན་འགྲེམས་སྟོན་ཁང་ལ་གློག་བརྙན་སྟོན་སྐབས་ཕེབས་ཐུབ་ནས། དབྱིན་སྐད་ཀྱི་པར་གཞིའི་གློག་བརྙན་དེ་ངོ་སྤྲོད་གནང་བ་དང་གློག་བརྙན་ལ་ལྟ་མཁན་རྣམས་དང་དྲི་བ་དྲི་ལན་བྱེད་ཐུབ་པའི་མཐུན་རྐྱེན་སྦྲར།

IN addition to speakers and lecturers in 2006-2007, Latse also hosted and sponsored film screenings. In March 2007, the library collaborated with the Rubin Museum of Art, an institution dedicated to Himalayan art in New York City, and the journal *Tricycle*, to present a special screening of the Tibetan language version of *Angry Monk: Reflections on Tibet* by Swiss filmmaker **Luc Schaedler**. The documentary film offers a cinematic journey through time to portray the life of Gedun Choephel (1903-1951), the controversial Tibetan monk, philosopher, artist and thinker whose legacy continues to be explored and celebrated today. *Angry Monk* features

FAR RIGHT: COVER OF *THE SECRET TALE OF TESUR HOUSE.*

བཀྲུས་ཟུར་ཚང་གི་གསང་བའི་གཏམ་རྒྱུད་ཀྱི་མདུན་ཤོག
(གཡས་མཐའ)

historical footage and rare interviews with friends, acquaintances and scholars of this remarkable individual. Latse made it possible for Dr. Schaedler to attend the special screening at the Rubin Museum, as well as the subsequent screenings of the English-language copy to introduce the film and take questions from the audience.

The following month, Latse hosted filmmakers **Ritu Sarin** and **Tenzing Sonam** (*Dreaming Lhasa, Shadow Circus: The CIA in Tibet*) for a look at their current work in progress, *To Be a Rinpoche*. The filmmaking duo screened a segment of the film, which continues the narrative of the subject featured in their earlier film *The Reincarnation of Khensur Rinpoche*. The screening was followed by a moderated discussion with Professor Robert Barnett of the Modern Tibetan Studies Program at Columbia University.

Also in April, Latse Library presented a new film from Bhutan, *Tharchin the Liberated*, by filmmaker Rinchen Namgay, with producer Sangay Khandu. The screening of the film was followed by a question and answer session with **Gyembo**, who worked on the film as production assistant. The feature film tells the story of two brothers who follow different paths in life—one becomes a monk while the other follows a more modern lifestyle—in pursuit of happiness and fulfillment. This unique film produced and directed in Bhutan provided special insight into Bhutan's rich cultural heritage that hitherto had rarely been seen on the silver screen, and introduced the audience to the kind of works being produced by the bourgeoning Bhutanese film industry. ■

ཟླ་བ་དེའི་རྗེས་མར། ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་གློག་བརྙན་བཟོ་མཁན་**རི་ཏུའུ་**དང་**བསྟན་འཛིན་བསོད་ནམས**་ལགས་གཉིས་ཀྱི་(གློག་བརྙན་ལྷ་སའི་རྨི་ལམ་དང་། གྲིབ་ནག་གི་སྒྱུ་རྩེད། ཨ་རིའི་གསང་བའི་ལས་ཁུངས་དང་བོད་ཟེར་བའི་གློག་བརྙན་བཅས་བཟོ་སྐྲུན་གནང་མཁན།)བཟོ་སྐྲུན་བྱེད་བཞིན་པའི་གློག་བརྙན་"སྤྲུལ་སྐུ་ཞིག་ཏུ་གྱུར་བ།"ཞེས་པ་དེ་སྔོན་རྒྱུའི་གནས་ཚང་གཡར་ཞིང་མཐུན་རྐྱེན་སྦྱར། གློག་བརྙན་དེ་ནི་ཁོང་གཉིས་ཀྱིས་སྔོན་མ་བཟོ་སྐྲུན་གནང་བའི་གློག་བརྙན་"མཁན་ཟུར་རིན་པོ་ཆེའི་ཡང་སྲིད།"ཟེར་བའི་སྐྲུང་དེའི་མཇུག་མཐུད་བཟོ་སྐྲུན་བྱེད་བཞིན་པ་དེའི་དུམ་བུ་ཞིག་ཐེངས་འདིར་བསྟན། ཀོ་ལུམ་སྦི་ཡ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་བོད་རིག་པའི་དགེ་རྒན་ཆེན་མོ་རོ་སྦིར་ཊ་སྦྲ་ནེད་དང་གླེང་མོལ་གནང་བ་ཞིག་གློག་བརྙན་འདིའི་ཟུར་རྒྱན་དུ་བཀོད་ཡོད།

ཟླ་བཞི་བའི་ནང་ལ། ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ནས་འབྲུག་ཡུལ་གྱི་གློག་བརྙན་བཟོ་སྐྲུན་པ་རིན་ཆེན་རྣམ་རྒྱལ་དང་གློག་བརྙན་པར་སྐྲུན་པ་སངས་རྒྱས་མཁན་འདུལ་གཉིས་ནས་བཟོ་སྐྲུན་དང་པར་སྐྲུན་གནང་བའི་གློག་བརྙན་ "ཐར་བ་ཐོབ་པའི་མཐར་ཕྱིན།" ཞེས་པ་བསྟན། གློག་བརྙན་བསྟན་ཚར་རྗེས། གློག་བརྙན་བཟོ་སྐྲུན་གྱི་ཕྱག་རོགས་པ་**རྒྱམ་པོ**་དང་དྲི་བ་དྲི་ལན་བྱས། རྟོག་བཟོའི་གློག་བརྙན་འདིས་སྤུན་ཟླ་གཉིས་ཀྱིས་ཐ་དད་པའི་མི་ཚེ་རེ་བསྐྱལ་ཚུལ་གྱི་སྐྲུང་བརྗོད་ཡོད། སྤུན་དེ་གཉིས་ལས་གཅིག་རབ་ཏུ་བྱུང་བ་དང་། ཅིག་ཤོས་དེ་འདོད་ཡོན་དོན་གཉེར་གྱི་དེང་རབས་ཀྱི་མི་ཚེ་ལ་ཞུགས། གློག་བརྙན་དམིགས་བསལ་བ་འདི་ནི་འབྲུག་ཡུལ་དུ་པར་སྐྲུན་དང་འཁྲབ་ཁྲིད་བྱས་ཡོད། གློག་བརྙན་འདིའི་ནང་དུ་འབྲུག་ཡུལ་གྱི་ཡུལ་སྲོལ་གོམས་གཤིས་མང་པོ་ཞིག་མཐོང་ཐུབ་པ་འདི་དག་ད་བར་དུ་གློག་བརྙན་གྱི་རས་གཞིའི་ཐོག་ལ་མཐོང་རྒྱུ་དཀོན་པོ་ཡིན། གློག་བརྙན་འདིས་ལྟད་མོ་བ་རྣམས་ལ་གསར་དུ་བྱུང་བའི་འབྲུག་ཡུལ་གྱི་གློག་བརྙན་བཟོ་སྐྲུན་ལས་རིགས་ཀྱིས་ལས་དོན་ཇི་ལྟ་བུ་སྒྲུབ་བཞིན་པ་ཡང་བསྟན་ཡོད། ■

གཏམ་བཤད་ཀྱི་ཕྲེང་བ། Lecture Series

SINCE our last report, the Latse Library Lecture Series has again featured a wide variety of talks and presentations, with speakers from around the world.

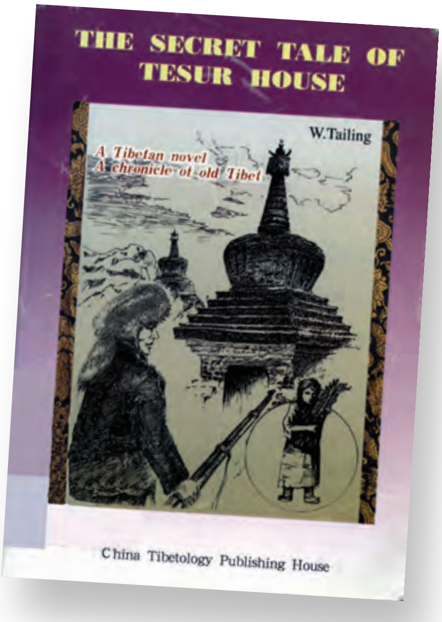

On November 16, 2006, **Dr. Norbu Wangden**, professor at the Institute of Ethnic Literature of the Chinese Academy of Social Sciences in Beijing, gave a talk on the *terma* tradition. His presentation was highlighted with slides and video footage of a young *tertön* uncovering Gesar *terma*, including a metal *dorjé* and other objects, in the Amnye Machen and Nyenpo Yutsé mountain areas in the summer of 2006.

༢༠༠༦ ལོའི་ཟླ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་ ༡༦ ཉིན། པེ་ཅིན་ན་ཡོད་པའི་ཀྲུང་གོའི་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་གི་མི་རིགས་གྲངས་ཉུང་གི་རྩོམ་རིག་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་འབྲུམ་རམས་པ་དང་དགེ་རྒན་ཆེན་མོ་**ནོར་བུ་དབང་ལྡན**་ལགས་ནས་གཏེར་མའི་སྐོར་ལ་གསུང་བཤད་གནང་། ཁོང་གིས་དགུང་གཞོན་གཏེར་སྟོན་པ་ཞིག་གིས། ༢༠༠༦ ལོར་ཨ་མྱེས་རྨ་ཆེན་དང་གཉན་པོ་གཡུ་རྩེ་རི་རྒྱུད་དུ་གེ་སར་སྒྲུང་གི་གཏེར་ཡིག་རྙེད་ཚུལ་དང་། རྫས་གཏེར་རྡོ་རྗེ་ཞིག་གཏེར་ནས་འདོན་པའི་གནས་སྐབས་དེའི་བརྙན་ཐག་ཅིག་དང་འདྲ་པར་སྐོར་གཏམ་བཤད་ཀྱི་ཆ་གཙོ་བོ་བྱས་ནས་བསྟན།

ཟླ་བ་བཅུ་གཉིས་པའི་ནང་ལ། དགེ་རྒན་ཆེན་མོ་**དཀོན་མཆོག་ཚེ་བརྟན**་ལགས་ནས་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་ཨ་མདོའི་ལུང་ཚན་དབྱེ་བ་འབྱེད་སྟངས་དང་། ཡུལ་ཁམས་དེའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ས་མིང་སྐོར་ལ་གསུང་བཤད་གནང་། དཀོན་མཆོག་ཚེ་བརྟན་ལགས་ནི་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཟི་ལིང་ན་ཡོད་པའི་མཚོ་སྔོན་ཏང་(རྒྱ་ནག་དམར་ཕྱོགས་)གི་སློབ་གྲྭའི་སློབ་དཔོན་དང་ལོ་རྒྱུས་མཁས་པ་ཞིག་ཡིན། ཁོང་ནི་མཚོ་སྔོན་བོད་རིགས་ཞིབ་འཇུག་ཚོགས་པའི་འགན་འཛིན་གཞོན་པ་ཡིན་ལ། ཚོགས་པ་དེས་ཨ་མདོའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་གཞི་རྒྱ་ཆེན་པོ་སྤེལ་བཞིན་ཡོད།

ཟླ་བ་དེའི་ཟླ་མཇུག་ལ། ཨེམ་རྗེ་**ལྷེ་ནག་ཚང་ཉི་ཟླ**་ལགས་ནས་ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་དུ་བོད་ཀྱི་སྟུགས་པའི་སྲོལ་རྒྱུན་སྐོར་ལ་གསུང་བཤད་གནང་། ཨེམ་རྗེ་ཉི་ཟླ་ཁོང་རང་ཉིད་ཨ་མདོའི་རེབ་གོང་སྟུགས་རྒྱུན་གྱི་སྟུགས་པ་ཞིག་ཡིན་ཅིང་། ལོ་ངོ་བརྒྱ་ཕྲག་དུ་མའི་སྲོལ་རྒྱུན་འདིའི་ལོ་རྒྱུས་དང་

NEWS FEATURES
གསར་འགྱུར།

OPPOSITE PAGE LEFT: LOTEN NAMLING PERFORMING A *LAMA MANI* COMPOSITION.
བློ་བརྟན་རྣམ་གླིང་ནས་བླ་མ་མ་ཎིའི་དབྱངས་རྟ་ལེན་བཞིན་པ། (གཡོན་གྱི་ཁ་གཏད་ཤོག་ངོས།)

OPPOSITE PAGE TOP RIGHT: RIGZIN SAMDUP DEMONSTRATES USING SHEEP KNUCKLES IN TIBETAN TRADITIONAL GAMES.
རིག་འཛིན་བསམ་གྲུབ་ལགས་ནས་སྲོལ་རྒྱུན་བོད་ཀྱི་བྱིས་པའི་རྩེད་ཆས་ཤོག་གི་རྩེད་རྩལ་སྟོན་བཞིན་པ། (ཁ་གཏད་ཤོག་ངོས་ཀྱི་གཡས་གོང་།)

OPPOSITE PAGE BOTTOM RIGHT: LAMCHOK GYAL.
ལྷ་མཆོག་རྒྱལ། (ཁ་གཏད་ཤོག་ངོས་ཀྱི་གཡས་འོག།)

In December, **Professor Kunchok Tsetan** gave a lecture that discussed the traditional Tibetan division of Amdo into administrative units, as well as the history of place names in the region. Kunchok Tsetan is a professor and historian at the Qinghai Chinese Communist Party (CCP) School in Xining, Qinghai Province. He is also Vice Director of the Amdo Qinghai Tibetan Research Association which is currently undertaking a monumental research project on the history of Amdo.

Later that month, the library welcomed back **Dr. Nida Chenagtsang** who gave a presentation on the *ngakpa*, or yogin, tradition of Tibet. Dr. Nida, who is himself a *ngakpa* in the Rebkong (in Amdo) tradition, gave an introduction to the history and culture of the centuries-old tradition, and discussed the daily activities and social roles of contemporary *ngakpa* and their current situation in modern-day Tibet. Dr. Nida is co-founder and director of the Ngak-Mang Institute, and in 2003, was recognized as the Head Ngakpa of Rebkong. Dr. Nida is also a highly-regarded Tibetan medical doctor and specialist in Ku-nye traditional Tibetan massage.

On March 3, **Dr. Gartso Kyid**, at that time a Luce Foundation Visiting Scholar at Columbia University, gave an illustrated lecture on Amdo Tibetan women's hair adornments. She spoke about the origins and cultural meanings of hair ornaments, as well as the taboos and status associated with this facet of women's costume, and the effects of cultural change on the hairstyle tradition. Gartso Kyid is a professor in the Tibetan Studies Department at Qinghai Nationalities University in Xining.

The library welcomed **Professor Jialuo** on March 31, who presented a talk entitled "Vitalizing Tibetan Practical Knowledge," addressing the question of how Tibetan practical traditional knowledge can become a vital part of the everyday lives of Tibetans in China. Professor Jialuo is an Associate Professor of Language and Culture at the Northwest University for Nationalities in Lanzhou, Gansu Province. He has served as project coordinator for a five year program implemented by the Canadian International Development Project to produce schoolbooks for Tibetan children in China based on traditional Tibetan knowledge. At the time of the lecture, he was pursuing an advanced degree in Education at the University of Toronto in Canada.

ལུགས་སྲོལ་ངོ་སྤྲོད་གནང་བ་དང་། དེང་སང་གི་སྔགས་པའི་ཉིན་རེའི་ཆོས་སྤྱོད་དང་། སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གོ་གནས། དེང་སྐབས་ཀྱི་གནས་བབ་བཅས་ལ་བཀའ་མོལ་གནང་། ཨེམ་ཆེ་ཉི་ཟླ་ལགས་ནི་སྔགས་མང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གསར་འཛུགས་གནང་མཁན་གཅིག་དང་དེའི་འགན་འཛིན་ཡིན་ལ། ༢༠༠༣ ལོར་རེབ་གོང་སྔགས་མང་གི་མཁན་པོར་ངོས་འཛིན་གནང་། ཨེམ་ཆེ་ཉི་ཟླ་ལགས་ནི་བོད་ལུགས་ཀྱི་སྨན་པ་གྲགས་ཅན་ཞིག་ཡིན་ལ། ཁོང་དམིགས་བསལ་གྱིས་བོད་སྨན་གྱི་བསྐུ་མཉེ་ལ་མཁས་ཤིང་། དེའི་སྐོར་ལ་དཔེ་དེབ་ཅིག་བརྩམས་པ་མ་ཟད། དེ་ལག་ལེན་བྱེད་ཐབས་ཀྱི་བརྙན་ཐག་ཅིག་ཀྱང་བཟོས་ཡོད།

ཟླ་ ༣ པའི་ཚེས་ ༣ ཉིན། ཀོ་ལུམ་སྦི་ཡ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ན་ཡོད་པའི་ལོའི་སི་ཐེབས་རྩ་ཡི་གདན་ཞུས་ཀྱི་མཁས་པ་**དཀར་མཚོ་སྐྱིད**་ཀྱིས་ཨ་མདོའི་བོད་མོའི་སྐྲ་རྒྱན་གྱི་སྐོར་དཔེ་རིས་ཅན་གྱི་གསུང་བཤད་གནང་། འབུམ་རམས་པ་དཀར་མཚོ་སྐྱིད་ལགས་ནས་སྐྲ་རྒྱན་གྱི་བྱུང་ལུགས་དང་མཚོན་དོན། སྐྲ་རྒྱན་གྱི་རིགས་འདྲ་མིན་གྱིས་མཚོན་པའི་བུད་མེད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་གནས་བབ། ཡུལ་སྲོལ་ཐ་དད་པའི་སྐྲ་རྒྱན་བར་གྱི་ཤུགས་རྐྱེན་བཅས་ཀྱི་སྐོར་ལ་གསུང་བཤད་གནང་། དཀར་མཚོ་སྐྱིད་ནི་མཚོ་སྔོན་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་བོད་རིག་པ་སྡེ་ཚན་གྱི་དགེ་རྒན་ཆེན་མོ་ཡིན།

ཟླ་གསུམ་པའི་ཚེས་ ༣༡ དགེ་རྒན་ཆེན་མོ་**རྒྱ་ལོ**་གདན་འདྲེན་ཞུས་ནས། ཁོང་གིས་བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་འཚོ

བའི་རྒྱུན་ཤེས་རྣམས་ཀྱང་གོའི་ཁོངས་ན་ཡོད་པའི་དེང་སང་གི་བོད་མིའི་འཚོ་བའི་ནང་ལ་ཇི་ལྟར་འདྲེན་རྒྱུའི་སྐོར་ལ་གསུང་བཤད་གནང་། དགེ་རྒན་ཆེན་མོ་རྒྱ་ལོ་ནི་རྒྱ་ནག་ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་གྱི་གྲོང་ཁྱེར་ལན་གྲོའུ་ན་ཡོད་པའི་ནུབ་བྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་དགེ་རྒན་ཆེན་མོ་གཞོན་པ་ཞིག་ཡིན། བོད་ཡུལ་གྱི་བོད་ཕྲུག་རྣམས་ལ་བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་འཚོ་བའི་རྒྱུན་ཤེས་ཀྱི་སློབ་དེབ་ཅིག་བསྒྲིག་ཆེད། ཁོང་གིས་ཁེ་ན་ཏའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཡར་རྒྱས་ལས་གཞིའི་འབྲེལ་མཐུད་ཀྱི་ཕྱག་ལས་ལོ་ལྔ་ལ་གནང་ཡོད། དེང་སང་ཁོང་གིས་ཁེ་ན་ཏའི་ཏོ་རོན་ཏོ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོར་དགེ་རྒན་གྱི་ཕྱག་ལས་གནང་ཞོར་དུ་སློབ་གསོའི་སྐོར་ལ་ཚད་རིམ་མཐོན་པོའི་ལག་ཁྱེར་ཅན་གྱི་སློབ་སྦྱོང་གནང་བཞིན་ཡོད།

ཟླ་བ་ ༦ པའི་ནང་ལ། ཨ་རིའི་མདའ་སྨི་མ་སེ་ཆུ་སེ་ཐ་ཡི་ནུབ་རྒྱུད་ཀྱི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ལྔའི་ གདན་ཞུས་ཀྱི་དགེ་རྒན་ཆེན་མོ་**བློ་བཟང་ནོར་བུ་ཤཱཀྱ**ལགས་ནས་ལ་རྟེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་གདན་འདྲེན་ཞུས་ནས་ "དེང་སང་བཙན་བྱོལ་བོད་མིའི་ཁྲོད་ཀྱི་སེམས་སྐྱིད་ཞིབ་འཇུག་གི་གནས་སྟངས་ལ་སྐོར་ཞིབ།" ཟེར་བའི་གསུང་བཤད་གནང་། བློ་བཟང་ནོར་བུ་ཤཱཀྱ་ལགས་ནི་རྒྱ་གར་ཝ་ར་ཎ་སིའི་བོད་ཀྱི་གཙུག་ལག་མཐོ་སློབ་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་གི་ནང་ཚན་སྒྲ་སྒྱུར་ཚན་ཁག་གི་འགན་འཛིན་ཡིན། ཁོང་གིས་ནང་ཆོས་ཀྱི་གཞུང་དང་། ཐུན་མོང་གི་རིག་གནས་ཏེ། ལེགས་སྦྱར་གྱི་སྒྲ་རིག་པ་དང་། རྒྱ་གར་གྱི་གསོ་བ་རིག་པ། སྐར་རྩིས་རིག་པ། ལེགས་སྦྱར་གྱི་རྩོམ་རིག་སོགས་ལེགས་སྦྱར་གྱི་བརྩམས་ཆོས་གྲངས་མང་བོད་སྐད་དུ་སྒྲ་སྒྱུར་དང་། རྩོམ་སྒྲིག དེ་དག་ལ་མཆན་བུ་འདེབས་པ་བཅས་གནང་།

ལོ་དེའི་དབྱར་ཀར། ལ་རྟེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་བརྩམས་སྒྲུང་གྲགས་ཅན་ "བཀྲས་ཟུར་ཚང་གི་གསང་བའི་གཏམ་རྒྱུད།"གྱི་རྩོམ་པ་པོ་**བཀྲས་གླིང་**

NEWS FEATURES
གསར་འགྱུར།

In June, taking time from his post as Visiting Faculty at the Five Colleges of Western Massachusetts, **Lobsang Norbu Shastri** came to the library to give the lecture "Contemporary Sanskrit Studies in the Tibetan Diaspora: An Overview". Lobsang Norbu Shastri is head of the Translation Unit of the Research Department of the Central Institute of Higher Tibetan Studies in Sarnath, India. He has translated, edited and annotated numerous texts on a variety of subjects ranging from Buddhist philosophy to secular texts including Sanskrit grammar, Ayurveda, astrology and Sanskrit literary works.

Just in time for summertime reading, the library welcomed novelist **Wangdor Tailing**, author of the ground-breaking novel *The Secret Tale of Tesur House*. Published in 1993, and later translated into English (by the author himself), Chinese, and German, *The Secret Tale* paints a vivid portrait of Tibet in the 1930s and 40s, through the saga of the Tesur family. The work has been widely-praised for its intimate details, rich language, and literary style. Born in Gyantse in 1934, and educated in Darjeeling, Wangdor Tailing now lives in Lhasa. His other major works include *Tibet—The Land and People* and Tibetan language translations of Shakespeare's *Hamlet* and *Romeo and Juliet*.

TOP RIGHT: SPEAKER PEMA DORJEE.
པད་མ་རྡོ་རྗེ།
(གཡས་གོང་།)

BOTTOM RIGHT: NAMGYAL TSARONG-TAKLHA AT LATSE LIBRARY.
ཚ་རོང་རྣམ་རྒྱལ་སྟག་ལྷ།
(གཡས་འོག།)

In October, well-known singer and musician **Loten Namling** presented "Nagma to Nangma: A Musical Journey on the Trace of the Ancient Silk Route," combining narrative and performance in a musical exploration of the origins of the traditional musical style, *nangma*. Loten Namling, now based in Switzerland, has recorded a few CDs, including "White Crane" and "Songs of Tibet," and has appeared in concerts around the world. In addition to Tibetan traditional music, Loten Namling also works with Western blues and jazz musicians. He is also a popular cartoonist.

On November 17, Latse welcomed back **Rigzin Samdup**, who was a key speaker at the Latse Library Calligraphy Workshop in 2005, for a presentation on Traditional Tibetan Games. In front of an audience made up largely of children, Rigzin Samdup shared his knowledge of different traditional games from central Tibet, some of which have already vanished from the modern landscape. He demonstrated the variety of games played with dice and sheep knuckles, and with coins and stones, each game with different levels of difficulty.

དབང་རྡོར་ལགས་གདན་འདྲེན་ཞུས། བརྩམས་སྒྲུང་གྲགས་ཅན་འདི་ ༡༩༩༣ ལོར་དཔེ་སྐྲུན་བྱས། རྗེས་སུ་འདི་(རྩོམ་པ་པོ་རང་གིས་)དབྱིན་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་བ་དང་། ད་དུང་རྒྱ་ཡིག་དང་འཇར་མན་སྐད་དུ་ཡང་བསྒྱུར་ཡོད། "བཀྲས་ཟུར་ཚང་གི་གསང་བའི་གཏམ་རྒྱུད།"ནི་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༣༠ ཡི་ནང་དང་ ༡༩༤༠ ཡི་ནང་ལ་བཀྲས་ཟུར་ཁྱིམ་རྒྱུད་ལ་ཆགས་འཛིག་ཅི་བྱུང་རྣམས་རི་མོ་བཞིན་དུ་བཀོད་ཡོད། བརྩམས་ཆོས་འདིའི་གསང་འགྲེལ་ཅན་གྱི་སྒྲུང་དོན་དང་། ཉམས་ཀྱིས་ཕྱུག་པའི་ཚིག་སྦྱོར། སྒྲུང་གི་རྩོམ་སྟངས་བཅས་ལ་བསྔགས་བརྗོད་རྒྱ་ཆེར་ཐོབ་ཡོད། ཁོང་གིས་ད་དུང་ "བོད་ཀྱི་ཡུལ་དང་བོད་ཀྱི་མི་དམངས།"ཟེར་བ་ལྟ་བུ་བརྩམས་ཡོད་ལ། ཤག་སྤིར་ཡ་ཡི་བརྩམས་ཆོས་ཧམ་ལེ་ཀྲི་དང་། རོ་མེ་ཨོ་དང་འཇུའུ་ལིད་ཟེར་བ་ཡང་བོད་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་ཡོད།

ཟླ་བཅུ་བའི་ནང་ལ་རོལ་དབྱངས་པ་དང་གླུ་པ་གྲགས་ཅན་**བློ་བསྟན་རྣམ་གླིང**་གིས་ "ནང་མ་མ་རེད་ནག་མ་རེད། གནའ་བོའི་དར་སྐུད་བཤུལ་ལམ་གྱི་ཐོག་ལ་རོལ་དབྱངས་ཀྱི་འགྲུལ་སྐྱོད་ཅིག" ཟེར་བའི་གསུང་བཤད་གནང་། གསུང་བཤད་དེར་བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་རོལ་དབྱངས་ནང་མ་ཟེར་བ་དེའི་ལུགས་ཀྱི་འབྱུང་ཁུངས་དང་འཁྲབ་ལུགས་བཅས་ལ་འགྲེལ་བརྗོད་དང་འཁྲབ་སྟོན་སྦྲགས་མ་བྱས་ནས་སྤེལ། བློ་བརྟན་རྣམ་གླིང་ལགས་དེང་སང་སུའི་སི་ན་བཞུགས་ཡོད་པ་དང་། ཁོང་གིས་"ཁྲུང་ཁྲུང་དཀར་མོ།"དང་"བོད་ཀྱི་གླུ"ཟེར་བ CD ལ་ཕབ་ཡོད་པ་མ་ཟད། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་གི་འཁྲབ་སྟོན་གང་མང་ལ་ཞུགས་མྱོང་། བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་རོལ་དབྱངས་ཀྱི་ཐོག་ལ། བློ

Professor Lhamchok Gyal of the Northwest Nationalities University in Lanzhou, Gansu Province, gave an illustrated talk called "The World of Gesar Bards" at the end of February. Lhamchok Gyal's talk drew from a large amount of materials he has collected on Gesar bards, the singers of the massive Gesar epic, not only from the Tibetan tradition, but also Mongolian, Naxi, and Monguour (Tu). Video recordings of different singers in performance drew much interest from the audience. As part of his presentation, Lhamchok Gyal introduced the Gesar Culture Website. Expected to go online in the near future, the website is a rich resource of materials for Gesar Studies, including sound files, videos, photos and art work.

In April, the library hosted a talk by **Pema Dorjee**, cataloger and selector of Tibetan language publications for the United States Library of Congress Delhi Office for over 20 years. Pema Dorjee's talk focused on the history of the Tibetan acquisitions by the Library of Congress, and the process of selecting and processing materials. It is largely upon his work in acquisitions and cataloging that the majority of North American libraries with Tibetan collections rely.

Namgyal Tsarong-Taklha visited Latse on May 2 to give a presentation entitled "Women of Tibet," where she discussed Tibetan women in history, as well as women's status and role in Tibetan society today. Currently the Advisor to the Drikung Kagyu Samtenling Nunnery in Dharamsala (of which she is also a former director), Namgyal Taklha has also worked in setting up and serving as Director of the Songtsen Library, Center for Tibetan and Himalayan Studies at Dehra Dun. She presented Latse Library with a copy of her recent publication *Women of Tibet*.

བརྟན་རྣམ་གླིང་ལགས་ཀྱིས་ནུབ་ཕྱོགས་ཀྱི་སྦྲ་ལུའུ་དང་ཛྷ་སི་ཐེར་བའི་རོལ་དབྱངས་ལ་ཡང་ཉམས་ལེན་གནང་གི་ཡོད། ཁོང་ནི་ད་དུང་བོད་པའི་སྤྱི་ཚོགས་སུ་ཟུར་ཟའི་རི་མོ་འབྲི་སྲོལ་འབྱེད་མཁན་ཞིག་ཀྱང་ཡིན།

ཟླ་བཅུ་གཅིག་པའི་ཚེས་ ༡༧ ཉིན། ལ་རྩེ་ནས་**རིག་འཛིན་བསམ་གྲུབ**་ལགས་ཡང་སྐྱར་གདན་འདྲེན་ཞུས། ཁོང་ནི་ ༢༠༠༥ ལོའི་ལ་རྩེའི་ཡིག་གཟུགས་འབྲི་སྟོན་གྱི་ཚོགས་འདུར་ཞུགས་མཁན་གཙོ་གྲས་ཤིག་ཡིན་ལ། ད་རེས་བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་རྩེད་རིགས་འགའ་ཞིག་རྩེད་སྟོན་གནང་། རིག་འཛིན་བསམ་གྲུབ་ལགས་ནས་མང་ཆེ་བ་བྱིས་པ་ཡིན་པའི་ཁོང་གི་གཏམ་བཤད་ལ་ཉན་མཁན་རྣམས་ལ་དབུས་གཙང་ཕྱོགས་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་རྩེད་རིགས་འགའ་ཞིག་ངོ་སྤྲོད་གནང་། ཁོང་གིས་ངོ་སྤྲོད་གནང་བའི་རྩེད་རིགས་རེ་ཟུང་ནི་དེང་སང་རྩེད་རྒྱུན་ཆད་པར་གྱུར་ཡོད། ཁོང་གིས་རྩེད་མོ་སྣ་མང་རྩེད་སྤྱོད་དུ་འགྲོ་བའི་ལུག་གི་ཐེ་གེ་ཡི་ (dice) རྩེད་སྟངས་རྩེད་སྟོན་གནང་། རྩེད་མོ་རེ་རེ་ལ་རིམ་པ་དང་དཀའ་གནས་རིམ་འཕར་བྱེད་རྒྱུ་ཡོད། ད་དུང་དངུལ་ཏམ་དང་རྗེའུ་ཡི་རྩེད་རིགས་ཤིག་ཀྱང་ངོ་སྤྲོད་གནང་།

༢༠༠༨ལོའི་ཟླ་གཉིས་པའི་ཟླ་མཇུག་ལ། རྒྱ་ནག་གི་ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་གྲོང་ཁྱེར་ལན་ཀྲོའུ་ཡི་ནུབ་བྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ཡི་དགེ་རྒན་ཆེན་མོ་**ལྷ་མཆོག་རྒྱལ**་ལགས་ནས་པར་རིས་དང་སྦྲགས་ནས་ "གེ་སར་སྒྲུང་པའི་འཛིག་རྟེན།" ཟེར་བའི་གསུང་བཤད་ཅིག་གནང་། ཁོང་གིས་གེ་སར་སྒྲུང་པའི་སྐོར་ལ་རྒྱུ་ཆ་རྒྱ་ཆེར་བསགས་ཡོད་པ་ལས་ད་རེས་ཀྱི་གཏམ་བཤད་འདི་ལོགས་སུ་བརྟེན། ཡོན་ཆེ་བའི་གེ་སར་སྒྲུང་གི་སྒྲུང་པ་བོད་པ་གཅིག་པོ་མ་ཡིན་པར། སོག་པོ་དང་། ན་ཞི། ཧོར་བཅས་མི་རིགས་གཞན་པའི་སྒྲུང་པ་བཅས་ཀྱང་ཁོང་གི་གཏམ་བཤད་ཀྱི་ནང་དུ་ཚུད་ཡོད། གེ་སར་སྒྲུང་པ་རིགས་འདྲ་མིན་གྱི་སྒྲུང་

NEWS FEATURES
གསར་འགྱུར།

On the following day, **Thubten Phuntsog** of the Central Nationalities University in Beijing spoke on "The Ancient History of Tibet." Professor Thubten Phuntsog has researched and written extensively in Tibetan language, history, culture, astrology and Tibetan medicine. In addition to teaching these subjects, he also supervises the Masters programs in Tibetan language and medicine at the university. His talk focused on the early, pre-imperial (pre-7th century) period of Tibetan history.

In June, **Nyima Dorjee** presented a talk centered around Drakyap (Brag g.yab), located in Chamdo, in the eastern part of Tibet Autonomous Region, and the stone carvings and statues that have been found there, some believed to date from as early as the 7th century. A native of Drakyap, Nyima Dorjee is an expert in the history of relations between Tibet, China and Mongolia. He co-authored the museum catalog *Treasures of Tibetan Art* (1996) for the Jacques Marchais Museum of Tibetan Art in Staten Island, New York, and is currently researching and writing on the history of Kham, with a focus on the geographical history of the Drakyap state.

On June 28, Latse was pleased to host Professor **Geshe Ngawang Samten** whose talk was entitled "The Impact of Sanskrit on Tibetan Literature." Professor Geshe Ngawang Samten is Director and Vice Chancellor of the Central Institute for Higher Tibetan Studies (CIHTS) in Varanasi, India, where he also serves as Professor of Buddhist Philosophy. He is the author and translator of several books and articles, including most recently *Ocean of Reasoning: A Great Commentary on Nagarjuna's Mulamadhyamakakarika*. ■

OPPOSITE LEFT: SPEAKER GESHE NGAWANG SAMTEN EXAMINES LATSE'S PEMA BYAMS COLLECTION OF GEDUN CHOEPHEL'S ARTWORK.
དགེ་བཤེས་ངག་དབང་བསམ་གཏན་ལགས་ལ་རྩེར་ཕེབས་པ།
(གཡོན་གྱི་ཁ་གཏད་ཤོག་ངོས།)

OPPOSITE RIGHT: THUBTEN PHUNTSOG.
ཐུབ་བསྟན་ཕུན་ཚོགས།
(གཡས་ཀྱི་ཁ་གཏད་ཤོག་ངོས།)

བཤད་སྟངས་བསྟན་ཐག་ལ་ཕབ་ཡོད་པ་དེས་གཏམ་བཤད་ལ་ཉན་མཁན་རྣམས་ཀྱི་ཡིད་དབང་དྲངས། གཏམ་བཤད་འདིའི་ཆ་ཤས་ཤིག་གི་ཚུལ་དུ། ལྷ་མཆོག་རྒྱལ་ལགས་ནས་གསར་བཟོ་བྱེད་བཞིན་པའི་གོ་སར་གྱི་དྲ་རྒྱ་དེ་ངོ་སྤྲོད་གནང་། དྲ་རྒྱ་དེ་མི་འགྱངས་པར་ཁྲོམ་གཏོང་བྱེད་འཆར་ཡིན་པ་དང་། དྲ་རྒྱ་དེའི་ནང་དུ་གོ་སར་ཞིབ་འཇུག་གི་ཡིག་མཛོད་དང་། སྒྲ་མཛོད། པར་མཛོད། ཐང་ག་དང་རི་མོ་སོགས་ཀྱི་རྒྱུ་ཆ་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པོ་ཡོད་སྐད།

ཟླ་བཞི་བའི་ནང་ལ། རྒྱ་གར་ལྡི་ལི་ན་ཡོད་པའི་ཨ་རིའི་རྒྱལ་ཚོགས་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་ཡན་ལག་གི་ལས་ཁུངས་སུ་བོད་ཡིག་གི་དཔེ་དེབ་འདེམས་ཉོ་དང་དཀར་ཆག་འགོད་པའི་ཕྱག་ལས་ལོ་གྲངས་ཉི་ཤུ་ཙམ་ལ་གནང་བའི་པད་མ་རྡོ་རྗེ་ལགས་ནས་ལ་རྩེ་ལ་གསུང་བཤད་གནང་། པད་མ་རྡོ་རྗེ་ལགས་ནས་ཨ་རིའི་རྒྱལ་ཚོགས་དཔེ་མཛོད་ཁང་གིས་བོད་ཡིག་གི་དཔེ་དེབ་ཉོ་སྒྲུབ་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་། དཔེ་དེབ་འདེམས་ཉོ་དང་དོ་དམ་བྱེད་རིམ་སོགས་ངོ་སྤྲོད་གནང་། བྱང་ཨ་རིའི་བོད་ཡིག་གི་དཔེ་དེབ་ཡོད་པའི་དཔེ་མཛོད་ཁང་མང་ཆེ་བ་པད་མ་རྡོ་རྗེ་ལགས་ཀྱི་དཔེ་དེབ་ཉོ་སྒྲུབ་དང་དཀར་ཆག་ལ་བརྟེན་ཡོད།

ཚེ་རིང་རྣམ་རྒྱལ་སྟག་ལྷ་ལགས་ཟླ་ ༥ ཚེས་ ༢ ཉིན་ཕེབས་ཏེ་"བོད་མོ"ཞེས་པའི་བརྗོད་གཞིའི་ཐོག་ནས་ཁོང་མོས་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་གི་བོད་མོ་དང་། དེང་སྐབས་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ནང་གི་བོད་མོའི་གོ་གནས་སོགས་ལ་གླེང་མོལ་གནང་། ད་ལྟ་ཁོང་མོ་ནི་ཧ་རམ་ས་ལའི་འབྲི་གུང་བཀའ་བརྒྱུད་ཀྱི་བསམ་གཏན་གླིང་གི་བཙུན་དགོན་གྱི་སློབ་སྟོན་(དེའི་འགན་འཛིན་ཟུར་པ་ཡང་ཡིན།)པ་ཡིན། རྣམ་རྒྱལ་སྟག་ལྷ་ལགས་ནས་སྲོང་བཙན་དཔེ་མཛོད་ཁང་གསར་འཛུགས་དང་དེའི་འགན་འཛིན་ཡང་གནང་མྱོང་། དཔེ་མཛོད་ཁང་དེ་རྒྱ་གར་ལྡེ་ར་ལྡུན་ན་ཡོད་ཅིང་བོད་དང་ཧི་མ་ལ་ཡ་ཞིབ་འཇུག་གི་བསྡི་གནས་ཤིག་ཡིན། ཁོང་མོས་ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་རང་གི་བརྩམས་ཆོས་ཉེ་ཆར་དཔེ་

སྐུན་གནང་བ་ "བོད་མོ།" ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཅིག་གསོལ་རས་སུ་གནང་།

དེའི་ཕྱི་ཉིན། རྒྱ་ནག་པེ་ཅིན་ན་ཡོད་པའི་ཀྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་དགེ་རྒན་ཆེན་མོ་**ཐུབ་བསྟན་ཕུན་ཚོགས**་ལགས་ནས་ "བོད་ཀྱི་གནའ་བོའི་ལོ་རྒྱུས" སྐོར་ལ་གསུང་བཤད་གནང་། ཐུབ་བསྟན་ཕུན་ཚོགས་ལགས་ནས་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་། ལོ་རྒྱུས། སྐར་རྩིས། བོད་སྨན་བཅས་ཀྱི་ཕྱོགས་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་བཀའ་རྩོམ་རྒྱ་ཆེར་གནང་ཡོད། ཁོང་གིས་སློབ་ཚན་དེ་དག་དཔེ་ཁྲིད་གནང་བ་མ་ཟད། ཀྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོར་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་བོད་སྨན་གྱི་རབ་འབྱམས་པ་རྣམས་ལ་སློབ་སྟོན་ཡང་གནང་གི་ཡོད། ལ་རྩེ་ཡི་གསུང་བཤད་འདིར་ཁོང་གིས་དུས་རབས་བདུན་པའི་སྔོན་ཏེ། བོད་ཀྱི་བཙན་པོའི་རྒྱལ་རབས་ཀྱི་སྔོན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་གཙོ་གནད་དུ་བཟུང་ནས་གསུང་བཤད་གནང་།

ཟླ་བ་དྲུག་པར། **ཉི་མ་རྡོ་རྗེ**་ལགས་ནས་ཆབ་མདོའི་བྲག་གཡབ་ན་ཡོད་པའི་བྲག་བརྐོས་སྐོར་ཞིག་གི་སྐོར་ལ་གསུང་བཤད་གནང་། བྲག་བརྐོས་དེ་དག་མི་གང་མང་ཞིག་གིས་དུས་རབས་བདུན་པ་ལྷ་བུའི་ཧ་ཅང་སྔ་བོའི་སྐབས་ཤིག་གི་ཡིན་པར་ཡིད་ཆེས་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཉི་མ་རྡོ་རྗེ་ལགས་ནི་བྲག་གཡབ་ཏུ་འཁྲུངས་ཤིང་། བོད་རྒྱ་སོག་གསུམ་བར་གྱི་འབྲེལ་ལམ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མཁས་པ་ཡིན། ཁོང་ནི་"བོད་ཀྱི་སྒྱུ་རྩལ་གྱི་ནོར་བུ།"ཟེར་བའི་འགྲེམས་སྟོན་དཀར་ཆག་ཅིག་གི་རྩོམ་རོགས་ཡིན། འགྲེམས་སྟོན་དེ་ནི་ཨ་རིའི་སི་ཊད་ཊེ་གླིང་ཕྲན་ན་ཡོད་པའི་བཞའ་ཁེ་མར་ཤེ་བོད་ཀྱི་སྒྱུ་རྩལ་འགྲེམས་སྟོན་ཁང་ཟེར་བ་དེར་༡༩༩༨ ལོར་སྤེལ། དེང་སང་ཁོང་གིས་བྲག་གཡབ་ལོ་རྒྱུས་གཙོ་གནད་དུ་བཟུང་བའི་ཁམས་ཕྱོགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་ལྟུགས་རྩོམ་གནང་བཞིན་ཡོད།

སྤྱི་ཟླ་དྲུག་པའི་ཚེས་༢༨ ཉིན་ལ་རྩེར། དགེ་རྒན་ཆེན་མོ་**དགེ་བཤེས་ངག་དབང་བསམ་གཏན**་ལགས་ནས་"བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་ལ་ལེགས་སྦྱར་སྐད་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན།" ཞེས་པའི་གསུང་བཤད་གནང་། དགེ་བཤེས་ངག་དབང་བསམ་གཏན་ལགས་ནི་ལྷ་ཁ་དབུས་བོད་ཀྱི་ཆེས་མཐོའི་སློབ་གཉེར་ཁང་གི་ངེས་སྟོན་པ་དང་སློབ་སྤྱི་ཡིན། མཐོ་སློབ་དེར་ནང་ཆོས་ཀྱི་ལྷ་གྲུབ་ཀྱི་དགེ་རྒན་ཆེན་མོའི་ཕྱག་ལས་གནང་བཞིན་ཡོད། ཁོང་གིས་ཉེ་ཆར་རྩ་ཤེས་ཊཱི་ཀ་ཆེན་དབྱིན་ཡིག་ལ་སྒྲ་སྒྱུར་གནང་བས་མཆོན་པའི་དེབ་གྲངས་ཁ་ཤས་སྒྲ་སྒྱུར་དང་གསར་རྩོམ་གནང་ཡོད། ■

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

FEATURED SCHOLAR
མཁས་པ་གླིང་པ།

The Life of the Late Dungkar Rinpoché

RIGHT: A RECENT PHOTOGRAPH OF PEMA YUDRÖN, THE WIFE OF THE LATE DUNGKAR RINPOCHÉ.
དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་ཟླ་པད་མ་གཡུ་སྒྲོན་ལགས་ཀྱི་ཉེ་ཆར་གྱི་འདྲ་པར་ཞིག

The Editor requested Dungkar Rinpoché's widow, Pema Yudrön or Peyu (Pad g.yu), to draft a timeline of the main events of Dungkar Rinpoché's life specially for this issue. We have reproduced the original document that she sent us, and provide the English translation here. The newsletter staff would like to sincerely thank Mrs. Peyu la for her contribution and for the photos from her personal collection that she has kindly loaned and allowed us to publish. Our appreciation also to Tsering Choedron for her assistance towards this endeavor.

གསར་འགྱུར་འདིའི་རྩོམ་སྒྲིག་པས་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་ཟླ་པད་མ་གཡུ་སྒྲོན་ལགས་ལ་གསར་འགྱུར་འདོན་ཐེངས་འདི་ལ་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེའི་རྣམ་ཐར་ཞིག་འབྲི་སྐུལ་ཞུས། པད་གཡུ་ལགས་ནས་ང་ཚོར་བཏང་གནང་བའི་ཤོག་བྲིས་ངོ་མའི་འདྲ་བཤུས་འདིར་བཀོད་པའི་ཐོག་དེ་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་བསྒྱུར་ནས་བཀོད་ཡོད། པད་མ་གཡུ་སྒྲོན་ལགས་ནས་གསར་འགྱུར་འདིར་རྩོམ་བྲིས་གནང་བ་མ་ཟད་ཁོང་གིས་གཅེས་ཉར་གནང་ཡོད་པའི་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་ཡི་སྐུ་པར་དང་ཡིག་རིགས་གཡར་པོ་གནང་བ་ལ་གསར་འགྱུར་འདིའི་ལས་བྱེད་ཡོངས་ནས་སྙིང་ཁོང་ནས་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་བཞིན་ཡོད། ཚེ་རིང་ཆོས་སྒྲོན་ལགས་ནས་ལྷ་སར་དོན་དག་འདི་ལ་རོགས་རམ་གནང་སྐྱིན་གནང་བ་ལ་ཡང་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཞུ་བཞིན་ཡོད།

Birthplace: Nyingtri in Kongpo to the east of Lhasa.

1927-1934
He was born to father Tsewang and mother Tashi Tso with many auspicious omens. At the age of five, the thirteenth Dalai Lama Tupten Gyatso recognized him as the seventh reincarnation of the Dungkar *trülku* lineage.

1937-1946
Dungkar Rinpoché studied reading and writing under the guidance of his parents. He also studied a few religious books. Thereafter he entered Kongpo Kantseng, Mé Dratsang (college) in Sera Monastery. The Venerable Ngawang Yönten became his teacher, and he studied the "Five Great Books." [1]

19[4]7[2]
He received the *Geshé Lharampa* degree[3] in that year, and [then] entered [Gyuto] Upper Tantric College in Lhasa.

1 These five books are the curriculum of the *Geshé* degree program.
2 In Peyu's chronology, the year given is 1957. There seems to be some confusion or a mistake in recalling this date, as Dungkar Rinpoché was renowned for having achieved the *Geshé Lharampa* degree at the young age of 20 years, which would have been 1947.
3 The *Lharampa* degree is the highest degree in Buddhist studies.

195[1] [4]
Obtained the *ngakrampa (sngags rams pa)* degree in Tantric studies from the Gyuto Tantric College.

1951-1955
Studied other sciences of [traditional] Tibetan study for six years.

1956-1958
Appointed vice director of the Dakkong (i.e. Dakpo and Kongpo counties) branch of the Religious Association of Kongpo Nyingtri prefecture.

1960-1965
Up to the end of 1965, he was a teacher of Tibetan language at China's Central Institute for Nationalities in Beijing.

1966-19[7]3
Until the end of the year *[sic]* he did some political studies under Lhasa City's Second Neighborhood Committee and the region's Political Consultative Conference, and also performed mandated manual labor.

1974-1977
Assisted with editing at the Tibetan Archives, the management of ancient treasures, the Tibet exhibition,[5] and the Tibet Autonomous Region's Political Consultative Conference.

1977-1984
Again, [he was] assigned to teach Tibetan language at the Central Institute for Nationalities in Beijing.

1980
Conferred the rank of associate professor.

1984
Awarded full professor position at China's Central Institute for Nationalities in Beijing. Attended the International Association of Tibetan Studies Seminar in Munich, West Germany.
Appointed Director of the Tibet Academy of Social Sciences in Lhasa.

1987
Conferred a seat in the Chinese People's Political Consultative Conference.
Offered title of Specialist at the national level.
Attended the International Association of Tibetan Studies Seminar in Hungary.
Visited Norway, Austria, France, and England.

1990
Offered the honorary directorship of the Gansu Province Tibetan Studies Institute [at Labrang Monastery.]
Stayed in Qinghai for about three months and taught M.A. degree students. Also undertook research on rare archaeological findings.

1996
At the age of 70 years old, he was offered retirement from Tibet University in Lhasa.

1997
Passed away at 11:00 a.m. in the morning of the 18th day of the 5th month of the Tibetan Fire-Bull year, corresponding to July 22 in the American city of Los Angeles. ■

4 In Peyu's chronology, the year given is 1959, but it is well-established that he achieved this milestone in 1951.
5 This probably refers to the exhibition on the revolution in the Tibet Autonomous Region mentioned also in the article "An Overview of the Life of Professor Dungkar Lozang Trinlé Rinpoché" in this issue.

THIS AND FOLLOWING PAGES: PEMA YUDRÖN'S TIMELINE OF THE LIFE OF DUNGKAR RINPOCHÉ.
CONTINUES ON P. 37.

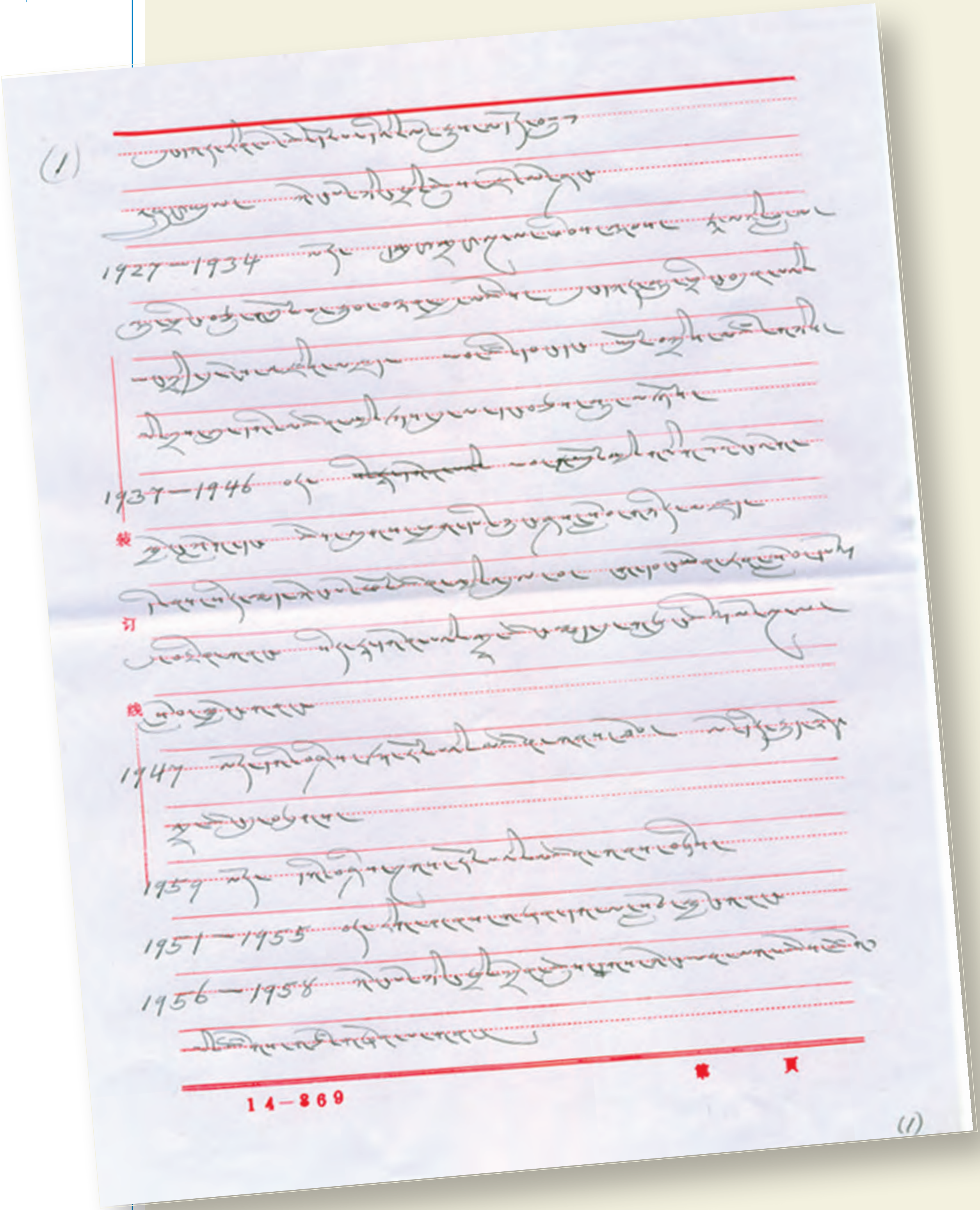
(1)

1927—1934

1937—1946

装

订

线

1947

1959

1951—1955

1956—1958

第 页

14—869

(1)

ཤོག་ངོས་འདི་གསུམ་པ་དང་མ་གཡུ་སྒྲོན་ལགས་ཀྱིས་བསྒྲིགས་གནང་བའི་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེའི་ལོ་ཚིགས་ཡིན།
འཕྲོས་ཤོག་གྲངས་ ༣༧ ལ་གཟིགས།

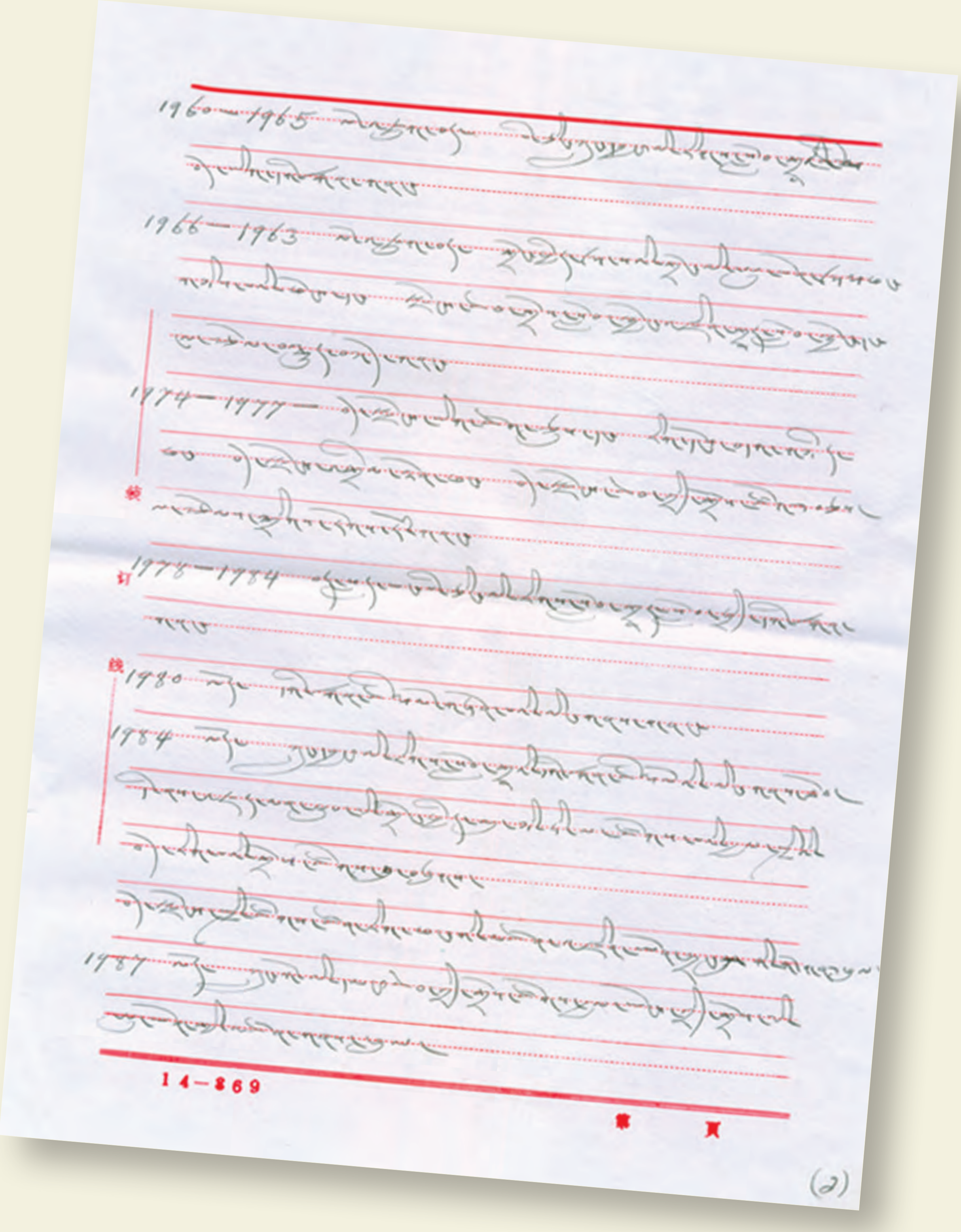
1960—1965

1966—1963

1974—1977—

1978—1984

1980

1984

1987

装 订 线

14－869

第 页

(2)

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

FEATURED SCHOLAR
མཁས་པ་གླིང་པ།

An Overview of the Life of Professor Dungkar Lozang Trinlé Rinpoché *by Pema Bhum*

The Young Geshe Lharampa

IN 1950, when the Chinese Communist Party arrived in Central Tibet, Trülku Dungkar Lozang Trinlé, then only 23 years old, had just completed his Geshe Lharampa degree some three years earlier. At that time, the politics of the Chinese Communist Government touched the lives of even the illiterate shepherd. Thus, it would have been difficult for a young and learned lama to not be affected by the events of that period.

In 1956, Dungkar Lozang Trinlé was appointed to be a member of the Nyingtri Trönchü Government Committee in Kongpo, and vice director of the Dakkong (Dakpo and Kongpo counties) branch of the Buddhist

དགུང་གཞོན་གྱི་དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པ།

༡༩༥༠ ལོར་རྒྱ་ནག་གུང་ཁྲན་ཏང་གི་དབང་ཤུགས་དབུས་གཙང་ལ་སླེབས་སྐབས། དགུང་ལོ་ཉེར་གསུམ་ལས་བཞེས་མེད་པའི་བླ་སྤྲུལ་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ནས་དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་མཚན་བཏགས་བཞེས་ནས་ལོ་ངོ་གསུམ་སོང་ཡོད། སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་ཀྱིས་ཡི་གེ་ཀ་ངོ་མི་ཤེས་པའི་ལུག་རྫི་ཞིག་གི་མི་ཚེ་ལ་ཡང་ཡོ་འཁྲོལ་བྱུང་ན། དགུང་ལོ་ཆུང་ཡང་མཁས་རྩལ་ཆེན་པོ་བཞེས་པའི་བླ་སྤྲུལ་འདི་རྒྱ་ནག་དམར་གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཤུགས་རྐྱེན་ལས་གཡོལ་ཐབས་མེད་པ་ནི་བཤད་མ་དགོས་པ་ཞིག་ཡིན། ༡༩༥༦ ལོར་མཁས་དབང་འདི་བོད་ལྗོངས་ཉིང་ཁྲི་ཁྲོན་ཆུས་ཀྱི་ཨུ་ཡོན་ཐེར་བའི་གོ་གནས་དང་། ནང་བསྟན

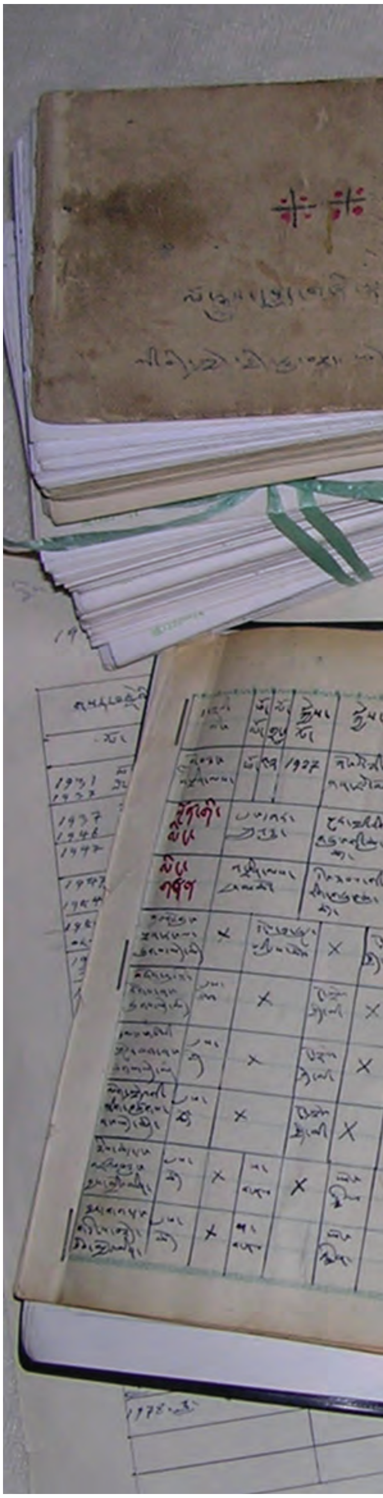

RIGHT: DUNGKAR RINPOCHÉ'S NOTEBOOKS, PAPERS AND WRITING IMPLEMENTS. THE STACKS OF CARDS ARE FOR DICTIONARY ENTRIES. PEMA YUDRÖN NOTED THAT RINPOCHÉ WOULD WEAR HIS PENCILS DOWN TO A NUB BEFORE USING A NEW ONE.
དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེའི་ཟིན་བྲིས་དང་ཡིག་ཆས་སོགས། ཤོག་ལེབ་བརྩེགས་མ་དེ་ནི་དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཡི་ཚིག་བྱང་ཡིན། སྐྱི་ཟླ་པད་མ་གཡུ་སྒྲོན་ལགས་ནས་གསུང་གསལ་ལ། རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཞ་སྨྱུག་ཅིག་ཟད་ནས་ཕྱུག་གིས་འཛིན་ཐབས་མེད་པའི་བར་དུ་བེད་སྤྱོད་གནང་བར་འགྱུར།
(གཡས།)

INSET: DUNGKAR LOZANG TRINLÉ AT HOME IN LHASA, 1988.
༡༩༨༨ ལོར་དུང་རིན་པོ་གཟིམ་ཤག་ཏུ་བཞུགས་ཡོད་པ།
(བར་བཙུག)

མཁས་དབང་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་ཚེ་སྐོར་ཞིབ།

པད་མ་འབུམ།

Association of China. Given the nature of such appointments, later scholars have characterized these activities as Dungkar Lozang Trinlé's way of joining the revolution.[1]

In addition to a Geshé Lharampa degree, Dungkar Rinpoché received a Ngakrampa degree in 1951. Moreover, in 1959 when the fourtheenth Dalai Lama had his Geshé Lharampa degree examination, Dungkar Lozang Trinlé was one of among sixteen of the most eminent *geshés* selected from major monasteries to serve as examination debaters. After taking these distinctions on the religious side, Dungkar Rinpoché studied other Tibetan sciences for five years. The duration of his study of these secular sciences was about one third of that of his religious study; nevertheless, his real interest and true scholarship were not in religion, but in Tibetan language, culture and history.

In the 1950s and 1960s, the Chinese Communist Government recruited high Tibetan lamas with considerable influence as well as other prominent religious figures to serve in different positions and under various titles in local governments. The Chinese Government also used less prominent figures and lower-ranked lamas who had a good knowledge of Tibetan language and culture for translating and editing documents of Chinese Communist Party (CCP) ideology, administration, and propaganda. These individuals were also used to train Chinese government staff in Tibetan language and culture. In the previous century, scholars of Tibetan language and culture included Tseten Zhapdrung, Muge Samten, Dorjé Gyelpo and the Mongolian Geshé Chödrak. Professor Dungkar Rinpoché also belongs to this category of intellectuals.

In 1960, following advice from the Chinese Premier Zhou Enlai, two classes of graduate students were formed at the Central Institute for Nationalities in Beijing for the study of classical Tibetan language. The CCP Tibet Work Committee assigned Dungkar Rinpoché as teacher to these two classes of students. One student in the first group was Mr. Lhakpa Püntsok, now the Executive Director of the China Tibetology Research Center in Beijing. He remembers that when Dungkar Lozang Trinlé came to teach, he was no longer a monk, but arrived as a layperson with his wife.[2]

Although there were some classes on religion, Dungkar Rinpoché primarily taught Tibetan language, literature and history to these students for a period of six years. His book of

མཐུན་ཚོགས་དྲགས་ཀོང་ཡན་ལག་མཐུན་ཚོགས་ཟེར་བ་དེའི་ཚོགས་གཙོ་གཞོན་པའི་གོ་གནས་བཞེས་ཡོད། འདི་ལ་མཁས་དབང་འདིའི་གསུང་འབུམ་གྱི་པོ་ཏི་རྣམས་ལ་སྔོན་བརྗོད་དང་མཁས་དབང་འདི་ཉིད་མཚམས་སྦྱོར་གནང་མཁན་རྣམས་ཀྱིས "གསར་བརྗེའི་ནང་ཞུགས" ཟེར།

དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ནས་དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་ཐོག་ལ་༡༩༥༡ ལོར་སྔགས་རམས་པའི་མཁས་ཚུལ་ཡང་བཞེས། དེ་མ་ཟད་༡༩༥༩ ལོར་རྒྱལ་དབང་སྐུ་ཕྲེང་བཅུ་བཞི་པ་༧བསྟན་འཛིན་རྒྱ་མཚོ་མཆོག་ནས་དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པའི་དམ་བཅའ་བཞེས་སྐབས་གདན་ས་ཁག་ནས་རྟགས་གསལ་གཏོང་མཁན་དགེ་བཤེས་བཅུ་དྲུག་དྲག་འདེམས་བྱས་པའི་གྲས་སུ་ཚུད་ཡོད། ཆོས་ཕྱོགས་ནས་འདི་ལྟར་མཁས་ཚུལ་བཞེས་རྗེས། དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ནས་ལོ་ངོ་ལྔའི་རིང་ལ་རིག་གནས་ལ་སློབ་གཉེར་གནང་། རིག་གནས་ལ་སློབ་གཉེར་གནང་ཡུན་དེ་ནི་ཁོང་གིས་ནང་ཆོས་ལ་སློབ་སྦྱོང་གནང་ཡུན་གྱི་སུམ་ཆའི་གཅིག་ཙམ་ཡང་མིན། ཡིན་ན་ཡང་ཁོང་གི་མཁས་པའི་མཛད་པ་གཙོ་བོ་ནི་རིག་གནས་དང་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ནས་འཕེལ་ཡོད་པ་མ་གཏོགས་ཆོས་ཕྱོགས་ནས་མིན།

རྒྱ་ནག་གུང་ཁྲན་གཞུང་གིས་ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་དང་དྲུག་ཅུའི་འགོ་ལ། བོད་མི་དམངས་ཀྱི་སེམས་པ་འགུག་ཤུགས་ཅན་གྱི་བླ་སྤྲུལ་དང་ཆོས་པ་ཆེ་ཁག་རྣམས་ས་གནས་སོ་སོའི་སྲིད་གཞུང་གི་ནང་དུ་གོ་གནས་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་མིང་ཐོག་ནས་བེད་སྤྱོད་བྱས་ཡོད། ནང་ཆོས་དང་རིག་གནས་ལ་མཁས་ཀྱང་བླ་སྤྲུལ་དང་ཆོས་པའི་གོ་བབ་ཆུང་བ་ཁག་ཅིག་གུང་ཁྲན་གྱི་ལྟ་བ་དང་འཛིན་སྐྱོང་། དྲིལ་བསྒྲགས་ཀྱི་ཡིག་ཆ་ཡིག་སྒྱུར་དང་རྩོམ་སྒྲིག་བྱེད་

པ་དང་།   སློབ་གྲྭ་ཁག་གི་ནང་དུ་རྒྱ་གཞུང་ལ་བོད་ཡིག་ཤེས་པའི་རིག་གནས་པ་དང་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་བྱེད་པ་གསོ་སྐྱོང་བྱེད་པའི་དགེ་རྒན་དུ་བེད་སྤྱོད་བྱས་ཡོད།   དུས་རབས་གོང་མའི་ནང་ལ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་རིག་གནས་རྒྱུན་འཛིན་ལ་སྐུ་དྲིན་ཅན་གྱི་མཁས་པ་སྟེ། དཔེར་ན། ཚེ་ཏན་ཞབས་དྲུང་། དམུ་དགེ་བསམ་གཏན། རྡོ་རྗེ་རྒྱལ་པོ། སོགས་པོ་དགེ་བཤེས་ཆོས་གྲགས་བཅས་ཚང་མ་དེ་ལྟར་ཡིན། མཁས་དབང་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ཀྱང་འདིའི་གྲས་ལ་གཏོགས།

༡༩༥༠ ལོར། སྐབས་དེའི་རྒྱ་ནག་གི་སྲིད་བློན་ཀྲོའུ་ཨེན་ལེ་ཡི་བཀའ་ལྟར། པེ་ཅིན་ན་ཡོད་པའི་ཀྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ཞེས་པ་དེར་གནའ་རབས་བོད་ཡིག་ཞིབ་འཇུག་འཛིན་གྲྭ་ཐེངས་གཉིས་བསྡུས། ཀྲུང་གྱུང་བོད་ལས་དོན་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་ཞེས་པའི་བཀའ་བཀོད་ལྟར་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་འཛིན་གྲྭ་དེ་གཉིས་ཀྱི་དགེ་རྒན་དུ་ཕེབས། ཐེངས་དང་པོའི་བོད་ཡིག་བརྟག་དཔྱད་འཛིན་གྲྭའི་སློབ་མ་གཅིག་ནི་དེང་སང་པེ་ཅིན་ན་ཡོད་པའི་ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ཞེས་པའི་འགན་འཛིན་ལྷག་པ་ཕུན་ཚོགས་ལགས་ཡིན། ཁོང་གིས་དྲན་གསོ་གནང་བ་ལྟར་ན། ལོ་འདིར་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ཁོང་ཚོའི་དགེ་རྒན་ལ་ཕེབས་སྐབས་སྐུ་བོའི་རྟེན་གྱིས་སྐུ་ལྷ་དང་མཉམ་དུ་མངོན་ཡོད།

དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ནས་སློབ་གྲྭ་འདིར་ལོ་ངོ་དྲུག་གི་རིང་ལ་ནང་ཆོས་ཀྱི་དཔེ་ཁྲིད་རེ་གནང་ཡོད་ན་ཡང་།   གཙོ་བོ་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་རྩོམ་རིག་ལོ་རྒྱུས་བཅས་དཔེ་ཁྲིད་གནང་ཡོད། ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་ལ་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་པའི་ཁོང་གི་སྙན་ངག་མེ་ལོང་མའི་འགྲེལ་བ་སྙན་ངག་ལ་འཇུག་ཚུལ་ཚིག་རྒྱན་རིག་པའི་སྒོ་འབྱེད་ཅེས་པ་ནི་སྐབས་དེར་དཔེ་ཁྲིད་ཀྱི་ཆེད་དུ་བྲིས་པ་ཕྱིས་སུ་ལེགས་བཅོས་གནང་ནས་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་པ་དང་།   སློབ་གྲྭ་དེར་ཁོང་གིས་༧རྒྱལ་དབང་ལྔ་པའི་དེབ་ཐེར་དཔྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་གླུ་དབྱངས་དང་། མདོ་མཁར་པ་ཚེ་རིང་དབང་རྒྱལ་གྱི་མི་དབང་རྟོགས་བརྗོད་གཉིས་དཔེ་ཁྲིད་གནང་སྐབས། དེ་དག་གི་ནང་གི་མིང་ཚིག་མཚན་འགྲེལ་གནང་བ་དང་ལྷན་དུ་དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཡི་མིང་ཚིག་དང་དེའི་མཚན་འགྲེལ་གསོག་འགོ་བརྩམས།

རིག་གནས་གསར་བརྗེ།

དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ཀྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ལ་མཁས་པའི་མཛད་པ་རྒྱས་བཞིན་པའི་སྐབས་ལ་བོད་ཡུལ་འདུས་པའི་རྒྱ་ནག་རྒྱལ་ཡོངས་ལ་སྤྱི་ཚོགས་རིང་ལུགས་ཀྱི་སློབ་གསོ་ཟེར་བའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་འགུལ་ཆེན་པོ་དེ་ལངས།

A PHOTOGRAPH OF DUNGKAR RINPOCHÉ FROM THE EARLY 1950S, AT GYUTO TANTRIC COLLEGE, LHASA. PHOTO COURTESY OF THUPDEN TRINLEY.

ལོ་རབས་ལྔ་བཅུའི་སྟོད་ལ་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་ལྷ་སའི་རྒྱུད་སྟོད་གྲྭ་ཚང་དུ་བཞུགས་སྐབས་ཀྱི་པར་ཞིག   པར་བདག་ཐུབ་བསྟན་འཕྲིན་ལས།

commentary on poetry (*Snyan ngag me long ma'i 'grel ba snyan ngag la 'jug tshul tshig rgyan rig pa'i sgo 'byed*) is based on the materials he wrote for his classes, which were later revised and published in 1980. And it was while teaching the fifth Dalai Lama's work *Depter chi kyi gyel mö lu yang*, a political history of Tibet, and Dokhar Tsering Wanggyel's *Miwang tokjö* (*Mi dbang rtogs brjod*) that he started compiling terminologies and definitions, the beginnings of his dictionary, the *Dungkar Tibetological Great Dictionary* (*Dung dkar tshig mdzod chen mo*).[3]

Cultural Revolution

While his teaching and professional work in the institute was going extremely well, at the end of 1962 the political movement called the Socialist Education Campaign had begun in some places in China, and by 1964-66 had spread wider and deeper, including into Tibet. University professors and students had to work for and promote this political movement. At the beginning of 1966, Dungkar Rinpoché became a staff member for the campaign, and traveled around Zhikatsé and Gyantsé in Central Tibet for several months for its promotion.

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

FEATURED SCHOLAR
མཁས་པ་གླེང་བ།

FAR RIGHT: A MANUSCRIPT IN DUNGKAR RINPOCHÉ'S HAND.
དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེའི་ཕྱག་བྲིས་ཤིག
(གཡས་མཐའ)

Dungkar Rinpoché worked on the campaign for the first half of 1966, but in the middle of that year, the Great Proletarian Cultural Revolution was born and the professor found that he had become a target in this new movement. At that time, knowledge was considered a crime, and the greater the knowledge one possessed, the graver the offense. If one was a teacher who imparted knowledge to a student, one was typically accused and found guilty of the crime of dispensing poison to the so-called "successors to the revolution." For their academic activities, for example, Professor Tenpa Gyatso of the Northwest Nationalities Institute in Lanzhou, Gansu, took his own life after many public struggle sessions, and Professor Tseten Zhapdrung was locked up in prison for over ten years.

In addition to being a *trülku*, Geshé Lharampa and Ngakrampa, Dungkar Rinpoché was also a teacher of old culture to "successors to the revolution". From all aspects, he met the criteria for severe punishment. Still, by luck, Dungkar Rinpoché did not need to go to prison; instead, he was sent to undergo "reform through labor" or *laodong gaizao* in Chinese, in the Second Village in the north of Lhasa. Allowing him to avoid prison and live in society later turned out to be a blessing for both the local Chinese government and Dungkar Rinpoché himself, as after the most frenzied first few years of the Cultural Revolution, the local government was in need of scholars to work on its various propaganda works. While having no authority to release scholars who were in prison to undertake such work, it was relatively easy for the local government to recruit work personnel from among the individuals undergoing reform outside of prison. In 1974, the Cultural Revolution had still not yet ended and Dungkar Rinpoché was still not a free person, but he no longer needed to do "reform through labor." In that year he was assigned to work in the offices of Tibetan Autonomous Region's Archives and on the Tibet Revolutionary Exhibition. In the following year, he was sent to Chengdu to join a group that was working on a Tibetan-Chinese dictionary project. In 1976, he worked for the Committee of Preservation of Antiques at the Norbulingka in Lhasa as part of his "reform through labor." His research and editing activities during this time helped him tremendously with his later scholarly work. If Dungkar Rinpoché had been locked up in prison, he would have had no opportunity to do research and write until his release.

ལས་འགུལ་འདི་ ༡༩༦༢ ལོ་ཡི་ལོ་མཇུག་ནས་རྒྱ་ནག་ནང་ལོགས་ཀྱི་ས་ཆ་འགའ་ཤས་ནས་འགོ་བརྩམས། ༡༩༦༥ དང་༡༩༦༦ ལོའི་ལོ་སྟོད་གཉིས་ལ་ལས་འགུལ་འདིའི་གཞི་རྒྱ་ཇེ་ཆེ་དང་གཏིང་ཇེ་ཟབ་ཏུ་སོང་ནས། རྒྱ་ནག་གི་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་དགེ་རྒན་དང་སློབ་མ་མང་པོ་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་འགུལ་དེ་སྤེལ་མཁན་གྱི་ནང་དུ་ཞུགས་དགོས་བྱུང་། ༡༩༦༦ ལོའི་ལོ་སྟོད་ལ་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ཀྱང་ལས་འགུལ་དེ་སྤེལ་དུ་གཞིས་རྩེ་དང་རྒྱལ་རྩེ་རྫོང་དུ་ཕེབས་ནས་ཟླ་ཤས་ལ་བཞུགས་དགོས་བྱུང་ཡོད།

༡༩༦༦ ལོའི་ལོ་སྟོད་ལ་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་རྒྱ་ནག་གཞུང་གི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་མཁན་གྱི་ལས་བྱེད་གྲས་ཡིན་ནའང་། དེའི་ལོ་དཀྱིལ་ལ་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཆེན་པོ་ཟེར་བའི་ལས་འགུལ་དེ་ལངས་ཏེ་མཁས་དབང་འདི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་འགུལ་སྤེལ་ཡུལ་གྱི་གྲས་སུ་ཚུད། དེ་དུས་ཤེས་ཡོན་ནི་ཉེས་པ་ཡིན། ཤེས་ཡོན་ཅི་ཙམ་གྱིས་ཆེ་ན་ཉེས་པ་དེ་ཙམ་གྱིས་ཆེ། རང་རྒྱུད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་སློབ་མ་ལ་གནང་མཁན་གྱི་དགེ་རྒན་ཡིན་ན། དེ་ནི་གསར་བརྗེའི་རྗེས་སྐྱོང་བ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱུད་ལ་དུག་སྐྱོན་བགོ་མཁན་དུ་བསྐྱོན་ནས་ཉེས་པ་ལྷག་པར་དུ་ཆེ། དཔེར་ན། སྐབས་དེར་རྒྱ་ནག་ལན་ཀྲོའུ་ན་བཞུགས་པའི་མཁས་དབང་བསྟན་པ་རྒྱ་མཚོ་ལ་འཐབ་རྩོད་བྱས་ནས་རང་སྲོག་གཅོད་དགོས་བྱུང་བ་དང་། མཁས་དབང་ཚེ་བརྟན་ཞབས་དྲུང་ནི་ལོ་བཅུ་ལྷག་ལ་བཙོན་ཁང་དུ་བཞུགས་དགོས་བྱུང་། དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ནི་སྤྲུལ་སྐུ་ཡིན་པའི་སྟེང་ལ། དགེ་བཤེས་ལྷ་རམས་པ་དང་སྔགས་རམས་པ། གསར་བརྗེའི་རྗེས་སྐྱོང་བ་རྣམས་ལ་རིག་གནས་རྙིང་པ་ཁྲིད་མཁན་ཡིན་པ་བཅས་ཕྱོགས་གང་ཐད་ནས་

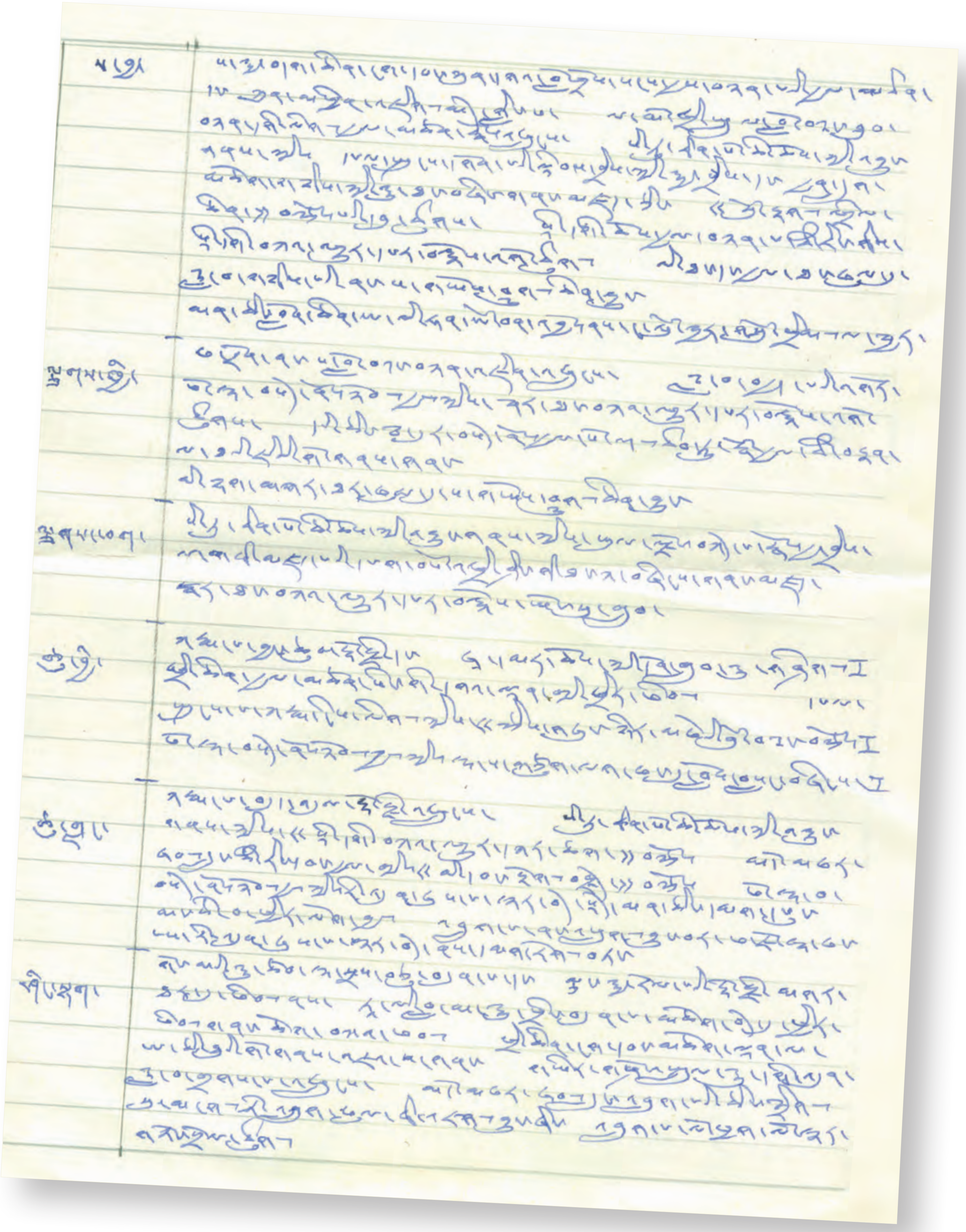

In 1978, Dungkar Rinpoché was once again assigned to teach at the Central Institute for Nationalities in Beijing. He was reinstated back to his former position that he held before the Cultural Revolution. We cannot find anything in his own writings or in writings by others about him regarding why or for what crime was he was sent to do *laodong gaizao* in 1966, or why he was exonerated and regained his professional position in 1978.

Works

In 1978, when Dungkar Rinpoché went to serve as a teacher at the Central Institute for Nationalities in Beijing, other Tibetan scholars and lamas were in the process of being released from various prisons and forced labor camps. Rehabilitated scholars who had written works before this time did not yet have the time or leisure to start writing again as they were just becoming readjusted to society. So when Dungkar Lozang Trinlé's book *Tibetan Grammar Teaching Reference Materials for Qinghai Province Primary and Middle Schools* (*Mtsho sngon zhing chen gyi slob grwa chung 'bring gi Bod kyi brda sprod sum rtags slob khrid kyi zur lta'i dpyad gzhi*)[4] first appeared in Amdo in that year, many people in Amdo were wondering who was this Dungkar Lozang Trinlé. The following year, I went to study in the Northwest Nationalities Institute in Lanzhou. At that time, students from many different places in Amdo were asking this same question, and a funny story developed as follows:

One day, some Tibetan language students got together and were talking. We talked about what kind of person Dungkar Rinpoché might be. One student described the author to us in this way: This scholar is a shepherd in a place called Rikmozhung, near Lake Kokonor. He walks with a limp and is naturally afraid of the Chinese. If from a distance he sees a person wearing Chinese dress, he runs away to the mountains. The story went on to say that an office related to minority affairs learned that Dungkar Rinpoché was a great scholar without equal, so some cadres went to invite him. When Rinpoché saw those people in Chinese dress, he ran away and they had no chance to meet him. Even if our friend told us this story as a joke, he neglected to tell us that it was a joke. Many thought the story was true, and it spread among the students. I would later hear the story being repeated by others.

ཉེས་ཅན་ལྷི་མོ་འབབ་པའི་ཆ་རྐྱེན་ཡོངས་སུ་ཚང་ཡོད། ཡིན་ན་ཡང་སྐབས་ལེགས་ནས་མཁས་དབང་འདི་བ་བཙོན་ཁང་དུ་ཕེབས་མ་དགོས་པར་ལྷ་ས་གྲོང་ཁྱེར་བྱང་ཕྱོགས་གྲོང་ལྷན་གཉིས་པ་ཞེས་པར་ངལ་རྩོལ་སྒྲུར་བཀོད་བྱས་ནས་བཞུགས་ཚོག་པར་གྱུར།

དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་བཙོན་ཁང་ལ་ཕེབས་མ་དགོས་པར་སྤྱི་ཚོགས་ཐོག་ལ་ངལ་རྩོལ་སྒྲུར་བཀོད་བྱས་ཆོག་པར་གྱུར་པ་འདི་ཕྱིས་སུ་ས་གནས་རྒྱ་གཞུང་དང་མཁས་དབང་གང་ཉིད་གཉིས་ཀ་ལ་དགེ་མཚན་བྱུང་ཡོད། རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཡི་ཆེས་སྨྱོ་རྨམ་གྱི་ཐོག་མའི་ལོ་འགའ་ཡལ་རྗེས། ས་གནས་རྒྱ་གཞུང་ཁྲིལ་བསྒྲགས་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་ཆེད་དུ་ཞིབ་འཇུག་པ་དང་ཤེས་ཡོན་ཅན་དགོས་པའི་གོ་སྐབས་ཡང་ཡང་ཡོང་གི་ཡོད། དེ་དུས་ས་གནས་རང་ན་ངལ་རྩོལ་སྒྲུར་བཀོད་བྱེད་བཞིན་པའི་མཁས་པ་ཞིག་བོད་སྐྱོད་བྱེད་པ་ནེ་ལས་སླ་བོ་ཞིག་ཡིན། ཡིན་ན་ཡང་བཙོན་ཁང་ན་ཡོད་པའི་མཁས་པ་ཞིག་བཙོན་གྲོལ་བྱེད་པ་ནི་ས་གནས་གཞུང་གི་དབང་ཚད་ཀྱིས་ལྡང་བ་ཞིག་མིན།

༡༩༧༨ ལོར་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་དང་དུང་མཇུག་བསྒྲིལ་མེད།མཁས་དབང་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ཉེས་ཅན་ལས་ཀྱང་གྲོལ་མེད། ཡིན་ན་ཡང་ལོ་འདི་ནས་བཟུང་ཁོང་གིས་ལུས་ཤུགས་ཀྱི་ངལ་རྩོལ་གནང་དགོས་བྱུང་མེད། ལོ་འདིར་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཡིག་ཚགས་ཁང་དང་། བོད་ལྗོངས་གསར་བརྗེའི་འགྲེམས་སྟོན་ཁང་། ༡༩༧༥ ལོར་རྒྱ་ནག་ཁྲིན་ཏུའུ་གྲོང་ཁྱེར་ལ་ཕེབས་ནས་བོད་རྒྱ་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་རྩོམ་སྒྲིག་ཚོགས་ཆུང་། ༡༩༧༦ ལོར་ལྷ་སའི་ནོར་བུ་གླིང་ཁར་བོད་ལྗོངས་རིག་རྫས་དོ་དམ་ཨུ་ཡོན་ལྷན་ཁང་བཅས་སུ་ངལ་རྩོལ་སྒྲུར་བཀོད་ཀྱི་མིང་

འོག་ནས་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཡིག་ཚང་སྙིང་པ་ལ་ཞིབ་འཇུག་དང་རྩོམ་སྒྲིག་གི་ཕྱག་ལས་གནང་། དུས་སྐབས་འདིའི་ཞིབ་འཇུག་དང་རྩོམ་སྒྲིག་ཕྱག་ལས་དེ་དག་གིས་ཕྱིས་སུ་ཁོང་གི་མཁས་པའི་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས་པ་ལ་དགེ་མཚན་ཐོན་ཡོད། གལ་སྲིད་མཁས་དབང་གང་བཙོན་ཁང་དུ་ཚུད་པ་ཡིན་ན་བཙོན་གྲོལ་མ་ཐོབ་བར་དུ་འདི་འདྲའི་ཞིབ་འཇུག་དང་རྩོམ་འབྲི་ཡི་ཕྱག་ལས་ཀྱི་གོ་སྐབས་ནི་ཐོབ་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན།

༡༩༧༨ ལོར་མཁས་དབང་གང་ཉིད་ཡང་སྐྱར་པེ་ཅིན་གྱི་ཀྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་དགེ་རྒན་དུ་ཕེབས། འདི་ནི་མཁས་དབང་གང་ལ་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྔོན་ལ་ཡོད་པའི་སྐུ་དབང་སླར་གསོའམ་ནག་ཉེས་དཀར་འདོན་བྱས་པ་ཡིན་ལས་ཆེ། ཡིན་ནའང་། དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་གི་སྐུ་ཚེའི་སྐོར་ལ་མཁས་དབང་རང་གིས་བྲིས་པ་དང་གཞན་གྱིས་བྲིས་པ་གང་དུའང་། ༡༩༨༨ ལོར་མཁས་དབང་འདི་ཉེས་མིང་ཅི་ཞིག་གིས་ངལ་རྩོལ་སྒྱུར་བཀོད་བྱ་ཡུལ་དུ་བསྒྱུར་བ་དང་། ༡༩༧༨ ལོར་དཀར་འདོན་ནམ་མཁས་པའི་སྐུ་དབང་སླར་གསོ་བྱུང་ཚུལ་ཅི་ཡིན་ཅི་ཡང་མཐོང་རྒྱུ་མ་བྱུང་།

གསུང་རྩོམ།

༡༩༧༨ ལོར་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ཡང་སྐྱར་པེ་ཅིན་ལ་ཀྲུང་དབྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་དགེ་རྒན་དུ་ཕེབས་སྐབས། རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་སྐབས་ལ་བཙོན་དུ་བཟུང་བ་དང་། ཞྭ་མོ་བསྐྱོན་ནས་སྤྱི་ཚོགས་ཐོག་ལ་ངལ་རྩོལ་སྒྱུར་བཀོད་བྱེད་བཞིན་པའི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་དང་བླ་སྤྲུལ་གཞན་པ་རྣམས་ཀྱང་དཀར་འདོན་བྱེད་བཞིན་པའི་སྐབས་རེད། བརྡ་སྤྲོད་ཀྱི་དཔེ་དེབ་རྩོམ་ཐུབ་པའི་མཁས་པ་ཞིག་དཀར་འདོན་བྱས་ཚར་ཡོད་ན་ཡང་ད་དུང་དཔེ་དེབ་ཅིག་རྩོམ་པའི་ཁོམ་ལོང་ཕལ་ཆེར་བྱུང་མེད་པའི་དུས་སྐབས་རེད། "མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་སློབ་གྲྭ་ཆུང་འབྲིང་གི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སུམ་རྟགས་སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་ཟུར་ལྟའི་དཔྱད་གཞི།" ཞེས་པ་འདི་དང་པོར་ཐོན་དུས་ཨ་མདོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་དཀྱུས་མ་མང་པོས་དེའི་རྩོམ་པ་པོ་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཟེར་བ་འདི་སུ་ཡིན་མི་ཤེས། དེའི་ཕྱི་ལོ་རྩོམ་ཡིག་འདིའི་མཁན་པོ་རྒྱ་ནག་ལན་གྲོའུ་གྲོང་ཁྱེར་ན་ཡོད་པའི་ནུབ་བྱང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ཟེར་བ་དེར་སློབ་སྦྱོང་དུ་སོང་། དེར་ཡང་ཨ་མདོའི་ས་ཕྱོགས་འདྲ་མིན་ནས་ཡོང་བའི་སློབ་མ་རྣམས་ཀྱིས་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་སུ་ཡིན་རྩད་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་འདུག དེའི་སྐོར་དགོད་བྲོ་བའི་དོན་དག་འདི་འདྲ་ཞིག་ཀྱང་བྱུང་།

DUNGKAR RINPOCHÉ TEACHING PEMA YUDRÖN HOW TO USE A TYPEWRITER. PHOTO TAKEN IN THEIR HOME IN 1989.

དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་གཟིམ་ཤག་ཏུ་སྐུ་ཟླ་པད་མ་གཡུ་སྒྲོན་ལ་ཡི་གེ་གཏག་སྡངས་ཁྲིད་བཞིན་པ། ༡༩༨༩ ལོར་གཟིམ་ཤག་ཏུ་པར་བརྒྱབ།

After the publication of his grammar book Dungkar Rinpoché's reputation rose day by day, and month by month. Along with him, there were two other scholars whose reputations were also on the way up, namely Tseten Zhapdrung and Muge Samten. Many scholars called these three men the "Three Great Scholars after the Cultural Revolution."

These three men were called the Three Great Scholars in reference to the Three Great Scholars from the text *Ké pa mi sum tar* (*Mkhas pa mi gsum ltar*) who lived some one thousand years before.[5] Many Tibetan intellectuals consider that the impact of the destruction of Tibetan culture during the Cultural Revolution was the same as that of Langdarma's destruction of Buddhism in Tibet some thousand years earlier, and thus, the achievements of the three modern scholars can be compared to those of the three earlier scholars.

One reason for the Dungkar Rinpoché's prominence is that his books were published continuously without break. To date there are eight volumes of his collected writings and a total of nine volumes of the *Dungkar tsikdzö chenmo*, or *Dungkar Tibetological Great Dictionary*. There are many writings that were not included in the

AT THE SIXTH INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR TIBETAN STUDIES SEMINAR IN FAGERNNES, NORWAY, IN 1992. DUNKGAR RINPOCHÉ IS ON THE CENTER RIGHT. TO THE RIGHT OF HIM IS TAKTSER RINPOCHÉ; TO THE LEFT IS THIS ARTICLE'S AUTHOR, PEMA BHUM.

༡༩༩༢ ལོར་ནོར་ཝེ་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཧྥ་ཀ་ནེ་སི་ལ་ཚོགས་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་རིག་པའི་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་དྲུག་པའི་ཐོག་ཏུ། དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་ནི་དཀྱིལ་མ་དེ་ཡིན། ཁོང་གི་གཡས་ཕྱོགས་སུ་བཞུགས་པ་ནི་སྟག་མཚེར་རིན་པོ་ཆེ་ཡིན་ལ། གཡོན་ཕྱོགས་ནི་རྩོམ་ཡིག་འདི་འབྲི་མཁན་པད་མ་འབུམ་ཡིན།

Collected Works; if they were to be completed, they would number about sixty works. Most of these works were published during his second round of teaching at the Central Institute for Nationalities in Beijing. On average, Dungkar Rinpoché came out with three books each year.

Dungkar Rinpoché has many works that have been reprinted several times. The majority of his works were republished at least three times. First, his writings were published in periodicals and in individual book form. In 1997, China's Tibetology Publishing House compiled twenty-two previously published pieces and re-published them as *Dungkar Lozang Trinlé's Collected Writings* (*Dung dkar blo bzang 'phrin las kyi gsung rtsom phyogs bsgrigs*). In 2004, his writings were published in eight volumes. Still other writings by Rinpoché were never formally published, but printed and distributed in mimeographic form.

Of Dungkar Rinpoché publications, one of the major works that made his scholarly reputation was *The Merging of Religious and Secular in Tibet*. The idea for this work was not that of Dungkar Lozang Trinlé; in 1977, the CCP TAR Committee and the TAR United Front "assigned" (*las 'gan gnang*) this writing task to him. When this little book came out, it was widely read by Tibetan Studies scholars, and was especially popular among the younger generation of Tibetan intellectuals. There are two reasons for this: this was the first time that a Tibetan scholar comprehensively covered over 2000 years of Tibetan history up to 1959. Secondly, he was the first to explain not in Buddhist terms but from a

ཉིན་ཞིག་ཡང་ང་ཚོ་བོད་ཡིག་སྦྱོང་བའི་སློབ་མ་སྐོར་ཞིག་འགྲོས་མོལ་ལ་འཛོམས་ཏེ། མཚམས་ཤིག་ལ་ཡང་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཟེར་བ་དེ་སུ་ཡིན་སྐོར་ལ་གླེང་མོལ་བྱས། ང་ཚོ་ལས་གཅིག་གིས་རྩོམ་པ་པོ་དེ་སུ་ཡིན་ཤེས་སོང་ཟེར་ནས་ང་ཚོར་འདི་ལྟར་བཤད། མཁས་པ་དེ་ནི་མཚོ་སྔོན་པོའི་འགྲམ་ན་རིག་མོ་གཞུང་ཟེར་བའི་ས་ཆ་དེའི་འབྲོག་པ་ལུག་རྫི་ཞིག་རེད། ཁོང་རྐང་གྲོལ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་རང་བཞིན་གྱིས་རྒྱ་ནག་ལ་ཞེད་སྣང་ཆེ་བ་ཞིག་རེད། རྒྱ་ཆས་གྱོན་མི་ཞིག་རྒྱང་ཐག་རིང་པོ་ནས་མཐོང་ན་ཡང་འཐེང་འགྲོས་ཀྱིས་རིའི་ངོ་ལ་འབྲོ་བར་འགྱུར། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་མི་རིགས་ལས་ཁུངས་ཤིག་གིས་མི་དེ་མཁས་པ་དཔེ་མེད་ཅིག་ཡིན་པ་ཤེས་ཏེ། ཁོང་གདན་འདྲེན་ཞུ་བར་སོང་ཡང་། ཁོང་གིས་རྒྱ་ཆས་གྱོན་པ་དེ་དག་རྒྱང་རིང་ནས་མཐོང་བ་ན་བྲོས་པས་ད་དུང་གདན་འདྲེན་ཞུ་ཐུབ་ཡོད་པ་མ་རེད་ཟེར། ང་ཚོའི་གྲོགས་པོ་དེས་གཏམ་རྒྱུད་འདི་ཀུ་རེའི་གཏམ་དུ་བསྒྲིགས་པ་ཡིན་ན་ཡང་། ང་ཚོ་ལ་དེ་ལྟར་ཡིན་པ་བཤད་རྒྱུ་བརྗོད་པར་གྱུར། དེ་ཉིན་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་དེ་བདེན་པར་བཟུང་ནས་མི་གཞན་ལ་

ཡང་དེ་ལྟར་བསྒྲགས། རྗེས་སུ་ང་རང་གིས་མི་གཞན་པའི་ངག་ནས་གཏམ་རྒྱུད་འདི་སྐྱར་ཟློས་ཀྱིས་ཐོས་མྱོང་།

"མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་སློབ་གྲྭ་ཆུང་འབྲིང་གི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སུམ་རྟགས་སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་ཟུར་ལྟའི་དཔྱད་གཞི།" ཞེས་པ་འདི་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་ནས་བཟུང་ཁོང་གི་སྙན་གྲགས་ཉིན་རེ་དང་ཟླ་རེ་ལ་ཇེ་རྒྱས་ནས་ཇེ་རྒྱས་སུ་འགྲོ་བཞིན་ཡོད། ཁོང་དང་མཉམ་དུ་ད་དུང་སྙན་གྲགས་རྒྱས་བཞིན་པའི་མཁས་པ་གཉིས་ཡོད་པ་ནི་ཚེ་ཏན་ཞབས་དྲུང་མཆོག་དང་དམུ་དགེ་བསམ་གཏན་མཆོག་གཉིས་ཡིན། ཁོང་གསུམ་ལ་སྐབས་དེའི་ཤེས་ཡོན་ཅན་མང་པོའི་ངག་ཐོག་ལ་"རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་རྗེས་ཀྱི་མཁས་པ་མི་གསུམ"ཞེས་ཀྱང་གྲགས་མྱོང་།

མཁས་པ་འདི་གསུམ་ལ་"མཁས་པ་མི་གསུམ"ཞེས་གྲགས་པ་འདི་ལོ་སྟོང་ཕྲག་གཅིག་གི་སྔོན་དུ་བྱོན་པའི་ "མཁས་པ་མི་གསུམ" ལྟར། ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཅིག་ཏུ་གྱུར་མེད། ཡིན་ན་ཡང་སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་ཤེས་ཡོན་ཅན་གང་མང་ཞིག་གིས་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཡི་ལས་འགུལ་དང་། ལོ་རྫོང་ཅིག་སྟོང་ལྷག་གི་སྔོན་ལ་བྱུང་བའི་གླང་དར་གྱིས་ནང་བསྟན་བསྣུབས་པའི་ལས་འགུལ་གཉིས་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་པ་དང་། སྔོན་བྱོན་གྱི་མཁས་པ་མི་གསུམ་དང་ད་ཡོད་ཀྱི་མཁས་པ་མི་གསུམ་གཉིས་ཀྱི་མཛད་རྗེས་ཀྱང་འདྲ་མཚུངས་ཡིན་པའི་ངོས་འཛིན་ལྟ་བུ་ཞིག་ཡིན།

དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་གི་སྙན་གྲགས་རྒྱས་རྐྱེན་གཅིག་ནི་གསུང་རྩོམ་རྒྱུན་མ་ཆད་པར་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་པ་དེ་ཡིན། ད་ཕན་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་པའི་གསུང་འབུམ་པོད་བརྒྱད་དང་། དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་པོད་ཆེན་གཅིག་བཅས་ཁྱོན་བསྡོམས་པོད་དགུ་དང་། ད་དུང་གསུང་འབུམ་གྱི་ཕྱིན་རྩོམ་ཐོར་གྱི་ཚུལ་དུ་གནས་ཡོད་པ་དེ་དག་ཚང་མ་བསྡོམས་ན་ཉུང་མཐའ་ཡང་བརྩམས་ཆོས་དྲུག་ཅུ་ཙམ་ཡོད་ལས་ཆེ། བརྩམས་ཆོས་དེ་དག་ལས་མང་ཆེ་བ་མཁས་དབང་གང་ཀུན་དབྱུང་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ལ་ཡང་སྐྱར་དགེ་རྒན་དུ་ཕེབས་རྗེས་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་པ་ཡིན། ལོ་རེ་ཆ་སྙོམས་ལ་ཉུང་མཐའ་ཡང་བརྩམས་ཆོས་གསུམ་རེ་ཐོན་ཡོད།

དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་གི་བརྩམས་ཆོས་མང་བ་ཙམ་དུ་མ་ཟད། དཔེ་སྐྲུན་བྱས་ཐེངས་ཀྱང་མང་། ཁོང་གི་བརྩམས་ཆོས་གང་མང་ཞིག་ཉུང་མཐའ་ཡང་ཐེངས་གསུམ་ལ་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་ཡོད། དང་པོ་ཁོང་གི་བརྩམས་ཆོས་རྣམས་དུས་དེབ་འདྲ་མིན་གྱི་ཐོག་དང་དེབ་རྐྱང་དུ་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་ཡོད། དེ་ནས་ ༡༩༩༧ ལོའི་སྔོན་ལ་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་ཚར་བའི་བརྩམས་ཆོས་ལས་༢༢བདམས་ནས་ཀྲུང་གོའི་བོད་ཀྱི་ཤེས

Marxist perspective the concept of the relationship between religion and state, and, in a logical and easily comprehensible way, how this relationship developed in Tibet.

At the time this book was published—in 1980—there was a strong trend throughout Tibet and China to consciously and unconsciously examine any and all concepts through a Marxist lens. As a result, Dungkar Lozang Trinlé's examination of religion and state with a Marxist view was appropriate and suited to young Tibetans' state of mind at the time. However, at the International Association of Tibetan Studies (IATS) Seminar in Fagernes, Norway, in 1992, Dungkar Lozang Trinlé publicly stated that the work was written on the basis of what the authorities had ordered, and that the points of view in the book were not necessarily his.

Whether his point of view or not, the book opened the door for the study of Tibetan history for the young generation of intellectuals. A Chinese language translation was also published and became an indispensible reading reference for Chinese Tibetology scholars. Later the book was translated into English and gained a reputation internationally.

Another book that further promoted Dungkar Lozang Trinlé's reputation is [*The Explanation of Selected Major Terminologies in Red Annals*](*Deb ther dmar po'i nang gi gal*). This text was published together with *The Red Annals* (*Deb ther dmar po*) by Tselpa Künga Gyeltsen (1309-1364) in one volume by Nationalities Publishing House in 1981. *The Red Annals* itself only has 151 pages, but Dungkar Rinpoché's work has 311 pages, covering 683 terms. Although the terminology he defines is from *The Red Annals*, by way of his detailed explanation, Dungkar Lozang Trinlé covers the breadth of Tibetan history, religion, as well as Buddhist texts, making for a tremendous contribution. The text became, and continues to be, an important tool for young generations to study classical literature. For many of the terminologies he presents the views of different scholars and lists many references indicating his wide familiarity with a great array of resources. This kind of scholarship shocked the younger generation who then marveled at and admired Dungkar Rinpoché as the model of a traditional scholar.

International Conferences and His Students

After Dungkar Rinpoché came to the Central Institute for Nationalities in Beijing, his writings

DUNGKAR RINPOCHÉ ON HIS THRONE.

ཆོས་ཁྲིར་བཞུགས་པའི་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ།

increased. The effect on his students was also evident, as many of his students went on to become famous scholars, including Döndrup Gyel, who opened a new path in Tibetan literature and later became a professor at the institute, as well as Chen Qingying and Lhakpa Püntsok. Chen Qingying is a Tibetan historian currently at the China Tibetology Research Center in Beijing, and Lhakpa Püntsok is Director of that institution. Several other former students who came after them have also had strong impacts on new research. Dungkar Rinpoché also taught a group of special students who were recruited from Amdo and who already knew Tibetan well.[6] Previously, he had had very few students from Amdo, and this group consisted of students who were trying to revive Tibetan language in their schools, as well as translators working in various offices. From this group emerged influential individuals, including poet Ju Kelzang and Bumkyap, now a professor at the Southwest Institute for Nationalities in Chengdu, who have become leading figures working for the preservation of Tibetan language and culture.

In the early 1980s, Tibetologists in China admired Westerners who were in the Tibetan

རིག་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་གིས་“དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་གསུང་རྩོམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས།”ཞེས་པ་ཞིག་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་ཡོད། མཐའ་མ་ ༢༠༠༤ ལོར་ཁོང་གི་གསུང་འབུམ་པོད་བརྒྱད་པོ་དཔེ་སྐྲུན་བྱས། ད་དུང་ཁོང་གི་གསུང་རྩོམ་ཁག་ཅིག་དཔེ་སྐྲུན་ངོ་མ་མ་བྱས་སྔོན་ལ་སྣུམ་པར་དུ་བརྒྱབ་ནས་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས་ཡོད།

གསུང་རྩོམ་དེ་དག་ལས་ཁོང་གི་མཁས་གྲགས་འབར་བྱེད་གཙོ་བོ་ཞིག་ནི་ཁོང་གི་“བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་གྱི་སྐོར་བཤད་པ།”ཞེས་པའི་གྲགས་རྩོམ་དེ་ཡིན། དེ་ནི་མཁས་དབང་གང་གིས་རང་གི་འདོད་མོས་ལྟར་བརྩམས་པ་ཞིག་མིན་པར། ༡༩༧༧ ལོར་ “ཀྲུང་གུང་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་ཏང་ཨུ་དང་། རང་སྐྱོང་ལྗོངས་འཐབ་ཕྱོགས་གཅིག་གྱུར་པུའུ་ནས” མཁས་དབང་འདི་ཉིད་ལ་ “ལས་འགན་གནང་།” བ་ལྟར་བརྩམས་པ་ཞིག་ཡིན། དེབ་ཆུང་འདི་སྐབས་དེའི་བོད་རིག་པའི་མཁས་པ་སྤྱི་དང་། ལྷག་པར་བོད་པ་གཞོན་སྐྱེས་ཤེས་ཡོན་ཅན་རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་གློག་ཁྲབ་ཆེན་པོ་བྱུང་། དེ་ལྟར་བྱུང་བ་ལ་རྒྱུ་མཚན་གཙོ་བོ་གཉིས་ཡོད་པ་ལས། གཅིག་ནི། ཐེངས་དང་པོར་བོད་རང་གི་མཁས་པ་ཞིག་གིས་སྤྱི་ལོ་ ༡༩༥༩ བར་ཏེ། ལོ་ངོ་སྟོང་ཕྲག་གཉིས་ལྷག་གི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་དོན་ཆེན་རྣམས་དེབ་ཆུང་དེའི་ནང་དུ་སྤུ་ཕྱི་འབྲེལ་ཆགས་པའི་སྒོ་ནས་བཀོད་ཐུབ་ཡོད་པ་དང་། གཉིས་ནི། བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་མཁས་པ་ཞིག་གིས་ཆོས་ཀྱི་ལྟ་བ་མ་ཡིན་པར་མར་ཁེ་སིའི་རིང་ལུགས་ཀྱི་ལྟ་བའི་ཐོག་ནས་ཅི་ཞིག་ནི་ཆོས་སྲིད་ཟུང་འབྲེལ་ཡིན་པ་དང་། བོད་ཀྱི་ཆོས་སྲིད་ཆོས་ཟུང་འབྲེལ་ཇི་ལྟར་བྱུང་ལུགས་ཧ་ཅང་རྒྱུད་རིམ་དང་ལྡན་པ་དང་གོ་སླ་བ་ཞིག་གསུངས་ཡོད།

༡༩༨༠ ལོར་དེབ་ཆུང་འདི་ཐོག་མར་དཔེ་སྐྲུན་བྱེད་སྐབས་བོད་དང་རྒྱ་ནག་ཡོངས་སུ་རང་དབང་དང་རང་དབང་མ་ཡིན་པའི་སྒོ་ནས་དོན་དག་གང་ཞིག་ཡིན་ཡང་མར་ཁེ་སི་རིང་ལུགས་ཀྱིས་བླང་དོར་བྱེད་པ་དང་འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་པའི་གོམས་གཤིས་དེ་ད་དུང་བརྟན་པོར་གནས་ཡོད་སྐབས། བོད་པ་གཞོན་སྐྱེས་རྣམས་ཀྱི་བློ་ལ་འགྲེལ་བཤད་རྒྱག་སྟངས་དེ་ཧ་ཅང་འཇུག་པོ་བྱུང་ཡོད། ཡིན་ན་ཡང་། ༡༩༩༢ ལོར་ནོར་ཝེ་ཡི་ཧྥར་ཀ་ནེ་སི་ཟེར་བའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་རིག་པའི་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་དྲུག་པའི་ཐོག་ལ་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ནས་བརྩམས་ཆོས་འདི་ནི་གོང་རིམ་གྱི་བཀའ་བཀོད་ལྟར་བྲིས་སྐབས། འདིའི་ནང་གི་ལྟ་བ་རྣམས་མཁས་དབང་རང་གི་རང་ལུགས་ཡིན་པའི་ངེས་པ་མེད་པའི་ཁྲབ་བསྒྲགས་གནང་།

མཁས་དབང་གང་གི་རང་ལུགས་ཡིན་མིན་གང་ལྟར་ཡང་། དེབ་ཆུང་འདིས་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་གི་བོད་པ་གཞོན་སྐྱེས་རྣམས་ལ་ཐེངས་དང་པོར་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་སློབ་སྒོ་ཕྱེ་བ་དང་། རྒྱ་རིགས་ཀྱི་བོད་རིགས་པའི་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་མ་ཀློག་ཐབས་མེད་པའི་དེབ་ཅིག་ཏུ་གྱུར་ཏེ་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་པ་དང་། ཕྱིས་སུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ལ་ཡང་སྐད་གྲགས་རྒྱས་ནས་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་ཡང་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་ཡོད།

དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ཀྱི་མཁས་གྲགས་འབར་བྱེད་གཞན་པ་ཞིག་ནི་ཁོང་གི་"དེབ་ཐེར་དམར་པོའི་ནང་གི་གལ་ཆེའི་མཆན་འགྲེལ་གནད་བསྡུས།"ཟེར་བ་དེ་ཡིན། དེ་ནི་ ༡༩༨༡ ལོར་ཚལ་པ་ཀུན་དགའ་རྡོ་རྗེའི་ (༡༣༠༩-༡༣༦༤) དེབ་ཐེར་དམར་པོ་དང་ལྷན་ཐབས་ཀྱིས་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་གིས་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་ཡོད། དེབ་ཐེར་དམར་པོ་ལ་ཤོག་གྲངས་ ༡༥༡ ལས་མེད་ཀྱང་། དེའི་མཆན་འགྲེལ་ལ་ཤོག་གྲངས་ ༣༡༡ དང་། མཆན་འགྲེལ་གྱི་གྲངས་ ༦༨༣ ཡོད། ཐ་སྙད་དེ་དག་དེབ་ཐེར་དམར་པོ་གཅིག་པོ་མ་ཡིན་པར་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ཆོས་འབྱུང་སྤྱི་དང་། ནང་ཆོས་སོགས་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་སྤྱི་ལ་ཁྱབ་ཡོད་སྐབས། བོད་ཀྱི་གཞོན་སྐྱེས་རྣམས་ཀྱིས་ལོ་མང་པོའི་རིང་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱས་མི་ཚོག་པའི་བོད་ཀྱི་རྒྱལ་རབས་ཆོས་འབྱུང་དང་གསུང་རབ་རྣམས་ཀློག་བྱེད་ཀྱི་ལག་ཆ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཏུ་གྱུར། ཐ་སྙད་གང་མང་ལ་སྟོན་འགྲེལ་མཁས་པ་རྣམས་ཀྱི་བཞེད་ལུགས་འདྲ་མིན་དང་དཔེ་ཁུངས་ཧ་ཅང་མང་པོ་དྲངས་ཡོད་སྐབས། མཁས་དབང་འདི་བཀའ་བསྟན་གྱིས་གཙོས་པའི་གསུང་རབ་པོ་ཏི་བརྒྱ་ཕྲག་མང་པོ་ཐུགས་རྒྱུས་ཡོད་པའི་མཁས་ཚུལ་དེར་སྐབས་དེའི་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ལ་སྦྱོང་བའི་གཞོན་སྐྱེས་རྣམས་ཧ་ལས་དགོས་པའི་སྲོལ་རྒྱུན་མཁས་པའི་མིག་དཔེར་གྱུར།

THIS PHOTO, TAKEN IN THE MID-1990S, SHOWS RINPOCHÉ PERFORMING A FIRE OFFERING AT HIS HOME. PHOTO COURTESY OF THUPDEN TRINLEY.

པར་འདི་ལོ་རབས་དགུ་བཅུའི་དཀྱིལ་ལ་བརྒྱབ་ཡོད་ཅིང་། རིན་པོ་ཆེ་ནས་གཟིམས་ཤག་ཏུ་སྦྱིན་སྲེག་གནང་བཞིན་པ། པར་བདག་ཐུབ་བསྟན་འཕྲིན་ལས།

Studies field, and would say that even though Tibet is in China, it was in foreign countries that Tibetan Studies thrived. They recognized that the field of Tibetology in China was behind in comparison to the achievements made by foreign scholars. This kind of thinking was often accompanied by a feeling of jealousy and a sense of competition, with the idea of taking back Tibetan Studies from the hands of foreigners. Tibetologists in China therefore were in admiration of anyone among them who was able to participate in a Tibetan Studies conference abroad.

In 1985, Professor Dungkar Rinpoché attended the IATS Seminar in Munich, Germany. This was his first time attending an international Tibetan Studies conference in a foreign country. In the 1980s, it was not easy for a scholar in China to attend an international scholarly conference in this field—just being a scholar was not enough. Of course, one must also love the Chinese Communist Party, and one must have a firm belief in the theories of Marxism and Leninism. Of the three scholars mentioned earlier, that only Dungkar Rinpoché was able to participate in international conferences would have to be due to other reasons beyond his eminent scholarship.

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

FEATURED SCHOLAR
མཁས་པ་གླེང་བ།

A main reason was that China trusted his political standpoint and work. In the opening of his talk in Germany he stated, "It is a great achievement for me to be able to participate in this international conference on Tibetan Studies in the birthplace of Karl Marx."[7] Another example of how politics were reflected in his work can be found in the forward of his aforementioned book of commentary on poetry. In the offering verses, or *chö jö*, instead of the usual praises to Buddhist figures, deities, teachers and lineage, he praises the Communist Party, as well as previous Chinese Communist leaders such as Mao Zedong and Zhou Enlai, and contemporary leader Hua Guofeng (*see inset on p. 32 for example*). At the time that he wrote it, there was a political movement underway which involved heaping praise on the policies of the CCP and the government. Nevertheless, Dungkar Rinpoché was the first and only scholar to ever write these sentiments in a *chö jö*, an essentially religious genre of writing.

In his lifetime, in addition to the conference in Germany, Dungkar Lozang Trinlé also attended international academic conferences on Tibetan Studies in Hungary, Norway, Italy and Austria. He also went to England, France and Norway for teaching and research. In 1992, at the Sixth IATS Seminar in Fagernes, Norway, I had the chance to have leisurely meetings with him. At that time, the Chinese strictly controlled the Tibetan scholars who came from China. Many of the Tibetan participants from China were nervous to meet Tibetan compatriots from abroad. But in exception, Professor Dungkar Rinpoché and Professor Jampel Gyatso were not overly concerned. During a break in the meetings, when His Holiness the Dalai Lama's older brother Taktser Rinpoché and I were chatting, Dungkar Rinpoché also joined us. He first asked Taktser Rinpoché about His Holiness the Dalai Lama's health and well-being. At one point in the conversation, Taktser Rinpoché, speaking about himself, said that due to old age, he could not see things well. Dungkar Rinpoché replied, "Even if Rinpoché cannot see letters on a page, you can probably still see when a woman is beautiful." I could not imagine that this great lama scholar would joke in this way. It seemed that Taktser Rinpoché was thinking the same thing. He did not respond and did not laugh either. Dungkar Rinpoché was watching Taktser Rinpoché's face with amusement. Then, all three of us burst into laughter.

རྒྱལ་སྤྱིའི་མཁས་ཚོགས་དང་ཁོང་གི་སློབ་མ།

མཁས་དབང་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ཀྱང་དབྱིན་ཇི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ལ་ཕེབས་ནས་རྩོམ་གྱི་མཛད་འཕྲིན་རྒྱས་འགོ་བརྩམས་པ་དང་མཚུངས་སུ་ཁོང་ལ་སློབ་མ་ཡང་གྲགས་ཅན་འགའ་རེ་ཐོན་ཡོད། བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་ལ་གསར་ལམ་འབྱེད་མཁན་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་དང་། དེང་སང་ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ན་བཞུགས་པའི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མཁས་པ་ཁྲིན་ཆེན་དབྱིན། པེ་ཅིན་ན་ཡོད་པའི་ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ཞེས་པའི་འགན་འཛིན་ལྷག་པ་ཕུན་ཚོགས་ལགས་སོགས་སྐབས་དེ་དང་། ཕྱིས་སུ་བོད་ཀྱི་རིག་གནས་དང་དེའི་ཞིབ་འཇུག་ལ་ཞུགས་རྐྱེན་ཅན་འགའ་ཞིག་ཐོན་ཡོད།

སྐབས་དེར་དོན་གྲུབ་རྒྱལ་ཀྱང་དབྱིན་ཇི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ལས་ཐོན་ཏེ་སློབ་གྲྭ་དེ་ཉིད་ཀྱི་དགེ་རྒན་དུ་གྱུར་ནས། ཨ་མདོའི་ཕྱོགས་ནས་བོད་ཡིག་གི་ཤེས་ཚད་མཐོ་བའི་སྦྱོང་བརྡར་འཛིན་གྲྭ་ཞིག་བསྐྱས་པར་ཡང་མཁས་དབང་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ནས་དཔེ་ཁྲིད་གནང་ཡོད། འདིའི་སྔོན་ལ་ཁོང་ལ་ཨ་མདོའི་ཕྱོགས་ཀྱི་སློབ་མ་ཧ་ཅང་དཀོན། སློབ་མ་འདིའི་གྲས་སུ་ཨ་མདོའི་སློབ་གྲྭ་འབྲིང་རིམ་ཁག་དང་། རྫོང་ཁུལ་གྱི་ཡིག་སྒྱུར་དང་རྩོམ་སྒྲིག་ལས་ཁུངས་དག་ཏུ་བོད་ཡིག་སླར་གསོ་བྱེད་མཁན་ཆང་འཛིན་པ་ཁག་ཅིག་བྱུང་། དེ་དག་ལས་སྙན་ངག་མཁན་འཇུ་སྐལ་བཟང་དང་། རྒྱ་ནག་ཁྲིན་ཏུའུ་ཡི་ལྷོ་ནུབ་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོ་ན་བཞུགས་པའི་དགེ་རྒན་ཆེན་མོ་འབུམ་སྐྱབས་ལྷ་བུ་ནི་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་དང་རིག་གནས་སྐྱོང་སྐྱོབ་གནང་མཁན་སྐྱེ་འདྲེན་པའི་གྲས་སུ་གྱུར་ཡོད།

ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུའི་སྟོད་ལ། རྒྱ་ནག་གི་ཁོངས

སུ་ཡོད་པའི་བོད་རིག་པའི་ཁྱབ་ཁོངས་ཀྱི་མི་རྣམས་ཀྱིས་ནུབ་ཕྱོགས་པའི་རྒྱལ་ཁབ་ཁག་གི་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལ་ཡིད་སྨོན་གྱིས་"བོད་ནི་རྒྱ་ནག་ན་ཡོད། བོད་རིག་པ་ནི་ཕྱི་རྒྱལ་ན་ཡོད།"ཅེས་རང་ཕྱོགས་ཀྱི་བོད་རིག་པ་རྗེས་ལུས་ཡིན་པའི་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད། དེ་དང་མཉམ་དུ་ཕྲག་དོག་དང་འགྲན་སེམས་ལྷ་བུའི་སེམས་ཤིག་གིས་"བོད་རིག་པ་དེ་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་ལག་ནས་ཚུར་འཕྲོག་དགོས།"ཞེས་ཀྱང་བརྗོད་ཀྱི་ཡོད། ཡིན་ན་ཡང་སུ་ཞིག་ནུབ་ཕྱོགས་རྒྱལ་ཁབ་ཅིག་ཏུ་བོད་རིག་པའི་ཚོགས་འདུ་ཞིག་ལ་འགྲོ་ཐུབ་ན་དེ་ལ་མི་མང་པོས་ཡིད་སྨོན་བྱེད། མཁས་དབང་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག ༡༩༨༥ ལོར་འཇར་མན་གྱི་མོ་ནི་ཧེ་རུ་རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་རིག་པའི་གྲོས་དཔྱོད་ཚོགས་འདུ་ལ་ཞུགས། འདི་ནི་མཁས་དབང་འདི་ཉིད་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་ལ་བོད་རིག་པའི་ཚོགས་འདུར་ཞུགས་པ་ཐེངས་དང་པོ་ཡིན།

དུས་རབས་གོང་མའི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་ལ། རྒྱ་ནག་གི་ཁོངས་སུ་ཡོད་པའི་བོད་རིག་པའི་མཁས་པ་ཞིག་རྒྱལ་སྤྱིའི་མཁས་ཚོགས་སུ་མཁས་པ་ཡིན་པ་ཙམ་གྱིས་ཞུགས་ཐུབ་པ་ཞིག་མིན། རྒྱ་ནག་གུང་ཁྲན་ཏང་ལ་དགའ་ལོས་དགོས། དེའི་ལྷ་གྲུབ་མར་ཁེ་སི་ལེ་ཉིན་རིང་ལུགས་ཟེར་བ་དེ་ལ་ཡིད་ཆེས་བརྟན་པོ་ཞིག་ཡོད་དགོས་པ་ཡིན། གོང་དུ་གླེང་བའི་མཁས་པ་མི་གསུམ་ལས། དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་དང་པོ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཚོགས་འདུ་ལ་ཞུགས་ཐུབ་པ་ནི་མཁས་ཁྱད་གཅིག་པུས་མིན། གཙོ་བོ་དེ་ཁོང་གིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལངས་ཕྱོགས་དང་ལྟ་བའི་ཐོག་ནས་རྒྱ་གཞུང་ལ་ཡིད་ཆེས་བརྟན་པོ་ཞིག་བསྐྲུན་ཡོད། གོང་དུ་གླེང་བའི་ཁོང་གི་བརྩམས་ཆོས་"མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་སློབ་གྲྭ་ཆུང་འབྲིང་གི་བོད་ཀྱི་བརྡ་སྤྲོད་སུམ་རྟགས་སློབ་ཁྲིད་ཀྱི་ཟུར་ལྟའི་དཔྱད་གཞི།" ཞེས་པ་དང་། སྐད་ངག་མི་ལོང་མའི་འགྲེལ་པ་ "སྐད་ངག་ལ་འཇུག་ཚུལ་ཚིག་རྒྱན་རིག་པའི་སྒོ་འབྱེད།" ཅེས་པ་གཉིས་ཀྱི་མཆོད་བརྗོད་དུ་གུང་ཁྲན་ཏང་དང་། ཚེ་ལས་འདས་ཟིན་པའི་རྒྱ་ནག་གུང་ཁྲན་ཏང་གི་གཙོ་འཛིན་མའོ་ཙེ་ཏུང་དང་། ཀྲོའུ་ཨེན་ལེ། སྐབས་དེའི་རྒྱ་ནག་གི་གུང་ཁྲན་ཏང་གི་གཙོ་འཛིན་ཧྭ་གོ་ཕྲན་ལྷ་བུ་སོགས་ལ་བསྟོད་བསྔགས་བརྗོད་གནང་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་སྐབས་དེར་བོད་པའི་རྩོམ་པ་པོའི་ཁྲོད་དུ་རྒྱ་ནག་གུང་ཁྲན་ཏང་དང་དེའི་གཞུང་། སྲིད་ཇུས་སོགས་ལ་བསྔགས་བརྗོད་ཀྱི་རྩོམ་རྒྱུན་ཞིག་བྱུང་ན་ཡང་། བསྟན་བཅོས་ཀྱི་མཆོད་བརྗོད་ཀྱི་དོན་དུ་དེ་དག་ལ་བསྟོད་རྩོམ་འབྲི་བ་ནི་མཁས་དབང་འདི་མ་གཏོགས་བྱུང་མེད། མཁས་དབང་འདི་འཇར་མན་གྱི་ཚོགས་འདུ་དེར་ཕེབས་ནས་གསུང་བཤད་ཀྱི་ཚིག་དང་པོ་ལ་ཁོང་གིས་"ང་རང་མར་ཁེ་སིའི་འཁྲུངས་ཡུལ་ལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་རིག་པའི་ཚོགས་འདུར

ABOVE: DUNGKAR RINPOCHÉ AT TASHI CHÖLING MONASTERY IN 1992. PHOTO COURTESY OF THUPDEN TRINLEY.
དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་བཀྲ་ཤིསཆོས་གླིང་དུ་བཞུགས་ཡོད་པ། པར་བདག་ཐུབ་བསྟན་འཕྲིན་ལས།

After this seminar, the Second International Conference for Tibetan Language was held in Arcidosso, Italy. This conference was organized by the Nyingmapa lama Namkhai Norbu Rinpoché's Shang Shung Institute. I spoke with Dungkar Rinpoché often during this conference. One time, Dungkar Rinpoché asked me to come to his room. He gave me a package wrapped in a *khatak* (white scarf), and he said, "Here are some *ngoten* (dedicatory offerings) and a letter. Please try to give this personally to His Holiness [the Dalai Lama]."

In 1985, Dungkar Rinpoché was transferred from the Central Nationalities Institute in Beijing to Tibet University in Lhasa. In less than a year, in addition to his rank of professor, he was appointed as an executive member of the Tibetan Autonomous Region Political Consultative Conference, received a position of vice directorship of the China Tibetology Research Center in Beijing, was named honorary director (*yuan zhang*) of the Tibet Autonomous Region Academy of Social Sciences, and honorary director of the Gansu Province Tibetan Studies Research Institute.

As his prestige grew in Tibet, his participation in international Tibetan Studies conferences

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

FEATURED SCHOLAR
མཁས་པ་གླིང་པ།

as well as teaching, lecture and cooperative research opportunities in foreign countries increased as well. In 1995, he attended the Seventh IATS Seminar in Graz, Austria, where he was elected standing member of the conference organizing committee.

His Lifeblood

After he returned to Lhasa, he also resumed and increased some of the activities of his religious life. According to information and photos provided by his wife Pema Yudrön to Latse Library, Dungkar Rinpoché visited his local monastery in Kongpo once a year and bestowed religious teachings and initiations. In 1995, he gave teachings on Tsongkhapa's *Four Combined Commentaries to the Guhyasamaja Tantra* (*gsang 'dus 'brel ba bzhi sbrags kyi bka' khrid*), and the oral or *lung*[8] teaching of *White Manjusri* (*'Jam dbyangs dkar po'i rjes gnang gi bshad lung*) to very famous religious scholars such as Drokmi Jampa Lodrö, and to other well known scholars and students.

His local monastery Tashi Chöling specially sent a monk to his house to help with housekeeping chores. After Dungkar Rinpoché's demise, his body was also taken to this monastery and a *chorten* (stupa) built for him.

While he was staying in Lhasa, Dungkar Rinpoché wrote many important books including [*Classification System of Tibetan Texts*] (*Bod kyi dkar chag rig pa*), and [*The Development of the Tibetan Education System*] (*Bod kyi slob gso rig pa'i 'phel rgyas*). However, the *Dungkar Tibetological Great Dictionary* is where he expended the most energy in his research and writing. As Lhakpa Phuntsok stated, "he put his lifeblood in the dictionary."[9] Dungkar Rinpoché worked on this project starting in 1960 until the end of his life.

Before 1988, Dungkar Rinpoché worked hard and for many hours on his dictionary project in the spare time that he had from his main research work. In 1988, the project became his primary and official work when it was designated as a Principal Publication Project in China's National Ninth Five-year Plan, as well as a Main Research Project of China's Center for Tibetan Studies.[10] The Center allotted a budget of 100,000 RMB for the dictionary, and assigned staff member Namgyel Ra Trinlé Gyatso to work with Dungkar Rinpoché until the project was completed. Rinpoché's wife Pema Yudrön, who was on the staff at Tibet University at the time,

གཞུག་རྒྱུ་བྱུང་བ་དེར་གཟི་བརྗིད་ཆེན་པོ་ཡིན་སྙམ་གྱི་འདུག” ཅེས་གསུངས་ཡོད།

འཛར་མན་གྱི་བོད་རིག་པའི་ཚོགས་འདུ་དེ་ནས་བཟུང་སྐུ་ཆེའི་འཕེན་པ་མ་ཇོགས་བར་ལ། དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ཧང་གྷ་རི་དང་། ནོར་ཝེ། དབྱིས་ཏ་ལི། ཨོ་སི་ཏྲ་རི་ཡ་བཅས་སུ་བསྐྱངས་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་རིག་པའི་ཚོགས་འདུ་དག་ལ་ཕེབས། དབྱིན་ལན་དང་ཧྥ་རན་སི། ནོར་ཝེ་བཅས་སུ་དཔེ་ཁྲིད་དང་མཉམ་འབྲེལ་ཞིབ་འཇུག་གནང་དུ་ཡང་ཕེབས། ༡༩༩༥ ལོར་ཁོང་ནོར་ཝེ་ཡི་ཧྥར་ཀ་ནེ་སི་ཟེར་བའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་རིག་པའི་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་དྲུག་པའི་ཐོག་ལ་ཕེབས་སྐབས་ཕྲན་ཡང་ཁོང་ལ་ལྷོད་མཇལ་བྱེད་རྒྱུ་བྱུང་། དེ་དུས་རྒྱ་ནག་དང་བོད་ནས་ཕེབས་པའི་བོད་པ་མཁས་པ་རྣམས་ལ་རྒྱ་ཕྱོགས་ནས་དོ་དམ་ཅུང་ཙམ་ནན་མོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཁོང་ཚོ་མང་པོས་ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་བོད་པ་ལ་ཐུག་འཕྲད་བྱེད་རྒྱུར་འཛེམས་ཞེན་ཆེན་པོ་བྱེད། ཡིན་ན་ཡང་དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་ལགས་དང་འཛམ་དཔལ་རྒྱ་མཚོ་གཉིས་ཀྱིས་དེ་འདྲའི་འཛེམས་ཞེན་གནང་མ་སོང་།

ཚོགས་གསེང་ཞིག་ལ་༧རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་གཅེན་སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཕྲན་གཉིས་ནས་གླེང་མོལ་ཞིག་བྱེད་བཞིན་ཡོད་ས་ལ་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་ཕེབས་སོང་། དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ནས་དང་པོ་སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་ལ་ ༧རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེའི་སྐུ་གཟུགས་བདེ་པོ་ཡིན་པའི་འཚམས་འདྲི་གནང་སོང་། འཕྲོས་མོལ་དུ་སྟག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་རང་ཉིད་ལོ་ན་རྒས་ནས་མིག་གིས་ཀྱང་གསལ་པོ་མི་མཐོང་ཚུལ་གསུངས་སོང་བར། དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེས་“རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཡི་གེ་མི་གཟིགས་ན་ཡང་མཛེས་

མ་གཟིགས་ཐུབ་ཀྱི་ཡོད་ཀྱི་རེད།”ཅེས་གསུངས་སོང་། བླ་སྤྲུལ་གྱི་མཁས་ཆེན་འདིས་འདི་འདྲའི་ཀུ་རེ་ཞིག་གསུང་རྒྱུ་དའི་ཡིད་ལ་མ་འཁོར། ལྷག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་དེ་ལྟར་ཡིན་པ་འདྲ། གཏམ་ལན་ཡང་མ་འཇལ་ལ་བཞད་མོ་ཡང་བཞད་མ་སོང་། ངས་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་ཡི་ཞལ་རས་ལ་བལྟས་པ་ཡིན། ཞལ་རས་ལ་འཛུམ་ཞིག་འཁོར་ནས་ལྷག་མཆོར་རིན་པོ་ཆེ་ཡི་ཞལ་རས་ལ་གཟིགས་འདུག ཕལ་ཆེར་ལྷག་མཆོར་རིན་པོ་བཞད་མོ་བཞད་པ་ལ་སྨུག་ཡོད་པ་འདྲ། དེ་ནས་ང་ཚོ་ཚང་མས་རྟབ་ཆ་ཐེག་གེར་སོང་།

ཚོགས་འདུ་དེ་གྲོལ་རྗེས། དབྱིས་ཏ་ལིས་ཀྱི་ཨར་ཆི་ཧྲོ་སོ་ཟེར་བ་དེ་ན་བོད་ཀྱི་སྐད་ཡིག་སྐོར་ལ་རྒྱལ་སྤྱིའི་ཚོགས་འདུ་ཞིག་ཚོགས་ཀྱི་འདུག་ཚོགས་འདུ་དེ་བཀོད་སྒྲིག་གནང་མཁན་ནི་ས་དེ་ལ་སྙིང་མ་པའི་བླ་མ་ནམ་མཁའ་ནོར་བུ་མཆོག་གིས་བཙུགས་པའི་ཞང་ཞུང་རིག་གཞུང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་རེད། ཚོགས་འདུ་དེར་ཡང་ཐེངས་ཁ་ཤས་ལ་ངས་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་དང་བཀའ་མོལ་ལྷུག་པོ་ཞུ་ཐུབ་པར་གྱུར། ཐེངས་ཤིག་དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་ནས་ང་ཁོང་གི་གཟིམ་ཁང་ལ་ཡོང་རོགས་གསུངས་པ་ལྟར་ཕྱིན་པ་ཡིན། ཁོང་གིས་ཁ་བཏགས་ཀྱིས་བསྒྲིལ་བའི་ཐུམ་པོ་ཞིག་ང་ལ་གནང་ནས“འདིའི་ནང་ན་བསྟོ་རྟེན་འབག་འ་དང་ཡི་གེ་ཞིག་ཡོད། འདི་༧རྒྱལ་བ་རིན་པོ་ཆེ་ཡི་ཕྱག་ལ་འབྱོར་ཐབས་ཤིག་གནང་རོགས།” ཞེས་གསུངས།

༡༩༨༥ ལོར་དུང་དཀར་བློ་བཟང་ཕྲིན་ལས་མཆོག་གི་ཕྱག་ལས་གནང་ཡུལ་ལྷ་ས་ན་ཡོད་པའི་བོད་ལྗོངས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོར་སྤོར། ལྷ་སར་ལོ་གཅིག་ལས་མ་འགོར་བར། སྤྱིར་ཡོད་ཀྱི་དགེ་རྒན་ཆེན་མོའི་མཚན་གནས་ཀྱི་སྟེང་དུ་བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སྲིད་གྲོས་ཀྱི་རྒྱུན་ལས་ཨུ་ཡོན་ཟེར་བའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་གོ་གནས་དང་། པེ་ཅིན་གྱི་ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ཀྱི་འགན་འཛིན་གཞོན་པ། བོད་ལྗོངས་སྤྱི་ཚོགས་ཁང་གི་མཚན་འཛིན་ཡོན་ཀྱང་(དབུ་འཛིན་)། ཀན་སུའུ་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གི་མཚན་འཛིན་དབུ་འཛིན་ཟེར་བ་ལྟ་བུའི་མཐོང་འཇོག་གི་གོ་གནས་ཀྱང་ཕུལ་ཡོད།

བོད་རང་སྐྱོང་ལྗོངས་སུ་ཁོང་གི་མཚན་མཐོང་འཕར་བ་དང་མཚུངས་སུ། རྒྱལ་སྤྱིའི་ཐོག་གི་བོད་རིག་པའི་མཁས་ཚོགས་དང་དཔེ་ཁྲིད། མཉམ་འབྲེལ་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་སྒོ་བཅས་ལ་ཐེབས་གྲངས་ཀྱང་ཇེ་མང་དུ་གྱུར། ༡༩༩༢ ལོར་ནོར་ཝེ་ཡི་རྒྱལ་ས་ཨོ་སི་ལོ་ལ་ཚོགས་པའི་རྒྱལ་སྤྱིའི་བོད་རིག་པའི་ཚོགས་འདུ་ཐེངས་དྲུག་པའི་ཐོག་ལ་མཁས་དབང་འདི་རྒྱལ་སྤྱི་བོད་རིག་པའི་ལྷན་ཚོགས་ཀྱི་ལས་འཛིན་གྱི་གྲས་སུ་བསྐོ་འདེམས་བྱུང་།

ABOVE: DUNGKAR RINPOCHÉ IN HIS HOSPITAL BED IN LOS ANGELES. ALTHOUGH VERY ILL, HE CONTINUED TO WORK ON HIS DICTIONARY PROJECT AND OTHER WRITINGS. ALSO PICTURED ARE TRACE FOUNDATION'S TENZIN GELEK (RIGHT) AND KATRINA MORRIS (LEFT).

དུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་ལོ་སི་ཨན་ཇེལ་སི་ཡི་སྨན་ཁང་དུ་བཞུགས་པ། སྨན་བབ་ལྷི་བའི་སྐབས་ལ་ཡང་། རིན་པོ་ཆེ་ནས་ཚིག་མཛོད་དང་གཞན་པའི་རྩོམ་བྲིས་གནང་ཡོད། པར་འདིའི་ནང་དུ་བསྟན་འཛིན་དགེ་ལེགས་(གཡས་ཕྱོགས་)དང་ཁིམ་མོ་རིས་སི་(གཡོན་ཕྱོགས་)རྣམ་གཉིས་ཀྱང་ཡོད།

was also given permission to stay at home to take care of the daily needs of Rinpoché towards the progress of work on the dictionary.

In 1996, at seventy years old, Dungkar Rinpoché retired from his official work, but he did not have an opportunity to rest and relax in his new retirement. In that same year, he fell ill and was admitted to the military hospital in Lhasa and then to Jishuitan Hospital in Beijing for treatment. None of the treatments helped him. In 1997, Gelek Rinpoche and Trace Foundation offered to make it possible for Rinpoché to receive treatment in America. He agreed and traveled to Los Angeles, California, where he was admitted for treatment at Cedars Sinai Medical Center. Trace Foundation also invited Pema Yudrön and Professor Lhakpa Tseten from Tibet University to accompany Rinpoché. When they arrived at hospital in Los Angeles, the director of Trace Foundation at the time, Kim Morris, and staff member Tenzin Gelek traveled from New York City to help admit Rinpoché and to work with the hospital and doctors with translation.

By the time Dungkar Rinpoché arrived in United States, he was already seriously ill. Tenzin Gelek, who helped Rinpoché during his hospital stay for two weeks, remembers that Rinpoché could not speak, and so he would write down what he wanted to say, and that when he experienced unbearable pains, he was given morphine which

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

FEATURED SCHOLAR
མཁས་པ་གླིང་པ།

helped to make the pain subside. Rinpoché remained like that for some weeks. He passed away on July 22, 1997.

Dungkar Rinpoché's final scholarly activity was on his dictionary. His wife Pema Yudrön recalls, "Even near the end, in the hospital and with heavy sickness, he worked continuously [on the dictionary] while in his hospital bed." ■

1 See [Appendix] *"Gangs can mkhas pa'i khyu mchog dung dkar blo bzang 'phrin las kyi mdzad rim,"* in *Snyan ngag la 'jug tshul tshig rgyan rig pa'i sgo 'byed*, v.1 (*ka*) of *Mkhas dbang Dung dkar blo bzang 'phrin las kyi gsung 'bum* / [*The Collected Works of Blo bzang 'phrin las*] (Beijing: Nationalities Publishing House, 2004), p.2.

2 See Lhag pa Phun tshogs. *"Dung dkar rin po che'i dgongs pa shul 'dzin byas nas Bod rig pa dar rgyas gong 'phel gtong dgos,"* in *Snyan ngag la 'jug tshul tshig rgyan rig pa'i sgo 'byed*, v.1 (*ka*) of *Mkhas dbang Dung dkar blo bzang 'phrin las kyi gsung 'bum* / (Beijing: Nationalities Publishing House, 2004), p.4.

3 See *Dungkar Tibetological Great Dictionary* (*Dung dkar tshig mdzod chen mo*) (complete title: *Mkhas dbang Dung dkar Blo bzang 'phrin las mchog gis mdzad pa'i Bod rig pa'i tshig mdzod chen mo shes bya rab gsal*) (Beijing: China Tibetology Publishing House, 2002), p.9.

4 In his [*Collected Works*], this work appears in the volume on language and education. Its original title is not provided, nor is any title given for the work. See the "Mchod brjod" and first chapter of *Skad yig dang slob gso*, v.6 (ja) of / [*The Collected Works of Blo bzang 'phrin las*] (Beijing: Nationalities Publishing House, 2004), pp. 1, 3.

5 At the time of Langdarma, three scholars, Yogewé Jungné, Tsang Rabsel, and Mar Shakya Senggé took many *vinaya pecha* and escaped to Amdo, where they were able to continue religious practice. Later, the recovery of Buddhism in Central Tibet was attributed to their actions. For this reason, these men are called "khépa mi sum", or the Three Great Scholars. This term became well-known historical terminology.

6 I write in detail about this in the forward of Döndrup Gyel's book *Lang tsho'i rbab chu dang Ljags rtsom dmams sgrig*. See Pema Bhum. "Don grub rgyal gyi mi tshe: skar mda' mtshan mo'i nam mkha'i 'od kyis gshegs nas yal," in *Lang tsho'i rbab chu dang Ljags rtsom dmams sgrig / Torrents of Youth and Selected Writings* (Dharamsala: Amnye Machen Institute, 1994). This forward has been translated into English: Pema Bhum. "The Life of Dhondup Gyal: A Shooting Star that Cleaved the Night Sky and Vanished." trans. Lauran R. Hartley. *Lungta 9* (1995), pp.17-29.

7 See Lhag pa Phun tshogs. "Dung dkar rin po che'i dgongs pa shul 'dzin byas nas Bod rig pa dar rgyas gong 'phel gtong dgos," in *Snyan ngag la 'jug tshul tshig rgyan rig pa'i sgo 'byed*, v.1 (*ka*) of *Mkhas dbang Dung dkar blo bzang 'phrin las kyi gsung 'bum* / (Beijing: Nationalities Publishing House, 2004), p.12.

8 *Lung* is a special Buddhist teaching where the lama recites the text without any comments.

9 See Lhag pa Phun tshogs." Dung dkar rin po che'i dgongs pa shul 'dzin byas nas Bod rig pa dar rgyas gong 'phel gtong dgos," in *Snyan ngag la 'jug tshul tshig rgyan rig pa'i sgo 'byed*, v.1 (*ka*) of *Mkhas dbang Dung dkar blo bzang 'phrin las kyi gsung 'bum* / (Beijing: Nationalities Publishing House, 2004), p.12.

10 See [Appendix] "Gangs can mkhas pa'i khyu mchog dung dkar blo bzang 'phrin las kyi mdzad rim," in *Gleng gzhi dang gsung bshad*, v.7 (*nyi*) of *Mkhas dbang Dung dkar blo bzang 'phrin las kyi gsung 'bum* / [*The Collected Works of Blo bzang 'phrin las*] (Beijing: Nationalities Publishing House, 2004), p.5.

སྐུ་ཚེ་གཅིག་གི་ཟླུངས་ཁྲག

ལྷ་སར་ཕེབས་རྗེས། མཁས་དབང་འདིའི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་སྐུ་ཚེའི་ཆ་ཤས་རེ་ཡང་སླར་གསོ་བྱུང་ཡོད། མཁས་དབང་གང་གི་སྐུ་ཟླ་པད་མ་གཡུ་སྒྲོན་ལགས་ནས་ལ་རྩེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་འདྲ་པར་དང་གནས་ཚུལ་མགོ་འདོན་གནང་བ་ལྟར་ན། མཁས་དབང་འདི་ཉིད་ཁོང་གི་མ་དགོན་ལ་ལོ་རེ་ལ་ཐེངས་རེ་ཙམ་ཕེབས་ཏེ་བཀའ་ཆོས་དང་དབང་ལུང་གནང་ཡོད། ༡༩༩༥ ལོར་མཁས་དབང་འདིས་འབྲོག་མི་བྱམས་པ་བློ་གྲོས་ལྷ་བུའི་ཆོས་ཕྱོགས་ཀྱི་མི་སྣ་གྲགས་ཅན་སྐོར་ཞིག་ལ་གསང་འདུས་འགྲེལ་བ་བཞི་སྦྲགས་ཀྱི་བཀའ་ཁྲིད་གནང་བ་དང་། འཇམ་དབྱངས་དཀར་པོའི་རྗེས་གནང་གི་བཤད་ལུང་གནང་བ་ལྷ་བུའི་ཆོས་ཕྱོགས་མཛད་པ་ཡང་བསྐྱངས་ཡོད། མཁས་དབང་གང་གི་འཚོ་བ་ལ་ཞབས་ཞུ་ཞུ་བར་བཀྲ་ཤིས་ཆོས་གླིང་དགོན་ནས་གྲྭ་པ་ཞིག་ཆེད་གཏོང་བྱས་ཡོད། སྐུ་ཚེའི་འཕེན་པ་རྫོགས་རྗེས་ཁོང་གི་སྐུ་གདུང་ཡང་དགོན་པ་དེར་གདན་འདྲེན་ཞུས་ནས་མཆོད་སྡོང་དུ་བཞེངས།

ལྷ་སར་བཞུགས་པའི་རིང་ལ། དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་ནས་བོད་ཀྱི་དཀར་ཆག་རིག་པ་དང་བོད་ཀྱི་སློབ་གསོ་རིག་པའི་འཕེལ་རྒྱས་ཟེར་བ་ལྟ་བུའི་གསུང་རྩོམ་གལ་ཆེན་ཁག་ཅིག་གནང་ཡོད་ན་ཡང་། དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ནི་མཁས་དབང་འདིའི་ཞིབ་འཇུག་དང་ལྷུགས་རྩོམ་གྱི་ལྟེ་བར་གྱུར། སྤྱིར་བཏང་ལྷག་པ་ཕུན་ཚོགས་ལགས་ཀྱིས་གསུངས་པ་ལྟར། ཚིག་མཛོད་འདིའི་ནང་དུ་ཁོང་གི་"སྐུ་ཚེ་གཅིག་གི་ཟླུངས་ཁྲག" བསྡུས་ཡོད། ཚིག་མཛོད་འདི་ ༡༩༨༠ ལོ་ནས་འགོ་བརྩམས་ནས་མཁས་དབང་གང་གི་སྐུ་ཚེའི་འཕེན་པ་མ་རྫོགས་བར་དུ་རྩོམ་སྒྲིག་གནང་ཡོད།

༡༩༨༨ ལོའི་སྔོན་ལ་དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་རྩོམ་སྒྲིག་གི་ཕྱག་ལས་ལ་མཁས་དབང་འདིས་སྐུ་ངལ་གང་མང་བསྟེན་ཡོད་ན་ཡང་། དེ་ནི་སྐུ་སྐྱེར་གྱི་ཞོར་ལས་ལྷ་བུའི་ངང་དུ་གནས་ཡོད། ༡༩༨༨ ལོ་ནས་བཟུང་ཚིག་མཛོད་འདིའི་རྩོམ་སྒྲིག་ནི་མཁས་དབང་འདིའི་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ཕྱག་ལས་གཙོ་བོར་གྱུར། ཚིག་མཛོད་འདི་ནི་རྒྱ་ནག་གི་"རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ལོ་ལྔའི་འཆར་གཞི་དགུ་པའི་དཔེ་སྐྲུན་འཆར་འགོད་ཀྱི་གཙོ་གནད་རྣམ་གྲངས" ཞེར་བ་དང་ "ཀྲུང་གོ་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ཀྱི་གཙོ་གནད་ཞིབ་འཇུག་རྣམ་གྲངས" ཞེར་བའི་ཁོངས་སུ་ཚུད་དེ། པེ་ཅིན་ན་ཡོད་པའི་ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ཞེས་པས་ཁོང་གི་ཚིག་མཛོད་འདི་རྩོམ་སྒྲིག་གི་འགྲོ་སོང་ལ་རྒྱ་སྒོར་ཁྲི་བཅུ་ཕུལ་བའི་ཁར། ལྟེ་གནས་དེའི་ལས་བྱེད་རྣམ་རྒྱལ་ར་འཕྲིན་ལས་རྒྱ་མཚོ་ལགས་མཁས་དབང་གང་གི་ཚིག་མཛོད་རྩོམ་སྒྲིག་མ་ཚར་བར་དུ་ཕྱག་རོགས་སུ་གཏན་འཇགས་སུ་གནང་། སྐབས་དེར་མཁས་དབང་གང་གི་སྐུ་ཟླ་པད་མ་གཡུ་སྒྲོན་ལགས་བོད་ལྗོངས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་ལས་བྱེད་ཡིན་པ་ལ། ཚིག་མཛོད་འདི་མ་གྲུབ་བར་དུ་ཁོང་མོ་ཡང་སློབ་གྲྭ་ལ་ལས་ཀར་ཕེབས་མི་དགོས་པར་མཁས་དབང་གང་ལ་འཚོ་བའི་ཞབས་ཞུ་ཞུས་ཆོག་པ་བྱུས།

དུང་དཀར་བློ་བཟང་འཕྲིན་ལས་མཆོག་དགུང་ལོ་བདུན་ཅུར་ཕེབས་པའི་ ༡༩༩༦ ལོར་གཞུང་འབྲེལ་གྱི་ཕྱག་ལས་ནས་བགྲེས་ཡོལ་གནང་། ཡིན་ན་ཡང་ཁོང་ལ་བགྲེས་ཡོལ་གྱིས་ལྷོད་བཞུགས་ཀྱི་སྐལ་བ་མ་ལྡན་མེད། ལོ་དེར་སྐུ་སྙུང་བཞེས་ནས་སྤྱི་ཕྱིར་ལྷ་ས་ན་ཡོད་པའི་དམག་མིའི་སྨན་ཁང་དང་། པེ་ཅིན་གྱི་ཧྲེ་ཧྭའི་ཐན་ཞེར་བའི་སྨན་ཁང་བཅས་སུ་བཞུགས་ནས་སྨན་བཅོས་ཕྱུལ་ཡང་དྲག་སྐྱིད་མ་བྱུང་། ༡༩༩༧ ལོར་ཨ་རི་ན་ཡོད་པའི་དགེ་ལེགས་རིན་པོ་ཆེ་དང་ཀུན་ཕན་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པས་འགྲོ་སོང་བཏང་སྟེ་ཨ་རིར་སྨན་བཅོས་ཀྱི་ཆེད་དུ་གདན་འདྲེན་ཞུས།

ཨ་རིའི་མངའ་སྡེ་ཀ་ལི་ཧྥོར་ནི་ཡ་ཡི་གྲོང་ཁྱེར་ལོ་སི་ཨན་ཇེལ་སི་ཡི་སྨན་ཁང་ Cedars Sinai Medical Center ཞེར་བ་དེར་སྨན་བཅོས་ཕྱུལ། ཀུན་ཕན་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པས་མཁས་དབང་གང་ལ་ཞབས་ཞུ་ཞུ་བར་གང་གི་སྐུ་ཟླ་པད་མ་གཡུ་སྒྲོན་ལགས་དང་། བོད་ལྗོངས་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་དགེ་རྒན་ལྷག་པ་ཚེ་བརྟན་ལགས་གཉིས་ལ་འགྲོ་སོང་བཏང་བས་མི་ཚད། ཁོང་ཚོར་གོང་གསལ་གྱི་སྨན་ཁང་དུ་འགྲོར་བ་ན། སྐབས་དེའི་ཀུན་ཕན་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པའི་འགན་འཛིན་ཁིམ་ (Kim Morris) ལགས་དང་ལས་བྱེད་བསྟན་འཛིན་དགེ་ལེགས་གཉིས་གྲོང་ཁྱེར་ནེའུ་ཡོག་ནས་ཆེད་སྐྱོད་ཀྱིས་སྨན་ཁང་དང་སྨན་པ་ལ་འབྲེལ་གཏུགས་དང་སྐད་སྒྱུར་གྱི་ཞབས་ཞུ་ཞུས།

ABOVE: THE COVER OF THE FIRST EDITION OF THE *DUNGKAR TIBETOLOGICAL GREAT DICTIONARY*.

དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོའི་པར་གཞི་དང་པོ།

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

FEATURED SCHOLAR
མཁས་པ་གླེང་བ།

ཧྲུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེ་སྨན་ཁང་ལ་འབྱོར་དུས་ནས་སྙུན་བབ་ཧ་ཅང་ལྕི་བོ་ཡིན་པ་འདྲ། བསྟན་འཛིན་དགེ་ལེགས་ལགས་ཀྱིས་དྲན་གསོ་གནང་བ་ལྟར་ན། ཁོང་ཞབས་ཞུར་བདུན་ཕྲག་གཉིས་ཙམ་ལ་བཞུགས་རིང་། རིན་པོ་ཆེ་ནས་བཀའ་མོལ་ཡིག་ཐོག་ནས་གནང་བ་མ་གཏོགས་གསུང་སྐད་འབྱོན་ཐུབ་ཀྱི་མི་འདུག་པ་དང་། སྙུན་ཟུག་ཆེ་སྟབས་ཀྱིས་བཟི་སྨན་ Morphine ཟེར་བ་ཕུལ་ནས་ཁོང་གི་ཚོར་ཤེས་སྒྲིབ་དུ་བཅུག་ནས་བཞུགས་དགོས་པ་ཡོང་གི་འདུག་ཟེར། དེ་ལྟར་བདུན་ཕྲག་འགའ་འདས་པའི་སྤྱི་ཟླ་བདུན་པའི་ཚེས་ཉེར་གཉིས་ཉིན་མཁས་དབང་གང་གི་སྐུ་ཚེའི་འཕྲེན་པ་རྫོགས།

ཧྲུང་དཀར་རིན་པོ་ཆེའི་མཁས་པའི་མཛད་པ་མཐའ་མ་དེ་ཧྲུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ་ཡི་ཐོག་ནས་བསྡུས་ཡོད་པ་འདྲ། སྐུ་ཟླ་པད་མ་གཡུ་སྒྲོན་ལགས་ནས་ཚིག་མཛོད་འདིའི་སྐོར་གསུང་སྐབས་ན་རེ། “མཐར་སྨན་ཁང་དུ་སྙུང་གཞི་ཧ་ཅང་ངོད་དྲག་པའི་སྐབས་སུ་ཡང་རྩོམ་འབྲི་མཚམས་མི་འཇོག་པར་གཟིམས་ཁྲིའི་ཐོག་སྐུ་མཐུད་ནས་ཕྱག་ལས་གནང་གི་རེད།” ■

Chö Jö / Expression of Worship

Myriads, myriads—eight hundred million people
With one voice that is clear and sonorous and pleasant to the ear,
With clear, clear mind they call him the golden sun
Over and over, they pay heartfelt respects to Chairman Mao.

Burning, burning flames of the shining jewel's lamp
Rapidly, rapidly, mechanical ships move in forward motion,
Leading with certainty, certainty, towards victory,
Chairman Hua,[1] who is more excellent than all the masters.

Amidst the fiery, fiery flames of suffering's burning pit
Hoarse, hoarse—the masses lamenting loudly,
They are saved by a compassionate heart of deep empathy:
The Communist Party is a cooling misty rain.

མཆོད་བརྗོད།

མང་མང་དུང་ཕྱུར་བརྒྱད་ཀྱི་མི་དམངས་རྣམས།།
ལྷང་ལྷང་སྙན་པའི་དབྱངས་ཀྱིས་མགྲིན་གཅིག་ཏུ།།
གསལ་གསལ་སེམས་ནང་གསེར་མདོག་ཉི་མ་ཞེས།།
ཡང་ཡང་སྙིང་ནས་གུས་པ་མའོ་ཀྲུའུ་ཞི།།

ཆེམ་ཆེམ་འོད་འབར་ནོར་བུའི་སྒྲོན་མེ་ཡིས།།
མྱུར་མྱུར་མདུན་བསྐྱོད་འཕྲུལ་གྱི་གྲུ་གཟིངས་ཀུན།།
ངེས་ངེས་རྒྱལ་ཁའི་ཕྱོགས་སུ་འཁྲིད་པ་ལ།།
མཁས་མཁས་ཀུན་ལས་ཕུལ་བྱུང་ཧྭ་ཀྲུའུ་ཞི།།

ལྷབ་ལྷབ་འབར་བའི་སྡུག་བསྔལ་མེ་འོབས་ནང་།།
འཛེར་འཛེར་འོ་དོད་འབོད་པའི་མི་དམངས་ཀུན།།
ཧྲུང་ཧྲུང་བྱམས་བརྩེའི་ཐུགས་ཀྱིས་སྐྱོབ་མཛད་པ།།
ཟིམ་ཟིམ་བསིལ་བའི་ཆར་འབེབས་གུང་ཁྲན་ཏང་།།

1 Hua Guofeng succeeded Mao Zedong as chairman of the China Communist Party and served as leader of China from 1976-1981.

CONTINUED FROM P. 17. ཤོག་གྲངས་ ༡༧ ཀྱི་འཕྲོས།

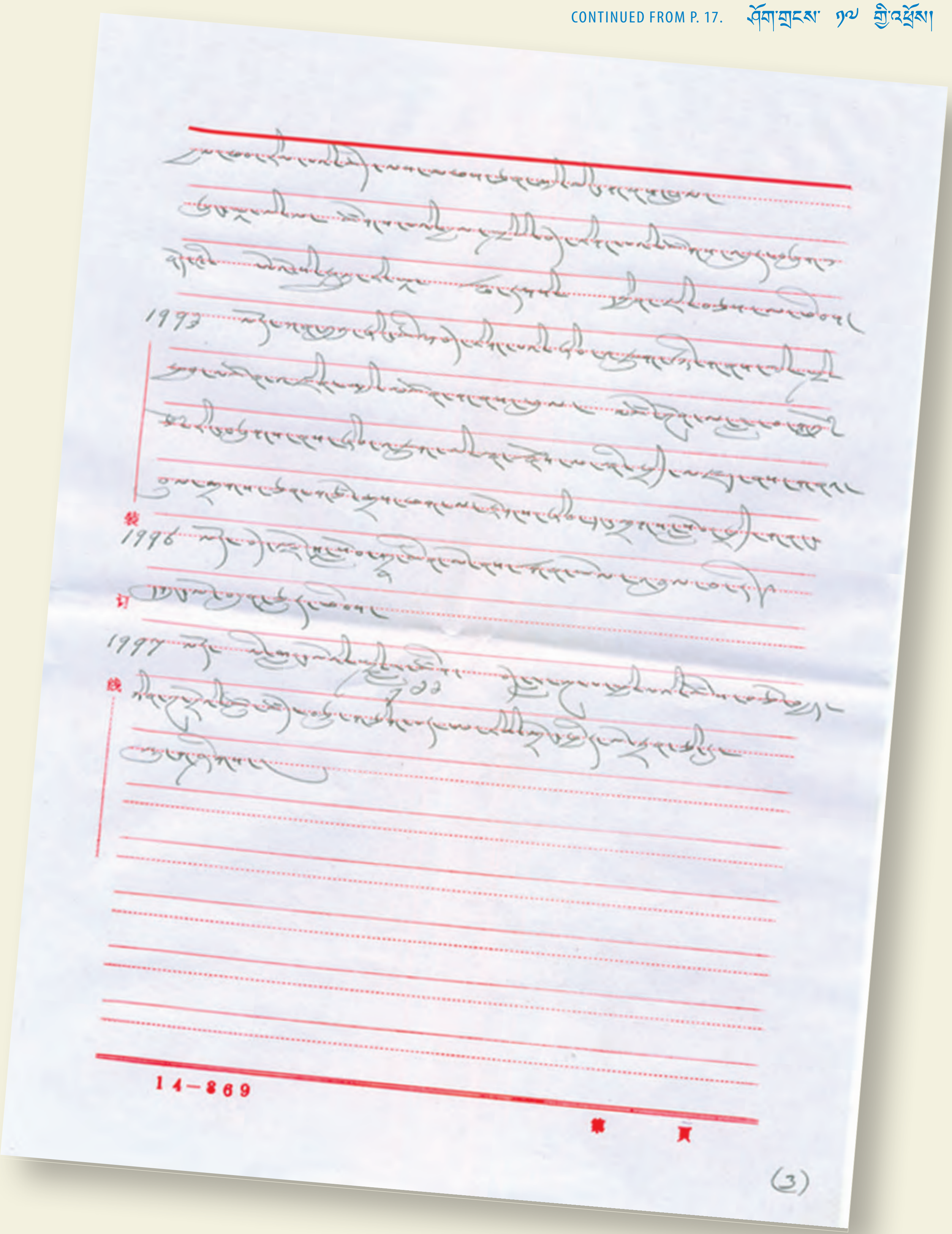

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

NEW & NOTABLE
ཉོ་སྒྲུང་འཛིན་པའི་དཔེ་དེབ་གསར་པ།

Two Publications from Peltsek Institute

New and Notable Acquisitions

Editors' Note: We are starting a new column in this issue of the newsletter called "New and Notable," featuring recent acquisitions at the library that we feel make important new contributions in our understanding of Tibetan culture, history, language, and the arts.

རྩོམ་སྒྲིག་པའི་མཆིད། གསར་འཕྲིན་འདོན་ཐེངས་འདིའི་ནང་དུ་ཉོ་སྒྲུང་འཛིན་པའི་དཔེ་དེབ་གསར་འགྱུར་ཟེར་བའི་ལེ་ཚན་ཞིག་གསར་འབྱེད་བྱས་ཡོད། ལེ་ཚན་འདིའི་ནང་དུ་ང་ཚོས་དཔེ་མཛོད་ཁང་འདི་ལ་གསར་དུ་འབྱོར་ཞིང་། བོད་ཀྱི་རིག་གཞུང་དང་ལོ་རྒྱུས། སྐད་ཡིག སྒྱུ་རྩལ་བཅས་ལ་གོ་རྟོགས་འཕེལ་བ་ལ་ཕན་སྨམ་ཅན་གྱི་དཔེ་དེབ་དང་རྒྱུ་ཆའི་རིགས་ངོ་སྤྲོད་བྱས་ཡོད།

OPPOSITE: THE *MÉ PÖ SHÜL ZHAK* SERIES.

མེས་པོའི་ཞུལ་བཞག་གི་དཔེ་ཚོགས། (ཁ་གཏད་ཤོག་ངོས་གཡས་མཐའ།)

MÉ pö shül zhak (*Mes po'i shul bzhag*) or [*Ancestors' Heritage*] is a series of books compiled by the Peltsek Ancient Tibetan Texts Research Institute (Dpal brtsegs Bod yig dpe rnying zhib 'jug khang) and published by the China Tibetology Research Center. From 2007-2008, already 90 volumes of this series have been published, including the following:

1. *[Collection of Medicine Buddha Sutra and Rituals](Sman bla'i mdo dang mdo chog phyogs sgrig)*, 1 vol.;
2. *[Collection of Recognizing Tastes and Uses of Medicine in the Tibetan Medical Sciences] (Gso rig sman gyi ro nus ngos 'dzin gsal ston phyogs sgrig)*, 1 vol.;
3. *[Collected Works of Sakya Lineage Patriarchs: Comparative Edition and Supplement] (Sa skya gong ma rnam lnga'i gsung 'bum dpe bsdur ma dang de'i kha skong)*, 28 vols.;
4. *[A String of Jewels of the Elegant Sayings of Many Royal Lineages] (Rgyal rabs mang*

མེས་པོའི་ཞུལ་བཞག་ཅེས་པ་ནི་དཔལ་བརྩེགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་བསྒྲིགས་ཤིང་ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་གིས་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་པའི་དཔེ་ཚོགས་ཤིག་གི་མིང་ཡིན། དཔེ་ཚོགས་འདི་༢༠༠༨ ལོའི་ལོ་མཇུག་བར་དུ་པོད་གྲངས་ ༩༠ དཔེ་སྐྲུན་བྱས་ཡོད་པ་གཤམ་གསལ་ལྟར།

༡། སྨན་བླའི་མདོ་དང་མདོ་ཆོག་ཕྱོགས་སྒྲིག་པོད་ ༡།
༢། གསོ་རིག་སྨན་གྱི་རོ་ནུས་ངོས་འཛིན་གསལ་སྟོན་ཕྱོགས་སྒྲིག་པོད་ ༡།
༣། ས་སྐྱ་གོང་མ་རྣམ་ལྔའི་གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ་དང་དེའི་ཁ་སྐོང་པོད་ ༢༨།
༤། རྒྱལ་རབས་མང་པོའི་ལེགས་བཤད་རྣམ་གྲངས་ཡིད་འཛིན་ནོར་བུའི་ཕྲེང་བ་ཞེས་པ་པོད་ ༡།
༥། སྟག་ཚང་ལོ་ཙཱ་བ་རིན་ཆེན་ཤེས་རབ་ཀྱི་གསུང་འབུམ་པོད་ ༧།
༦། གུང་རུ་རྒྱལ་མཚན་བཟང་པོའི་གསུང་འབུམ་པོད་ ༡།

མེས་པོའི་ཤུལ་བཞག

༧། ཀུན་མཁྱེན་བློ་གྲོས་རིན་ཆེན་སེང་གེའི་གསུང་པོད་ ༡།
༨། འུ་ཡུག་པ་རིག་པའི་སེང་གེའི་གསུང་འབུམ་པོད་ ༢།
༩། ཇོ་ནང་ཏཱ་ར་ནཱ་ཐའི་གསུང་འབུམ་དཔེ་བསྡུར་མ་པོད་ ༤༥།
༡༠། ཀ་ཐོག་རིག་འཛིན་ཚེ་དབང་ནོར་བུའི་གསུང་འབུམ་པོད་ ༣ བཅས་ཡིན།

དཔེ་ཚོགས་འདིའི་དཔེ་སྐྲུན་གསལ་བཤད་ལྟར་ན། དཔེ་ཚོགས་འདིའི་མ་ཕྱི་ཕལ་ཆེར་དབུ་མེད་བྲིས་སྐྱིང་ཡིན་པ་དེ་དག་མ་ཕྱི་མི་གསལ་བ་དང་། སྐྱུང་ཡིག་མང་བ། བྲིས་ཚུགས་སྣ་མང་བཅས་ཀྱི་དབང་གིས་གློག་དཀའ་བ་ཡིན་ནའང་། དཔལ་བརྩེགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་རང་གི་ལོ་མང་གི་ཡིག་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་གི་ཉམས་མྱོང་གི་ཐོག་ལ། པར་གཞི་གཞན་པ་དང་བསྡུར་བ་དང་།

po'i legs bshad rnam grangs yid 'dzin nor bu'i phreng ba zhes pa), 1 vol.;

5. [Collected Works of Taktsang Lotsawa Rinchen Shérab] (Stag tshang lo tsA ba rin chen shes rab kyi gsung 'bum), 7 vols;
6. [Collected Works of Gungru Gyeltsen Zangpo] (Gung ru rgyal mtshan bzang po'i gsung 'bum), 1 vol.;
7. [Collected Works of Kunkhyen Lodrö Rinchen Sengge] (Kun mkhyen blo gros rin chen seng ge), 1 vol.;
8. [Collected Works of Uyukpa Rikpé Sengge] ('U yug pa rig pa'i seng ge'i gsung), 2 vols.;
9. [Collected Works of Jonang Taranatha, Critical Edition](Jo nang tA ra nA tha'i gsung 'bum dpe bsdur ma), 45 vols.;
10. [Collected Works of Katok Rikdzin Tséwang

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

NEW & NOTABLE
དོ་སྣང་འདྲེན་པའི་དཔེ་དེབ་གསར་པ།

OPPOSITE: SOME SAMPLES FROM THE PELTSEK INSTITUTE'S [*KADAM COLLECTED WORKS*] SHOWING DIFFERENT OLD STYLES OF SCRIPTS.
བཀའ་གདམས་གསུང་འབུམ་ལས་བྲིས་རྙིང་འགའི་དཔེ་མཚོན།
(ཁ་གཏད་ཤོག་ངོས།)

Norbu] (Ka thog rig 'dzin tshe dbang nor bu'i gsung 'bum), 3 vols.

According to the publishers, most of the original texts upon which this series is based are written in an old style of *ümé*, or cursive script, and the letters are unclear in many instances. Varying writing styles as well as a frequent use of abbreviated terms make many of the texts difficult to read. The editors at the Peltsek Institute, however, have rich experience with these kinds of materials. In preparing the texts for publication, they not only make comparisons with other extant versions, but also consult with scholars and experts. In this way they are able to render the works clear and easy to read.

Within the [*Ancestors' Heritage*] series, many rare books have been published for the first time. Also, some texts that had previously been suppressed due to sectarian power struggles or by prevailing point of view are also included here. The three volumes of [*the Collected Works of Gungru Gyeltsen Zangpo*] is one such example. Gungru Gyeltsen Zangpo (1383-1450) was an important disciple of Tsongkhapa. At one time, some of his works were published in woodblock print, but because his Middle Path view was different from Tsongkhapa's, all the original woodblocks of his writings were burned, and his works became scattered and rare. The texts have since been carefully collected and compiled, and are finally available again as part of the [*Ancestors' Heritage*] series.

Each of the "collected works" (*gsung 'bum*) in the Peltsek series contains detailed editorial information about the format and script in which the original version was written, as well as a brief note on the author's life.

The Peltsek Institute has also compiled the [*Kadam Collected Works*] (*Bka' gdams gsung 'bum*) in 60 volumes; the set is published by Sichuan Nationalities Publishing House (2006-2007). Scanned images of the original texts reproduced in this collection reveal a very old style of *ümé* script. It is worth noting that the publication not only contributes towards the preservation of ancient texts, but also allows for the continued representation of ancient calligraphy styles.

The Peltsek Institute collects and compiles old *pecha* that are in danger of disappearing from natural and human causes. They collate the texts, produce a catalog of contents, and then

མཁས་པ་གཞན་ལ་འདྲི་རྩད་གནང་བ་བཅས་ཀྱི་ལམ་ནས་ཀློག་སྟབས་ཇེ་བདེར་བཏང་ཡོད། དཔེ་ཚོགས་འདིའི་ནང་དུ་དཔེ་དཀོན་མང་པོ་ཞིག་ཐེངས་དང་པོར་དཔེ་སྐྲུན་གནང་ཡོད་པ་མ་ཟད། གྲུབ་མཐའ་དང་ལྟ་བའི་དབང་ཤེད་ཆེ་ཆུང་གི་དབང་གིས་ད་བར་དུ་པར་སྐྲུན་བྱེད་དབང་མ་ཐོབ་པ་ཡང་དཔེ་སྐྲུན་གནང་ཡོད། དཔེར་ན། དཔེ་ཚོགས་འདིའི་ནང་གི་གུང་རུ་རྒྱལ་མཚན་བཟང་པོའི་གསུང་འབུམ་པོད་གསུམ་པོ་ནི་དེ་ལྟར་ཡིན། གུང་རུ་རྒྱལ་མཚན་བཟང་པོ་(༡༣༨༣-༡༤༥༠)ནི་རྗེ་ཙོང་ཁ་པའི་དངོས་སློབ་གལ་ཆེན་ཞིག་ཡིན་པ་དང་། ཁོང་གི་གསུང་རྩོམ་ཁག་ཅིག་བར་སྐབས་ཤིག་ལ་ཤིང་པར་དུ་བརྐོས་ཡོད། ཡིན་ན་ཡང་ཁོང་གི་དབུ་མའི་ལྟ་བ་དེ་རྗེ་ཙོང་ཁ་བའི་ལྟ་བ་དང་མ་མཐུན་ཏེ་ཤིང་པར་རྣམས་མེ་ལ་བསྲེགས་ནས་དཔེ་རྒྱུན་དཀོན་པོ་ཁ་འཐོར་དུ་གྱུར་ཡོད་པ་ད་རེས་དཔེ་སྐྲུན་གནང་ཐུབ་ཡོད།

དཔལ་བརྩེགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་གསུང་འབུམ་རེ་རེའི་སྔོན་དུ་གསུང་འབུམ་དེ་ལ་བྲིས་མ་དང་པར་མ་གང་དག་ཡོད་པ་དང་། གསུང་འབུམ་དེ་ཇི་ལྟར་བསྒྲིགས་ཚུལ་གྱི་གསལ་བཤད། རྩོམ་པ་པོའི་ལོ་རྒྱུས་མདོར་བསྡུས་རེ་བཅས་བཀོད་ཡོད།

དཔལ་བརྩེགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་ད་དུང་བཀའ་གདམས་གསུང་འབུམ་པོད་གྲངས་དྲུག་ཅུ་ཐམ་པ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས་གནང་བ་ཡོད་པ་དེ་སི་ཁྲོན་མི་རིགས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་གིས་༢༠༠༦ དང་ ༢༠༠༧ ལོ་གཉིས་ལ་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་ཡོད། པོད་གྲངས་དྲུག་ཅུ་པོ་དེ་གནའ་བོའི་བྲིས་རྙིང་ཁོ་ནར་གནས་པ་པར་བཤུས་ཀྱིས་བོད་ཀྱི་སྲོལ་རྒྱུན་དཔེ་གཟུགས་སུ་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་ཡོད་སྟབས། དཔེ་ཚོགས་འདི་ནི་གནའ་བོའི་གསུང་རབ་ཀྱི་བང་མཛོད་ཅིག་ཡིན་པ་མ་ཟད་གནའ་བོའི་བྲིས་རྒྱུན་རྙིང་པ་སྣ་ཚོགས་ཀྱི་བང་མཛོད་ཞིག་ཀྱང་ཡིན།

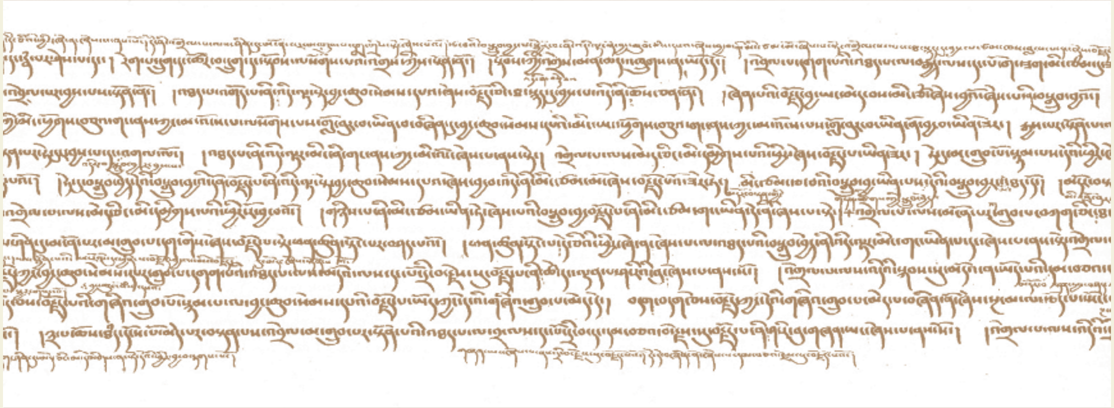

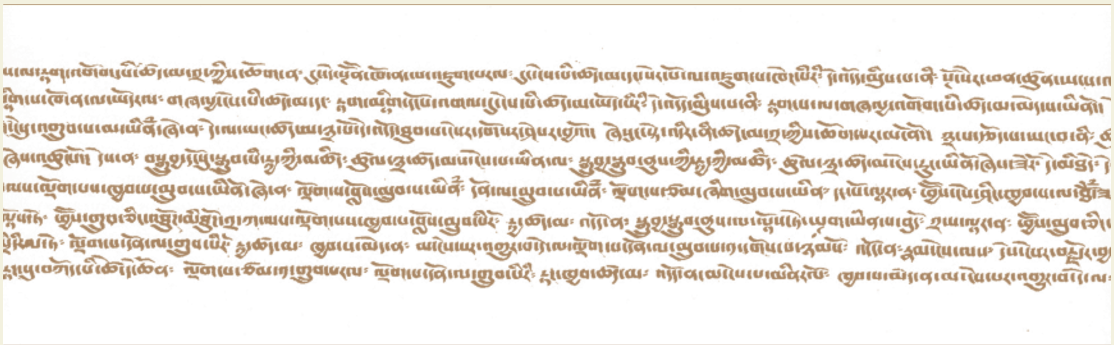

དཔལ་བརྩེགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་ནི་རང་བྱུང་དང་མི་ཡི་གནོད་འཚེ་ལ་བརྟེན་ནས་འཇིག་ཉེན་ཡོད་པའི་བོད་ཀྱི་དཔེ་རྙིང་འཚོལ་སྡུད་དང་། ལེགས་བསྒྲིགས། དཀར་ཆག་འགོད་པ། དཔེ་སྐྲུན་བྱེད་པའི་ལས་ཁུངས་ཤིག་ཡིན་ལ། ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པའི་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ལྟར་ན། དཔལ་བརྩེགས་བོད་ཡིག་དཔེ་རྙིང་ཞིབ་འཇུག་ཁང་གིས་ལོ་བཅུ་ལྷག་གི་རིང་ལ་དཔེ་རྙིང་པོ་ཏི་ཁྲི་ལོངས་པ་སྲུང་སྐྱོབ་གནང་ཡོད་སྐད། ཞིབ་འཇུག་ཁང་འདིའི་འགན་འཁུར་བ་གཙོ་བོ་གཟན་དཀར་སྤྲུལ་སྐུ་ཐུབ་བསྟན་ཉི་མ་མཆོག་ནས་ཞིབ་འཇུག་ཁང་འདིའི་འཕྲིན་ལས་ལ་ཚིག་སྡོམ་འདི་ལྟར་གནང་ཡོད། དཔེ་དཀོན་“འཐོར་བ་རྣམས་བསྡུས། ཆད་པ་རྣམས་གསབ། ཉམས་པ་རྣམས་གསོས། འཁྲུགས་པ་རྣམས་བསྒྲིགས་…” ■

prepare for publication. The publishers of Peltsek's *Mé pö shül zhak* series state that the institute has protected almost 10,000 volumes in the span of about ten years. The driving force behind Peltsek is Zenkar Rinpoché Tupten Nyima. He summarized their mission in this way: "Regarding rare books: put together what is scattered; replace what is missing; recover what is damaged; put in correct order what is in disarray."

Publishing information:
Dpal brtsegs Bod yig dpe rnying zhib 'jug khang, ed.:

- *Mes po'i shul bzhag*. Beijing: China Tibetology Research Center, 2007-2008.
- *Bka' gdams gsung 'bum*. Chengdu: Sichuan Nationalities Publishing House, 2006-2007. ■

LITERARY FEATURES
ཚོམ་རིག

NEW & NOTABLE
ངོ་སྤྲོད་འདྲེན་པའི་དཔེ་
དེབ་གསར་པ།

The Story About the Change from Fifth to Sixth *by Desi Sanggyé Gyatso*

DE srid Sang rgyas rgya mtsho. *Lnga pa drug par phos pa'i gtam rna ba'i bcud len (Complete title: Pad dkar 'dzin pa ngur smrig gar rol lnga pa sdom brtson rgyal po'i tshul 'chung ba drug par 'phos pa'i gtam rna ba'i bcud len yid kyi kun dga')*. Varanasi: Siddhartha Publications, 2007. 187 pages. ISBN: 8190201115

OPPOSITE: THE COVER OF *THE STORY ABOUT THE CHANGE FROM FIFTH TO SIXTH.*

ལྔ་པ་དྲུག་པར་འཕོས་པའི་
གཏམ་ཞེས་པའི་དཔེ་
དེབ་ཀྱི་མདུན་ཤོག

The Great Fifth Dalai Lama (1617-1682) passed away in the year 1682. Only the *desi* (the official in charge of governmental and administrative affairs) Sanggyé Gyatso (1653-1705), and a very few of the innermost circle of the fifth Dalai Lama's attendants knew about this important event, while the monastic and lay populace of Tibet alike remained unaware, and for over a decade thought that the fifth Dalai Lama was alive. In the end, after thirteen years had passed, the sad news of the death of the fifth Dalai Lama was announced in a spontaneous way, along with the good news of his reincarnation, Tsangyang Gyatso (1683-1706?) who was born thirteen years earlier. This is referred to as "news that is

༧ རྒྱལ་མཆོག་ལྔ་པ་ཆེན་མོ་ངག་དབང་བློ་བཟང་རྒྱ་མཚོ་(༡༦༡༧-༡༦༨༢) ༡༦༨༢ ལོར་སྐུ་མྱ་ངན་ལས་འདས། ཡིན་ན་ཡང་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་(༡༦༥༣-༡༧༠༥)མཆོག་གིས་གཙོས་པའི་༧རྒྱལ་དབང་ལྔ་པའི་སྐུའི་ནང་འཁོར་ཏ་ཙང་ལྷུང་ཤས་ཤིག་གིས་མ་གཏོགས། བོད་སེར་སྐྱ་ཡོངས་ནས་དེ་མ་ཤེས་ཏེ་༧རྒྱལ་བ་ལྔ་པ་བཞུགས་ཡོད་ཤག་ཤག་གིས་ལོ་ངོ་བཅུ་གསུམ་འདས། མཐར་༧རྒྱལ་དབང་ལྔ་པ་ཆེན་མོ་སྐུ་མྱ་ངན་ལས་འདས་ནས་ལོ་ངོ་བཅུ་གསུམ་སོང་ཡོད་པ་དང་དེའི་ཡང་སྲིད་༧རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་སྐུ་འཁྲུངས་ནས་ལོ་ངོ་བཅུ་གསུམ་སོང་བའི་གནམ་ངན་གནམ་བཟང་གཉིས་དུས་གཅིག་ལ་བསྒྲགས། དེ་ལ་“གནམ་རྣ་བའི་བཅུད་ལེན་ཁྲོམ་བསྒྲགས”སུ་འབོད། དེ་དུས་བོད་མི་སེར་སྐྱ་མང་པོས་༧རྒྱལ་དབང་ལྔ་པ་མ་བཞུགས་པའི་སྡུག་བསྔལ་སྡེ་སྲིད་གཅིག་པུས་བཞེས་ཏེ། ཁོང་ཚོར་“ས་མ་རུབ་པར་ནམ་ལངས་པ”ལྟ་བུ་ཞིག་བྱུང་ཞེས་བརྗོད་སྐད།

དེ་ལྟ་བུའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གསང་རྒྱ་ཆེན་མོ་གནང་མཁན་གྱི་གཙོ་བོ་དང་། དེའི་གསང་མཐིལ་རྟོལ་མཁན་གཉིས་ཀ་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་ཡིན། རྒྱ་གར་ཝ་ར་ཎ་སི་ན་ཡོད་པའི་སིདྡྷཐ་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་གིས་༢༠༠༧ ལོར། སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་རང་གིས་མཛད་པའི་“ལྔ་པ་དྲུག་པར་འཕོས་པའི་གཏམ་རྣ་བའི་བཅུད་ལེན།”ཞེས་པའམ་མཚན་ཆ་ཚང་ལ་”པད་དཀར་འཛིན་པ་ངུར་སྨྲིག་གར་རོལ་ལྔ་པ་སྡོམ་བརྩོན་རྒྱལ་པོའི་ཚུལ་འཆང་བ་དྲུག་པར་འཕོས

སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་ ལྔ་པ་དྲུག་པར་འཕོས་པའི་གཏམ།

པའི་གཏམ་རྣ་བའི་བཅུད་ལེན་ཡིད་ཀྱི་ཀུན་དགའ།"ཞེས་པ་འདི་དཔེ་སྐྲུན་གནང་ཡོད། འདི་ལ་ཡང་རྒྱས་བསྡུས་འབྲིང་གསུམ་ཡོད་པ་ལས་ད་ཐེངས་དཔེ་སྐྲུན་གནང་བ་འདི་ཆེས་རྒྱས་པ་དེ་ཡིན་སྐད།

སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་ལ་སྲིད་དང་མཁས་པ་གཉིས་ཀའི་མཛད་པ་རྒྱས་པ་དེའི་དཔེ་ཟླར་ཡོང་བའི་མི་སྣ་ནི་བོད་རང་གི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ལ་མཐོང་ཐོས་དཀོན། བཻ་དཀར་དང་། བཻ་དཀར་གཡའ་སེལ། བཻ་སེར། བཻ་སྔོན། ཁྲིམས་ཡིག་དྭངས་ཤེལ་མེ་ལོང་། དུ་ཀཱུ་ལའི་ཁ་སྐོང་པོ་ཏི་ལྟ་བུ་སོགས་ནི་མི་མང་པོའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་བའི་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་གསུང་རྩོམ་ཡིན། ད་དུང་པོད་ཅི་ཙམ་ཞིག་མི་རྣམས་ཀྱི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་གྱུར་མེད་པ་ནི་གསང་བ་ཡིན། "ལྔ་པ་དྲུག་པར་འཕོས་པའི་གཏམ་རྣ་བའི་བཅུད་ལེན།"ཞེས་པ་འདི་ཡང་སྔོན་མ་ཤིང་པར་ཞིག་ཏུ་བརྐོས་ཡོད་ན་ཡང་། ད་བར་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མཁས་པ་མང་པོའི་སྤྱོད་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་བའི་གསུང་རྩོམ་ཞིག་ཡིན།

དེབ་གཟུགས་ཀྱི་ཤོག་གྲངས་ ༡༨༢ ཀྱི་བདག་ཉིད་ཅན་གྱི་གཞུང་དོན་གཙོ་བོ་ཡིག་འབྲུ་གཅིག་ལ་བསྡུ་ཐུབ་སྟེ། དེ་ནི"གསང"ཡིག་ཡིན། དེ་ཡང་༥རྒྱལ་མཆོག་ལྔ་པ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་དོན་ཆེན་དེ་གསང་རྒྱ་གནང་བ་དེ་ནི་༦རྒྱལ་དབང་དྲུག་པ་གསེར་ཁྲིར་བཀོད་ནས་བཟུང་གསང་བ་མིན་པར་གྱུར་ཡོད། ཡིན་ན་ཡང་དེ་ལྟ་བུའི་དོན་ཆེན་ཞིག་གསང་རྒྱ་ཅིའི་ཕྱིར་གནང་བ་དང་ཇི་ལྟར་གནང་བ་གཉིས་ནི་ད་བར་དུ་གསང་རྒྱའི་རྩལ་དུ་གནས་ཡོད། དེ་གཉིས་ལས་གསང་རྒྱ་ཅིའི་ཕྱིར་གནང་དོན་ལ་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་མཁས་པ་རེ་ཟུང་གིས་སྐབས་དེའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་གནས་སྟངས་ལ་གཞི་བཅོལ་ནས་ཚོད་དཔག་རེ་གནང་ཡོད་ན་ཡང་། གསང་རྒྱ་གནང་བའི་འཕྲུལ་རྐྱེན་ནི་གསང་རྒྱ་གནང་མཁན་གྱིས་མ་གཏོགས་བརྗོད་ཐབས་མེད་པ་ཞིག་ཡིན། "ལྔ་པ་དྲུག་པར་འཕོས་པའི་གཏམ"ནི་གསང་རྒྱ་གནང་མཁན་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་རང་ཉིད་ནས་དོན་ཆེན་དེ་གསང་རྒྱ་གནང་དོན་དང་གནང་སྟངས་ཀྱི་གསང་རྒྱ་དེ་གསང་གྲོལ་གྱི་ཆེད་དུ་བརྩམས་འདུག ༥རྒྱལ་མཆོག་ལྔ་པ་སྐུ་མྱ་ངན་ངན་ལས་འདས་པ་སྐབས་དེའི་སྤྱི་ཚོགས་ཐོག་ལ་གསང་རྒྱ་གནང་བས་མི་ཚད་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོས་རང་གི་ཁྲིམ་མི་ལ་ཡང་གསང་བ

melodious to the ear." At that time, the monks and laypeople of Tibet felt that as it was Desi Sanggyé Gyatso alone who suffered and shouldered the burden of the knowledge of the passing of the fifth Dalai Lama, for the general populace it was as if experiencing the dawn without having to go through the darkness of night.

Desi Sanggyé Gyatso was the one who both bore this great historical secret and revealed it. He wrote about these events in [*The Story about the Change from Fifth to Sixth*], which has been published by Siddhartha Publications in Varanasi, India. It is said that there are three written versions of this story—long, short and shorter; this publication comprises the long version.

Desi Sanggyé Gyatso is one of those rare individuals in Tibetan history who remains virtually unrivalled in terms of combined skills in politics and scholarship. His writings include works on astrology (*Bekar* and *Bekar yasel*); on the religious history of the Gelukpa (*Beser*); *Bengön*, a book on Tibetan medicine; a work on laws and rules, the *Trimyik dangshel melong*; and an additional volume of the Great Fifth's autobiography entitled *Dukulé khakong poti*. Although the woodblocks

for [*The Story about the Change from Fifth to Sixth*] were available in Tibet in the past, they were largely unknown to most scholars until now. Indeed, one wonders how many other works by Desi Sanggyé Gyatso remain to be discovered.

"Secrecy" is the one word that can best describe the essence of this 182 page text. The news of the fifth Dalai Lama's death became public on the day of the enthronement of the sixth Dalai Lama, without any explanation or details on what had transpired and why. Scholars have made speculations on Desi Sanggyé Gyatso's motivation; however, one must ultimately look to the individual behind the elaborate scheme to supply the reason and means of his action. Desi Sanggyé Gyatso wrote [*The Story about the Change from Fifth to Sixth*] in order to explain why it was important to keep the death of the Fifth Dalai Lama a secret, and how he managed to keep such a momentous event hidden. Not only was the general public unaware, even Desi Sanggyé Gyatso's family members were not informed. He writes that he was worried that his wife and family might notice his sorrowful sighs and tears from crying, the signs of his sadness and mourning. So, having recently been cured of an ailment, he pretended that his sickness had returned, and thereby could attribute any unusual behavior to the illness. He regularly visited hot springs under the guise of receiving treatment, so his labored breathing and tears could be explained as effects of the hot water.

[*The Story about the Change from Fifth to Sixth*] is written in both verse and prose, which follows the stylistic example of many earlier Tibetan scholars, including the Great Fifth Dalai Lama, as evidenced in his famous work, *Depter chid kyi gyelmö luyang*, a political history of Tibet, which is written completely in this combination style. There are 176 verses spread throughout the text of [*The Story about the Change from Fifth to Sixth*], which are written in different styles and forms. In this regard, Desi Sanggyé Gyatso also follows in the footsteps of famous scholars such as Rinpungpa Ngakwang Jidrak and the Great Fifth, who composed their verses in various poetical forms as outlined in *The Mirror of Poetry* (*Nyenngak melong*), and would then add notes identifying the style. In addition,

གནང་ཚུལ་གསུང་སྐབས"སྦུགས་རིང་དང་མཆི་མ་སོགས་སྨྱུ་ངན་གྱི་རྣམ་འགྱུར་ལྷའུ་ནང་འཁོར་གྱིས་ཤེས་དོགས་ནད་ཡོག་ཚུལ་ངོས་ཐོག་ཁར་ཆུ་ཚན་སྨུ་མཐུད་བྱེད་ཁུལ་བྱས།"ཞེས་དེ། སྡེ་སྲིད་ཀྱིས་རང་གི་ཁྱིམ་མིའི་མདུན་དུ་༧རྒྱལ་མཆོག་ལྔ་པ་མྱ་ངན་ལས་འདས་པའི་མྱ་ངན་གྱི་རྣམ་པ་དབུགས་རིང་འབྱིན་པ་དང་སྨྲུན་ཆབ་ཤོར་བ་བཅས་བྱུང་དོགས་ཀྱིས། རང་ཉིད་སྔོན་ཆད་ནད་གཞི་ཞིག་ལས་དྲག་མ་ཐག་ཡིན་ན་ཡང་སྔོན་གཞི་དེ་འཕར་ལྡབ་བྱུང་ཁུལ་གྱིས་བཟའ་མི་རྣམས་ཀྱིས་མི་མཐོང་ས་ཞིག་ལ་ཆུ་ཚན་ལ་བཞུགས་ཁུལ་གནང་བ་ལྟ་བུའི་ཇི་ལྟར་གསང་རྒྱ་གནང་བའི་གནས་ཚུལ་སྔར་མེད་ཞིབ་ཕྲ་གང་མང་ཞིག་གསུང་རྩོམ་འདིའི་ནང་དུ་གསལ་ཡོད།

"ལྔ་པ་དྲུག་པར་འཕོས་པའི་གཏམ"གྱི་རྩོམ་སྟངས་ནི་བཅད་ལྷུག་སྤེལ་མ་དང་། སྐབས་སུ་བབ་པའི་གཞུང་དོན་དང་རྒྱབ་རྟེན་གྱི་ལུང་གཉིས་སྤེལ་རེས་ཀྱིས་བརྩམས་ཡོད། བཅད་ལྷུག་སྤེལ་མ་ནི་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་མང་པོའི་རྩོམ་ལུགས་ཤིག་ཡིན་ལ། ༧རྒྱལ་མཆོག་ལྔ་པ་ཆེན་མོ་ཡང་དེ་ལ་ཐུགས་མཉེས་པོ་ཡོད་པ་འདྲ་སྟེ། ཁོང་གི་བཀའ་རྩོམ་གྲགས་ཅན"དེབ་ཐེར་དཔྱིད་ཀྱི་རྒྱལ་མོའི་གླུ་དབྱངས"ཆ་ཚང་བཅད་ལྷུག་སྤེལ་མའི་ལུགས་སུ་གསུངས་ཡོད། "ལྔ་པ་དྲུག་པར་འཕོས་པའི་གཏམ"ཡང་སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་མཆོག་ནས་བཅད་ལྷུག་སྤེལ་མའི་ལུགས་སུ་གསུངས་ཡོད་ཅིང་། བཀའ་རྩོམ་གྱི་མཚམས་མཚམས་སུ་ཚིགས་བཅད་ཁྱོན་བསྡོམས་བརྒྱ་དང་དོན་དྲུག་སྤེལ་ཡོད། རིན་སྤུངས་པ་ངག་དབང་འཇིགས་གྲགས་དང་༧རྒྱལ་མཆོག་ལྔ་པ་ལྟ་བུའི་སྔོན་བྱོན་སྙན་ངག་པ་ཁག་ཅིག་གིས་སྐབས་འགར་རང་བརྩམས་སྙན་རྩོམ་གྱི་ཚིགས་བཅད་འགའ་རེ་ལ་སྙན་ངག་མེ་ལོང་གི་རྒྱན་གང་ཡིན་གྱི་ཟུར་མཆན་འགོད་ལུགས་ཡོད་པ་ལྟར། "ལྔ་པ་དྲུག་པར་འཕོས་པའི་གཏམ"གྱི་ནང་དུ་སྙན་རྩོམ་ཆ་ཚང་ལ་ཤོ་ལོ་ཀ་རེ་རེ་བྱུས་ནས་རྒྱན

གང་ཡིན་པ་དང་ཚིག་དོན་གོ་དཀའ་བ་རྣམས་ལ་ཚིག་འགྲེལ་འགའ་རེ་བཅས་ཟུར་མཆན་དུ་བཀོད་ཡོད།

རྒྱབ་རྟེན་གྱི་ལུང་ཅི་ཙམ་གྱིས་མང་པོ་འདྲེན་ཐུབ་ན་དེ་ཙམ་གྱིས་མཁས་ཉམས་ཐོན་པ་ལྟར། སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་མཆོག་གིས་མཁས་པའི་རྩོམ་ལུགས་དེ་བླ་ལྷག་ཏུ་མངོན་པར་གནང་ཡོད། "ལྔ་པ་དྲུག་པར་འཕོས་པའི་གཏམ"གྱི་ནང་དུ་ཡང་རྩོམ་པ་པོས་ལུང་འདྲེན་ཕུན་སུམ་ཚོགས་པ་གནང་ཡོད་སྐབས། སྐབས་འགར་ལུང་འདྲེན་དང་ལུང་འགྲེལ་ཤོག་ངོས་ལྔ་དྲུག་ཙམ་བཀླགས་རྗེས་ད་གཟོད་སྐབས་དོན་ཞིག་ལ་འབབ་ཅིང་། དེ་ཤོག་ངོས་གཅིག་ཙམ་བཀླགས་ནས་ཡང་ལུང་འདྲེན་དང་ལུང་འགྲེལ་ཀློག་དགོས་པའི་སྐབས་ཀྱང་འབྱུང་། དེ་དུས་ང་ཚོས་བཀའ་རྩོམ་དེ་ཀློག་པ་ལ་བོད་ཀྱི་མཁས་པ་རྒན་རབས་པ་རྣམས་ལྟར་དད་བརྩོན་གཉིས་ཀ་བསྐྱེད་མི་ཐུབ་ན་ཡང་བརྩོན་པ་ཞིག་ནི་ངེས་པར་བསྐྱེད་དགོས་སྙམ་སྐྱེས།

༄རྒྱལ་བ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་འཁྲུངས་ཡུལ་མོན་ལ་འོག་གི་ཡུལ་ཚན་རྟ་དབང་དགོན་ཞོལ་དུ་སྐུ་འཁྲུངས་ཤིང་། དེང་སང་ཝར་ན་མཐོ་སློབ་ན་ཞིབ་འཇུག་གནང་བཞིན་པ་རི་སྐྱ་ལྷ་འོད་རིན་པོ་ཆེ་མཆོག་ནས་གསུང་རྩོམ་འདིའི་གཞུང་དོན་གྱི་གཙོ་གནད་གསལ་འདོན་ལ་རམ་འདེབས་སུ་འགྱུར་ངེས་ཀྱི་གླེང་བརྗོད་ཅིག་སྦྲུར་གནང་ཡོད། དཔེ་སྐྲུན་པས་དཔེ་དེབ་འདིའི་ཟུར་རྒྱན་གྱི་ཚུལ་དུ་འདྲ་དཔར་སྐོར་ཞིག་བཀོད་ཡོད་པ་ལས། དེང་སང་ཡང་མོན་དུ་བཞུགས་པའི་རྒྱལ་དབང་དྲུག་པ་སྐུ་གཞོན་དུས་རྗོ་ལ་ཕབ་པའི་དབུ་རྗེས་ཤིག་དང་། ཡང་རྡོ་ཐོག་ལ་ཕྱག་མཛུབ་ཀྱིས་བྲིས་གནང་བའི་བླ་མ་མཁྱེན་ནོ་ཞེས་པའི་འདྲ་པར་བཅས་ད་བར་དུ་མི་རྣམས་ཀྱི་མཐོང་ཐོས་ཀྱི་ཡུལ་དུ་མ་གྱུར་པ་ཁག་ཅིག་ཀྱང་ཡོད།

སྡེ་སྲིད་སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོ་མཆོག་ནས་རྒྱལ་བ་དྲུག་པ་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོ་སྤྲུལ་སྐུར་ངོས་འཛིན་དང་གསེར་ཁྲིར་མངའ་གསོལ་གྱི་རིམ་པ་རྣམས "ཐམས་ཅད་མཁྱེན་པ་བློ་བཟང་རིན་ཆེན་ཚངས་དབྱངས་རྒྱ་མཚོའི་ཐུན་མོང་ཕྱིའི་རྣམ་པར་ཐར་པ་དུ་ཀུ་ལའི་འཕྲོ་མཐུད་རབ་གསལ་གསེར་གྱི་སྙེ་མ།" (འདི་ལ་དུ་ཀུ་ལའི་ཁ་སྐོང་དང་གསེར་གྱི་སྙེ་མར་ཡང་འབོད་ལ། བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས་༡༩༨༩ ལོར་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་ཡོད་པ་དང་། ཤོག་གྲངས ༨༨༡ ཡོད།) ཡི་ནང་དུ་རྒྱས་པར་བཀོད་ཡོད་ན་ཡང་། ལྔ་པ་དྲུག་པར་འཕོས་པའི་གཏམ་རྣ་བའི་བཅུད་ལེན་གྱི་ནང་གི་གནས་ཚུལ་གང་མང་ཞིག་དེའི་ནང་དུ་ཐོན་མེད་དོ། ■

Desi Sanggyé Gyatso adds explanations of difficult terms in this text.

The more one uses quotations and comments to support their writing, the more scholarly it sounds. Desi Sanggyé Gyatso comments extensively throughout [*The Story about the Change from Fifth to Sixth*]. In parts of this book, the original point the author makes is then followed by pages of quotes and commentary, and this reader found himself having to turn back pages to re-visit the original reference. In such cases, we cannot help but to feel that even though we might not be able to approach texts as scholars did in the past, with both faith and patience, for this material, the reader must at least have patience.

The sixth Dalai Lama, Tsangyang Gyatso, was born near Mön Tawang Monastery (currently in Arunachal Pradesh in India). In this publication, Rikya Laö Rinpoché, who is currently conducting research in the University of Higher Tibetan Studies in Varanasi, provides a long and helpful commentary on the main content of this book and presents his findings on the sixth Dalai Lama. Previously unknown images are published for the first time here, including the head print of the sixth Dalai Lama when he was young, and another of words said to have been written by the sixth Dalai Lama with his finger in stone: "lama khying" or "the lama knows."

Desi Sanggyé Gyatso has written about the process of recognition and the enthronement of the sixth Dalai Lama in great detail in his biography of the early life of the sixth Dalai Lama (*Thams cad mkhyen pa Blo bzang rin chen tshang dbyangs rgya mtsho'i thun mong phyi'i rnam par thar pa du ku la'i 'phro mthud rab gsal gser gyi snye ma*, commonly known as *Du ku la'i kha skong* or *Gser gyi snye ma*). The text has been published by the Tibet Autonomous Region Peoples Publishing House in 1989. This work of 881 pages, though comprehensive, still does not provide any information on *the secret*. Thus, this new publication of *[the Story about the Change from Fifth the Sixth]* is a welcome addition to the known and available Desi Sanggyé Gyatso's corpus of texts. ■

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

NEW & NOTABLE
ངོ་སྤྲོད་འདྲེན་པའི་དཔེ་དེབ་གསར་པ།

Opening the Door to Modern Tibetan Literature

Modern Tibetan Literature and Social Change.

Lauran R. Hartley and Patricia Schiaffini-Vedani, eds. Durham and London: Duke University Press, 2008. 382 pages. ISBN: 9780822342540

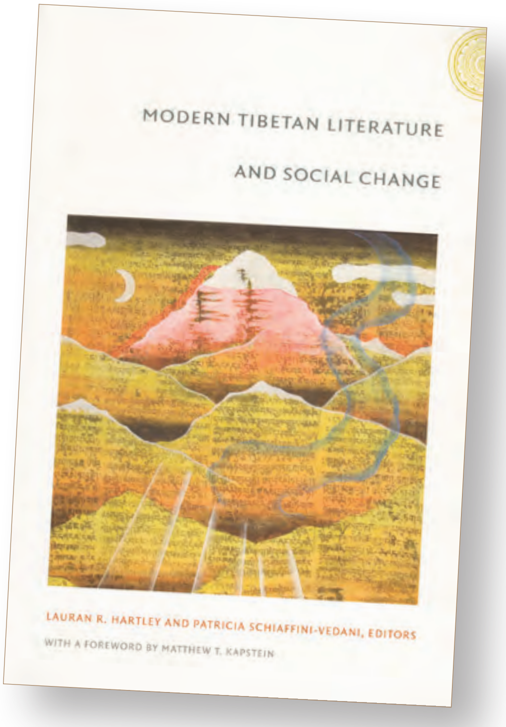

RIGHT: THE COVER OF *MODERN TIBETAN LITERATURE AND SOCIAL CHANGE*.

བོད་ཀྱི་དེང་རབས་རྩོམ་རིག་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཞེས་པའི་དཔེ་དེབ་ཀྱི་མདུན་ཤོག (གཡས།)

THE new publication *Modern Tibetan Literature and Social Change* is not only an important and long-awaited resource for those already possessing interest or knowledge in the Tibetan written word, but will undoubtedly be instrumental in opening up the world of Tibetan literary arts to a much larger and broader audience. Edited by Dr. Lauran Hartley, Tibetan Studies Librarian at Columbia University, and Dr. Patricia Schiaffini-Vedani, assistant professor of Chinese language and literature in the Department of Modern Languages and Literatures at Southwestern University, this book compiles contributions from both scholars and writers to represent the development of modern Tibetan literature in the 20th-21st centuries, as well as the cultural and social changes that it both shapes and is shaped by. Dr. Hartley, who served as literary editor for *Trace Foundation's Latse Library Newsletter's* first four issues and who is a leading authority in modern Tibetan literature and publishing, and Dr. Schiaffini-Vedani, a specialist in Chinese literature and Tibetan literature written in Chinese, combine their expertise here to produce a volume that is balanced and comprehensive in its representation of writers and genres. The book also contains an exhaustive and immensely useful bibliography, an appendix of contemporary Tibetan literary works in translation, and glossaries for Chinese terms and for Tibetan spellings, making it an invaluable reference for scholar, casual reader, and instructor alike.

དེང་རབས་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་གི་འཇུག་སྒོ།

བོད་ཀྱི་དེང་རབས་རྩོམ་རིག་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འགྱུར་བ།

Lauran R. Hartley དང་ Patricia Schiaffini-Vedani ནས་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས་པ། Durham and London: Duke University Press ཞེས་པའི་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ནས་དཔེ་སྐྲུན་བྱས། ཤོག་གྲངས་ ༣༨༢ ཡོད། ISBN 9780822342540

བོད་ཀྱི་དེང་རབས་རྩོམ་རིག་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཞེས་པ་འདི་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་པ་ནི་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་ལ་དགའ་སྣང་དང་ཞིབ་རྟོགས་ཡོད་པ་རྣམས་ཡུན་རིང་པོར་སྒུག་པ་དང་གལ་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་མ་ཟད། སྔར་ལས་མང་བའི་ཀློག་པ་པོ་རྣམས་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་དང་སྒྱུ་རྩལ་གྱི་ཞིང་ཁམས་ཀྱི་འཇུག་ངོགས་ཤིག་ཡིན་པ་ལ་ཐེ་ཚོམ་མེད། ཀོ་ལུམ་སྦི་ཡ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་བོད་རིག་པའི་དཔེ་མཛོད་པ་དང་འབུམ་རམས་པ་ Lauran R. Hartley དང་། ཨ་རིའི་ལྷོ་ནུབ་སློབ་གྲྭ་ཆེན་མོའི་དེང་རབས་སྐད་ཡིག་དང་རྩོམ་རིག་སྡེ་ཚན་གྱི་རྒྱ་ནག་གི་རྩོམ་རིག་དགེ་རྒན་ཆེན་མོ་གཞོན་པ་དང་འབུམ་རམས་པ་ Patricia Schiaffini-Vedani གཉིས་ནས་རྩོམ་སྒྲིག་བྱས་པའི་དཔེ་དེབ་འདིའི་ནང་དུ། མཁས་པ་དང་རྩོམ་པ་པོ་གཉིས་ཀའི་རྩོམ་ཡིག་བསྡུས་ནས་དུས་རབས་ཉི་ཤུ་དང་ཉེར་གཅིག་པའི་ནང་གི་བོད་ཀྱི་དེང་རབས་རྩོམ་རིག་གི་བྱུང་རིམ་སྟོན་ཐབས་བྱས་ཡོད་པ་དང་མཚུངས་སུ། གོམས་སྲོལ་དང་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་འགྱུར་བ་ཡང་མངོན་ཐབས་བྱས་ཡོད། རྩོམ་སྒྲིག་པ་ Lauran R. Hartley ནས་ཀུན་ཕན་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པའི་ལ་ཏྲེ་དཔེ་མཛོད་ཁང་གི་གསར་འཕྲིན་འདོན་ཐེངས་སྔོན་མ་བཞི་བོའི་རྩོམ་རིག་གི་རྩོམ་སྒྲིག་པ་གནང་བ་དང་། ཁོང་མོ་ནི་དེང་རབས་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་དང་དཔེ་སྐྲུན་ལ་སློ་ཁྲིད་ཀྱི་ཞིབ་འཇུག་པ་ཞིག་ཡིན། རྩོམ་སྒྲིག་པ་ Patricia Schiaffini-Vedani ནི་རྒྱ་ནག་གི་རྩོམ་རིག་དང་བོད་པས་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་བརྩམས་པའི་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་གི་ཆེད་མཁས་ཤིག་ཡིན། ཁོང་མོ་གཉིས་མཉམ་རུབ་ཀྱིས་རྩོམ་པ་པོ་དང་རྩོམ་གྱི་རིགས་དོ་མཉམ་པ་དང་སྣ་འཛོམས་ཡིན་པའི་དཔེ་དེབ་ཅིག་བསྐྲུན་ཡོད། དཔེ་དེབ་འདིའི་ནང་དུ་ཞིབ་མཐའ་ཚོད་པ་དང་ཏ་ཅང་བཀོལ་སྤྱོད་ཅན་གྱི་དཔེ་ཁུངས་ཀྱི་ཐོ་གཞུང་ཞིག་དང་། བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་གི་བརྩམས་ཆོས་དབྱིན་འགྱུར་མའི་ཐོ་གཞུང་ཞིག རྒྱ་སྐད་ཀྱི་ཐ་སྙད་དང་བོད་མིང་གི་དག་ཆའི་ཐོ་གཞུང་ཞིག་བཅས་ནུར་བཀོད་བྱས་ཡོད་པ་འདིས་དཔེ་དེབ་འདི་མཁས་པ་དང་། སྤྱིར་བཏང་གི་ཀློག་པ་པོ། དེ་བཞིན་སློབ་ཁྲིད་བྱེད་མཁན་བཅས་ལ་ཕན་ངེས་ཅན་དུ་བཏང་ཡོད།

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

NEW & NOTABLE
དོ་སྣང་འདྲེན་པའི་དཔེ་
དེབ་གསར་པ།

ABOVE AND OPPOSITE: SOME OF THE TIBETAN AUTHORS DISCUSSED IN THIS NEW PUBLICATION INCLUDE: *(FROM LEFT TO RIGHT)* YIDAM TSERING, GANGZHÜN, TASHI DAWA, JU KELZANG, DÖNDRUP GYEL, TSERING WANGMO DHOMPA, LJANGBU, YANGTSOKYI, AND PELHAMO *(PHOTOS OF YANGTSOKYI AND PELHAMO COURTESY OF LAURAN HARTLEY).*

གོང་གསལ་གྱི་འདྲ་པར་རྣམས་ནི་
དཔེ་དེབ་གསར་པ་འདིའི་ནང་ལ་གླེང་
མོལ་བྱས་ཡོད་པའི་རྩོམ་པ་པོ་ཁག་
ཅིག་གི་འདྲ་པར་ཡིན་ཏེ། ཁོང་ཚོ་
ནི་(གཡོན་ནས་གཡས་སུ་)ཡི་དམ་ཚེ་
རིང་དང་། གངས་ཞུན། བཀྲ་
ཤིས་ཟླ་བ། འཇུ་སྐལ་བཟང་།
དོན་གྲུབ་རྒྱལ། དོམ་པ་ཚེ་རིང་
དབང་མོ། ལྕང་བུ། གཡང་
མཚོ་སྐྱིད། དཔལ་ལྷ་མོ་བཅས་
ཡིན། (གཡང་མཚོ་སྐྱིད་དང་
དཔལ་ལྷ་མོ་གཉིས་ཀྱི་འདྲ་པར་
གྱི་བདག་པོ་ནི་ Lauran
Hartleyཡིན།)

The collected articles are as follows (in order as they appear in the book):

- Lauran R. Hartley: "Heterodox View and the New Orthodox Poems: Tibetan Writers in the Early and Mid-Twentieth Century."
- Yangdon Dhondup: "Roar of the Snow Lion: Tibetan Poetry in Chinese."
- Tsering Shakya: "The Development of Modern Tibetan Literature in the People's Republic of China in the 1980s."
- Nancy G. Lin: "Döndrup Gyel and the Remaking of the Tibetan Ramayana."
- Pema Bhum: "'Heartbeat of a New Generation': A Discussion of the New Poetry", and "'Heartbeat of a New Generation' Revisited."
- Françoise Robin: "'Oracles and Demons' in Tibetan Literature Today: Representations of Religion in Tibetan-Medium Fiction."
- Lara Maconi: "One Nation, Two Discourses: Tibetan New Era Literature and the Language Debate."
- Patricia Schiaffini-Vedani: "The 'Condor' Flies over Tibet: Zhaxi Dawa and the Significance of Tibetan Magical Realism."
- Howard Y. Choy: "In Quest(ion) of an 'I': Identity and Idiocy in Alai's *Red Poppies*."
- Riika J. Virtanen: "Development and Urban Space in Contemporary Tibetan Literature."
- Sangye Gyatso (Gangzhün): Modern Tibetan Literature and the Rise of Writer Coteries."
- Hortsang Jigme: "Tibetan Literature in the Diaspora."
- Steven Venturino: "Placing Tibetan Fiction in a World of Literary Studies: Jamyang Norbu's *The Mandala of Sherlock Holmes*." ■

(དཔེ་དེབ་ཀྱི་དཀར་ཆག་ཏུ་བྱུང་བའི་རིམ་པ་ལྟར་བཀོད་ཡོད།)

- Lauran R. Hartley ཀྱི་ "ལྟ་བ་ལོགས་འཛིན་པ་དང་སྔོན་ངག་གི་རྩོམ་རྒྱུན་གསར་པ། དུས་རབས་ཉི་ཤུའི་སྟོད་དང་དཀྱིལ་གྱི་བོད་ཀྱི་རྩོམ་པ་པོ་རྣམས།"
- གཡང་སྒྲོན་དོན་གྲུབ་ཀྱི་ "གངས་སེང་གི་གད་རྒྱངས། རྒྱ་ཡིག་ཏུ་བྲིས་པའི་བོད་པའི་སྙན་རྩོམ།"
- ཚེ་རིང་ཤཱཀྱའི་ "ཀྲུང་ཧྭ་མི་དམངས་སྤྱི་མཐུན་རྒྱལ་ཁབ་ཀྱི་ཁོངས་སུ་གཅིག་དགུ་བརྒྱད་ཅུའི་ནང་བོད་ཀྱི་དེང་རབས་རྩོམ་རིག་གི་བྱུང་རིམ།
- Nancy G. Lin གྱི་ "དོན་གྲུབ་རྒྱལ་དང་ར་མ་ཏཱའི་བཙོས་འབྲི།"
- པད་མ་འབུམ་གྱི་ "མི་རབས་གསར་པའི་སྙིང་ཁམས་ཀྱི་འཕར་ལྡིང་།"
- པད་མ་འབུམ་གྱི་ "མི་རབས་གསར་པའི་སྙིང་ཁམས་ཀྱི་འཕར་ལྡིང་ལ་སྐྱར་ཞིབ"
- Françoise Robin གྱི་ "དེང་དུས་ཀྱི་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་ནང་གི་"ལྷ་དང་འདྲེ།" བོད་ཡིག་བརྩམས་སྒྲུང་ནང་གི་ཆོས་ལུགས་ཀྱི་མངོན་རྟགས།
- Lara Maconi ཡི་ "ཡུལ་སྡེ་གཅིག་ལ་གླེང་ཕྱོགས་གཉིས། བོད་ཀྱི་དུས་སྐབས་གསར་པའི་རྩོམ་རིག་དང་སྐད་ཡིག་གི་རྩོད་གླེང་།"
- Patricia Schiaffini-Vedani ཡི་ "བོད་ཀྱི་མཁའ་ལ་ལྡིང་བའི་ "བྱ་རྒོད།" བཀྲ་ཤིས་ཟླ་བ་དང་བོད་ཀྱི་དངོས་ཡོད་སྒྱུ་འཕྲུལ་རིང་ལུགས་ཀྱི་དོན་སྙིང་།"
- Howard Y. Choy ཡི་ " "ང"འཚོལ་ཞིབ། ཨ་ལེ་ཡི་ "ས་རྡུལ་འཇགས་སོང་།" གི་ནང་གི་གླེན་པ་དང་རང་ཚོས།"
- Riika J. Virtanen གྱི་ "བོད་ཀྱི་དེང་དུས་རྩོམ་རིག་ནང་གི་ཡར་རྒྱས་དང་གྲོང་ཁྱེར།"
- སངས་རྒྱས་རྒྱ་མཚོའི་(གངས་ཞུན) "བོད་ཀྱི་དེང་རབས་རྩོམ་རིག་དང་རྩོམ་པ་པོའི་སྤྱི་བྱུང་ཚུལ།"
- ཧོར་གཙང་འཇིགས་མེད་ཀྱི་ "ཕྱི་རྒྱལ་གྱི་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག"
- Steven Venturino ཡི་ "བོད་ཀྱི་བརྩམས་སྒྲུང་རྩོམ་རིག་གི་འཇིག་རྟེན་གྱི་ནང་དུ་འཛོག་པ། འཛམ་དབྱངས་ནོར་བུ་དང་ཞེར་ལོག་ཧོལ་མྶ་སི་ཡི་དཀྱིལ་འཁོར།" ■

Glossary of Enumerative Terms

Chö nam kun tü: a Glossary for Enumerations

GANGS can rig brga'i chos kyi rnam grangs mthong tshad kun las btus pa ngo mtshar 'phrul gyi lde mig chen po (short title: *Chos rnam kun btus*). Nor brang 'O rgyan, editor. Beijing: China Tibetology Research Center, 2008; 3 vols. ISBN: 9787802530454.

Chö nam kun tü (Chos rnam kun btus), or *[A Glossary of Enumerations]* is the short title of a recently published enumerative glossary of terms collected from a wide variety of Tibetan sources. The compiler of this new publication is Nordrang Orgyen (b. 1933), who undertook this task as a major project of the China Tibetology Research Center in Beijing. It was published by their own publishing house in 2008 in three volumes totaling 4,110 pages.

In reading classical Tibetan, it is difficult to avoid enumerations, for example, "the four noble truths," or "the twelve ascetic virtues." Thus, from Lotsawa Kawa Peltsek of the Tibetan Imperial Period to scholars of our contemporary age, many different enumerative dictionaries have been compiled. To date, however, there has never been a work as comprehensive and detailed as *Chö nam kun tü*. This publication features more than 12,000 entries, collected from 500 different sources. *[A Glossary of Enumerations]* is not only comprehensive in its number of entries, but also in the manner of its compilation. Most dictionaries merely define the terms represented by the number, but this publication also provides information on original sources that use the term, as well as any discrepancies in usage that differ from resource to resource. Nordrang Orgyen also supplies explanations for difficult entries.

The final term covered by this glossary is "the 5,453 names of the Buddha." All 5,453 names are listed, attesting to the exhaustiveness of Nordrang Orgyen's research. ■

ཆོས་རྣམ་ཀུན་བཏུས།

ཆོས་རྣམ་ཀུན་བཏུས་ནི་གངས་ཅན་རིག་བརྒྱའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་མཐོང་ཚད་ཀུན་ལས་བཏུས་པ་ངོ་མཚར་འཕྲུལ་གྱི་ལྡེ་མིག་ཆེན་པོ་ཞེས་བྱ་བའི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་དེའི་བསྡུས་མིང་ཡིན། འདིའི་རྩོམ་པ་པོ་ནི་ནོར་བྲང་ཨོ་རྒྱན་ལགས་(༡༩༣༣-)ཡིན་ལ། ཁོང་གིས་ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལྟེ་གནས་ཞེས་པའི་ཚན་རིག་ཞིབ་འཇུག་གི་ལས་གཞི་གཙོ་བོ་ཞིག་གི་ཚུལ་དུ་ཚིག་མཛོད་འདི་བསྒྲིགས། ༢༠༠༨ ལོར་རྒྱ་ནག་པེ་ཅིན་ན་ཡོད་པའི་ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པའི་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ཞེས་པ་ནས་དཔེ་སྐྲུན་བྱས། ཚིག་མཛོད་འདི་ལ་པོད་གྲངས་གསུམ་དང་ཤོག་གྲངས་ ༨༡༡༠ ཡོད།

བོད་ཀྱི་གནའ་དཔེ་དང་ནང་ཆོས་ཀྱི་གསུང་རབ་གང་ཞིག་ཀློག་ཀྱང་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་དང་མི་འཕྲད་པ་ནི་ཡོང་མི་སྲིད་པས། ལོ་ནྟ་པ་སྐྱ་བ་དཔལ་བརྩེགས་ནས་དུས་རབས་སྔོན་མའི་ལོ་རབས་བརྒྱད་ཅུ་བར་དུ་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་དུ་མ་ཞིག་བསྒྲིགས་ཡོད་ན་ཡང་། ནོར་བྲང་ཨོ་རྒྱན་ལགས་ཀྱི་ཆོས་རྣམས་ཀུན་བཏུས་ལྟ་བུའི་རྒྱས་པ་ཞིག་ད་བར་དུ་བྱུང་མྱོང་མེད། འདིའི་ནང་དུ་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཐ་སྙད་ཀྱི་གྲངས་ཚིག་ཁྲི་ཉིས་སྟོང་ལྷག་ཡོད་པ་དཔེ་ཁུངས་ལྔ་བརྒྱ་ནས་བསྡུས་ཡོད།

ཚིག་མཛོད་འདི་ལ་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཐ་སྙད་མང་བ་ཙམ་གྱིས་རྒྱས་པ་མ་ཡིན་པར་སྒྲིག་སྟངས་ཀྱི་ཐད་ནས་ཀྱང་རྒྱས་པ་ཡིན། ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཚིག་མཛོད་མང་ཆེ་བར་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་ཐ་སྙད་གང་ཞིག་ལ་གྲངས་འདྲེན་བྱས་པ་ཙམ་ལས་མེད། ཚིག་མཛོད་འདིའི་ནང་དུ་འགྲེལ་བཤད་དང་ལྷན་དུ་གྲངས་ཀ་འདྲེན་པ་དང་། གྲངས་འདྲེན་གྱི་དཔེ་ཁུངས་གསལ་པར་འགོད་པ། གྲངས་འདྲེན་བྱེད་ལུགས་ཐ་དད་པ་ཡང་འདྲེན་པ་བཅས་གནང་ཡོད། ཚིག་མཛོད་འདིའི་ནང་གི་ཆོས་ཀྱི་རྣམ་གྲངས་ཀྱི་གྲངས་འདྲེན་མཐོ་ཤོས་ནི་སངས་རྒྱས་ཀྱི་མཚན་ལ་ལྔ་སྟོང་བརྒྱ་རྩ་གསུམ་ཞེས་པ་འདི་ཡིན་ལ། འདིས་ནོར་བྲང་ཨོ་རྒྱན་ལགས་ཀྱི་བརྩམས་ཆོས་འདིའི་ཞིབ་ཕྲའི་རྣམ་པ་མངོན་ཡོད། ■

OPPOSITE PAGE: THE *CHÖ NAM KUN TÜ*, AN ANNOTATED ENUMERATION GLOSSARY.
ཆོས་རྣམ་ཀུན་བཏུས།
(ཁ་གཏད་ཤོག་ངོས།)

ABOVE: NORDRANG ORGYEN, COMPILER OF THE *CHÖ NAM KUN TÜ*.
ཆོས་རྣམ་ཀུན་བཏུས་ཀྱི་རྩོམ་སྒྲིག་པ་ནོར་བྲང་ཨོ་རྒྱན།
(གོང་།)

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

NEW & NOTABLE
ངོ་སྤྲོད་འཛིན་པའི་དཔེ་དེབ་གསར་པ།

The First Tibetan e-Dictionary Launched

by Tenzin Gelek (Trace Foundation)

RIGHT: THE LOBSANG TIBETAN CHINESE ENGLISH ELECTRONIC DICTIONARY.
བློ་བཟང་བོད་རྒྱ་དབྱིན་གསུམ་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ། (གཡས།)

INSET: AMDO LOBSANG.
ཨ་མདོ་བློ་བཟང་། (བར་བཀྱག)

A**MDO** Lobsang, a professor from Tibet University's Computer Science Department, has produced the first Tibetan language electronic dictionary. This e-dictionary is called "Lobsang Tibetan Chinese English Electronic Dictionary" (the word "electronic" is not a part of the name in Tibetan), and has become known as the "Lobsang Dictionary." It was launched in October 2008, and is distributed by the Tibet Lobsang Digital Technology Company. The machine costs 1200 RMB and is currently available for sale in Lhasa, Chengdu, and Xining. Amdo Lobsang endured many years of hard work and determination to develop a small, pocket-sized Tibetan-Chinese-English e-dictionary for use by Tibetan students. The product also reflects his many years of research both inside and outside China.

In the dictionary, one finds classic dictionaries such as *The Great Tibetan-Chinese Dictionary, Dungkar Tibetological Great Dictionary, Tibetan-English Dictionary,* and the *Tibetan-Chinese-English Dictionary*, a total of 26 dictionaries. There are also some 25 other reference works, such as encyclopedias of famous people and of monasteries, and even reproductions of Chinese literary classics such as Tang dynasty poetry and the *Three Character Classic (San zi jing)*.

The dictionary uses the Himalaya font and input keyboard. One can find definitions or meanings for almost any word or term. In addition, there is a function that plays audio clips for pronunciation. The machine also functions as a word processor, with input in either Tibetan, English or Chinese. The user can then link the e-dictionary to a computer, edit and print out the prepared document.

Born in Amdo, Professor Lobsang graduated from the Northwest Nationalities University. He later received his masters degree in computer science from the University of Northern Virginia on a fellowship from Trace Foundation in 2005-2007.

If you would like to know more about this dictionary, please visit the website: http://luozang.com/index.html ■ *Translated by Eveline Yang (Trace Foundation)*

བློ་བཟང་བོད་རྒྱ་དབྱིན་གསུམ་གྱི་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ།

བསྟན་འཛིན་དགེ་ལེགས་ནས། (ཀུན་ཕན་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པ།)

བོད་ ཡུལ་སྐྱོང་དཔལ་ལྡན་ཟླ་བ་ཆེན་མོའི་ཕྱིས་ ...

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

LITERARY EXCERPT
ཁོལ་ཕྱུང་རྩོམ་རིག

An Introduction to *The Joys & Sorrows of a Boy from Naktsang* (Naktsang Shilu Kyiduk)

NAKTSANG *Shilu Kyiduk*, which can be roughly translated as *The Joys and Sorrows of a Boy from Naktsang,* is an autobiographical novel published in June 2007. The book was not published by a formal publishing house, but was printed by the Siling (Xining) Tso-ngon (Qinghai) Printing House in a run of 3,000 copies. Generally, books of Tibetan literature in China are printed in runs of no more than 2,500 copies. Despite the fact that *Naktsang Shilu Kyiduk* was not published by a formal publishing house, and therefore had no established means of distribution, the first run of 3,000 copies sold out in six months, and the book had to be reprinted, an unusual occurrence for a work of Tibetan literature.

The author Naktsang Nülo, or Nüden Lozang, was born in 1948 in Chukarma, Machu, in Amdo (present-day Machu County in Kanlho Tibetan Autonomous Prefecture, Gansu Province) to father Naktsang Dadül and mother Meza Tsering Kyi. From 1959 to 1965, he studied in the nationality middle school in Chumarlep County, the Yushu Nationalities Teacher Training School in Yushu Autonomous Prefecture, Qinghai, and the Qinghai Nationalities Institute. In 1965, he became a cadre of the Chinese Communist Government and worked as a teacher in primary schools in Chumarlep County and as a public security officer in the township until retirement in 1993. During his career, Naktsang

“ནགས་ཚང་ཞི་ལུའི་སྐྱིད་སྡུག”ཅེས་པའི་རང་རྣམ་གྱི་བརྩམས་སྒྲུང་འདི་ནི་ ༢༠༠༧ ལོའི་ཟླ་༦ པར་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ངོ་མ་ཞིག་ནས་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་པ་མིན་པར་“མཚོ་སྔོན་ཟི་ལིང་པར་ཁང་།”ཞེས་པའི་པར་ཁང་ཞིག་ནས་དེབ་གྲངས་སུམ་སྟོང་ཐམ་པ་པར་བརྒྱབ་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ངོ་མ་དག་ནས་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་པའི་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་གི་བརྩམས་ཆོས་མང་ཆེ་བ་དེབ་གྲངས་ཉིས་སྟོང་ལྔ་བརྒྱ་ལས་ལྷག་པར་རྒྱག་གི་མེད། “ནགས་ཚང་ཞི་ལུའི་སྐྱིད་སྡུག”དེབ་གྲངས་སུམ་སྟོང་དེ་ཟླ་བ་དྲུག་གི་རིང་ལ་བཙོང་ཚར་ཏེ་སྐྱར་པར་བྱེད་དགོས་བྱུང་ཡོད། དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ངོ་མ་ཞིག་གིས་དཔེ་སྐྲུན་མ་བྱས་ལ། གཞུང་འབྲེལ་གྱི་འགྲེམས་ལམ་ཡང་མེད་པར་ཟླ་བ་དྲུག་གི་ནང་ལ་དེབ་གྲངས་སུམ་སྟོང་བྲིམ་ནས་སྐྱར་པར་བྱས་པ་འདི་འདྲ་བོད་ཀྱི་དཔེ་སྐྲུན་གྱི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་ཐོག་ལ་བྱུང་མ་མྱོང་བ་ཞིག་ཡིན།

“ནགས་ཚང་ཞི་ལུའི་སྐྱིད་སྡུག”གི་ངོ་སྤྲོད།

ABOVE: THE AUTHOR NAKTSANG NÜDEN LOZANG (SOURCE: *NAKTSANG SHILU KYIDUK*).

རྩོམ་པ་པོ་ནགས་ཚང་ནུས་ལྡན་བློ་བཟང་། (གོང་།)

RIGHT: THE COVER OF NAKTSANG SHILU KYIDUK.

ནགས་ཚང་ཞི་ལུའི་སྐྱིད་སྡུག་གི་མདུན་ཤོག (གཡས།)

དེབ་འདིའི་རྩོམ་པ་པོ་ནགས་ཚང་ནུས་བློའམ་ནུས་ལྡན་བློ་བཟང་ནི། ནགས་ཚང་དགྲ་འདུལ་དང་དམེ་བཟའ་ཚེ་རིང་སྐྱིད་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་ ༡༩༤༨ ལོར་མདོ་སྨད་རྨ་ཆུ་ཆུ་ཕ(དཀར)མ་སྐྱེ་བར(དེང་སང་ཀན་སུའུ་ཞིང་ཆེན་ཀན་ལྷོ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་རྨ་ཆུ་རྫོང་ཁོངས་)སྐྱེས། ༡༩༥༨ ལོ་ནས་༡༩༦༥ ལོ་བར་དེང་སང་གི་མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་གྱི་ཡུལ་ཤུལ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་ཆུ་དམར་ལེབ་རྫོང་མི་རིགས་སློབ་འབྲིང་དང་། ཡུལ་ཤུལ་ཁུལ་མི་རིགས་དགེ་ཐོན་སློབ་གྲྭ། མཚོ་སྔོན་ཞིང་ཆེན་མི་རིགས་སློབ་གྲྭ་བཅས་སུ་སློབ་སྦྱོང་གནང་། ༡༩༦༥ ལོ་ནས་རྒྱ་ནག་གུང་ཁྲན་གཞུང་གི་ལས་བྱེད་དུ་གྱུར་ནས། ༡༩༩༣ ལོར་རྒན་ཡོལ་གནང་བའི་བར་དུ་ཆུ་དམར་ལེབ་རྫོང་དུ་སློབ་ཆུང་དགེ་རྒན་དང་། ཡུལ་ཚོའི་སྤྱི་བདེ་ལས་བྱེད། དེ་ནས་གོ་གནས་རིམ་འཕར་གྱིས་ཆུ་དམར་ལེབ་རྫོང་གི་ཁྲིམས་འཛིན་ཅུའུ་ཞེར་བ་དེ་ཡི་ཅུའུ་ཀྲང་དམ་འགན་འཛིན་གཞོན་པ་དང་། ཆུ་དམར་ལེབ་རྫོང་གི་རྫོང་དཔོན་གཞོན་པ་བཅས་ས་གནས་རྒྱ་གཞུང་གི་དབང་ཤུགས་ཅན་གྱི་གོ་གནས་ཀྱང་བཟུང་མྱོང་། འདི་ལ་རྩོམ་པ་པོ་རང་གིས་སྲོལ་རྒྱུན་གྱི་བོད་མིའི་གོ་གནས་ཅན་ལ་ཆེ་བརྗོད་བྱེད་སྟངས་ལྟར”ས་གར་སོང་འོག་ལ་རྟ་ཕོ་ཡོད་པ་དང་། རྒྱབ་ལ་བོའུ་རིང་ཐུང་གཉིས་རེ་ཁུར་བ། དཔོན་ས་མཐོན་པོར་བསྡད་ནས་དབང་ཆེན་པོ་བཟུང་མྱོང་།“ཞེས་རྩོམ་པ་པོ་རང་གི་འགོ་བརྗོད་དུ་བྲིས་ཡོད། རྒན་ཡོལ་མ་བྱས་པའི་སྔོན་གྱི་ལོ་གསུམ་གྱི་རིང་ལ་ཡུལ་ཤུལ་བོད་རིགས་རང་སྐྱོང་ཁུལ་གྱི་འབྲིང་རིམ་མི་དམངས་ཁྲིམས་ཁང་ལ་ཕྱུག་ལས་གནང་། ལོ་དེ་དག་རིང་ལ་

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

LITERARY EXCERPT
ཁོལ་ཕྱུང་རྩོམ་རིག

was promoted to a series of higher positions including deputy director of the Disciplinary Bureau and vice governor of Chumarlep County. He held many high positions of power in the local Chinese government. Using the characterization Tibetans use for high officials, the author writes in the forward of this publication, "Wherever I go, I ride a horse and carry one long gun and one short gun on my back. I have held a high position, I have held great power." Before he retired, Naktsang worked in the Intermediary People's Court in Yushu Autonomous Prefecture for three years. During the many years of his service, he attended communist party and cadre schools, and had received training in law at both the provincial and central government levels.

With one look at the title of the book—*Naktsang Shilu Kyiduk*—an Amdowa can tell that this book is about the experiences of a young boy. The term *shilu* can in some cases refer to a male in general, but usually, as in this book, it specifically means a young or youthful boy. In the case of this novel, the observations and experiences are of a young boy about ten years old.

In general, a child of ten years is just beginning his life, but for Naktsang's main character, turning one decade old coincides with the movement of the Chinese Communists into Tibetan areas, drastically changing the situation of his family and of Tibet in general. It was as the Chinese Communist Party itself described its victory: heaven and earth themselves were overturned (*tian fan di fu*). Within a year of his birth, Naktsang's mother died and he became a semi-orphan. His family and home fell apart; as they say in Amdo, it was as if the black tent of a well-to-do and warm nomadic family was taken down and folded up. With the arrival of the People's Liberation Army (PLA), Naktsang had to escape from his hometown, trying to avoid the fighting and the PLA soldiers on the road. During their flight, his father was killed, and Naktsang became a complete orphan. At only ten years old, this boy had no place to go and ended up in prison.

The author's childhood experiences are expressed vividly, filling the reader's mind. Moreover, through the narrative, a sense of the emotions of that era is evoked. Many readers have written to the author that while reading the book, they were crying continuously. Another reader related to me, "When I was reading this book, I often had to stop and put the book down to calm my heartbeat. I

ལས་ཀའི་ཞོར་དུ་ཞིང་ཆེན་གྱི་དམར་ཕྱོགས་ཚོགས་པའི་སློབ་གྲྭ་དང་། ཞིང་ཆེན་དང་དབུས་གཞུང་གི་སྲིད་ཁྲིམས་ལས་བྱེད་ཀྱི་སློབ་གྲྭར་སོང་ནས་ཟབ་སྦྱོང་ཡང་གནང་འདུག

"ནགས་ཚང་ཞི་ལུའི་སྐྱིད་སྡུག"ཅེས་པ་འདི་དེབ་མིང་མཐོང་མ་ཐག་ནས་ཨ་མདོ་བ་ཞིག་གིས་དེབ་འདིའི་བརྗོད་བྱ་སྐྱེས་པ་ལོ་ཆུང་ཞིག་གི་ལོ་རྒྱུས་ཡིན་པ་ཤེས་ཐུབ། ཞི་ལུ་ཟེར་བ་འདི་ཨམ་སྐད་དུ་སྐྱེས་པ་སྤྱི་ལ་གོ་བའི་སྐབས་ཡོད་ན་ཡང་། མང་ཆེ་བའི་སྐབས་སུ་སྐྱེས་པ་ལོ་ཆུང་དང་གཞོན་ནུའི་དུས་གཉིས་ཀ་ལ་གོ "ནགས་ཚང་ཞི་ལུའི་སྐྱིད་སྡུག"གི་ནང་གི"ཞི་ལུ"ནི་རང་ལོ་བཅུ་ཙམ་གྱི་བུ་ཕྲུག་ཅིག་ཡིན།

སྤྱིར་བཏང་ལོ་ན་བཅུ་ཙམ་གྱི་བུ་ཕྲུག་ཅིག་ནི་མི་ཚེ་ཡི་འགོ་བརྩམས་པ་ཙམ་ཡིན། ཡིན་ན་ཡང་ནགས་ཚང་ཞི་ལུ་འདི་ལོ་ན་བཅུ་ལ་སླེབས་དུས། ཁོ་རང་གི་ཁྱིམ་ཚང་དང་བོད་པ་སྤྱི་ཡི་གནས་སྟངས་ལ་ཀྲུང་ཁྲན་ཏང་གི་རྗོད་སྟངས་ལྟར་ན"གནམ་ས་བླ་འོག་འགྱུར"བ་ལྟ་བུའི་འགྱུར་ལྡོག་བྱུང་།

རྩོམ་པ་པོ་འདི་འཁྲུངས་ནས་ལོ་གཅིག་ཀྱང་མ་འགོར་བར། ཨ་མ་གྲོངས་རྐྱེན་གྱིས་འབྱོར་ཕྱུག་ཅན་གྱི་སྦྲ་ནག་དྲོན་མོ་ཞིག་བལྟབས་ཏེ་དྭ་ཕྲུག་ཕྱེད་ཀར་གྱུར་བ་དང་། བཅིངས་འགྲོལ་དམག་ཡོང་བའི་དུས་ཟིང་གིས་ཕ་ཡུལ་དོར་ནས་འབྲོ་དགོས་བྱུང་བ། འབྲོ་ལམ་དུ་ཡང་བཅིངས་འགྲོལ་དམག་ལ་གཡོལ་བ་དང་འཐབ་པ་བཅས་ཀྱིས་ཕ་རྒན་བསད་དེ་དྭ་ཕྲུག་རྐྱལ་མ་ཞིག་ཏུ་གྱུར། མཐར་ཐུག་ལོ་ན་བཅུ་ལས་སོན་མེད་པའི"ཞི་ལུ"འདི་བཙོན་ཁང་མ་གཏོགས་འགྲོ་ས་འདུག་ས་མེད་པར་གྱུར།

could not continue reading with my heart in my chest." The writer Pema Tsewang Shastri had a similar reaction: "I have read many Tibetan novels like this, but *Naktsang Shilu Kyiduk* was the only one that made me cry."

In general, there are very few critics of Tibetan literature. Likewise, there are also not many critics among the readers of *Naktsang Shilu Kyiduk*. Since this book was not published by a formal publishing house, it could not be promoted in formal periodicals having wide circulation. Still, this book was introduced and recommended by readers to others on informal internet sites and blogs. In 2007, on the Tibetan literature website *Chömé* (*Chod me* or *"Lamp"*) *Naktsang Shilu Kyiduk* was selected fifth among the ten "greatest events" in the Tibetan literary world. The *Chömé* editors stated: "This is one of the first Tibetan autobiographical novels based on actual history."

Since this book was published, many readers in Tibet have made direct contact with the author. Latse Library has a selection of letters written to the author in response to his book. Like Naktsang, a number of the letter-writers had also experienced the great historical changes in Tibet in the 1950s. Others include those from a younger generation who have only just heard about these events. The essence of these letters can be summarized into three points: 1) *Naktsang Shilu Kyiduk* fills a gap of a lack of published personal accounts of the major historical change that had taken place in Tibet in the 1950s apart from officially-sanctioned histories; 2) this book has destroyed the obstacle to those things about which one cannot talk or write; and 3) this book is worthy of being submitted as a candidate for the Nobel Prize for Literature.

This work has attracted many readers, but at the same time, many are worried about any political repercussions for the author. The narrative contains details that differ from those found in Chinese propaganda materials and news sources. On a program on radio's Voice of America the author was asked whether he was concerned about political consequences for writing such a novel.[1] Naktsang said that even if he has no authority to write about the history of a nationality or locality, he feels that he does have the right to write about his own life story. More than a year passed since the publication and distribution of this book, and we have not heard of any political problems for the author. Those who were concerned with the wellbeing of the author can now breathe more easily.

After drying their tears and calming their racing hearts, some readers had criticisms for some aspects of the novel. One issue was that the book was not written in literary language, but in a local, nomadic Amdo Machu County dialect. This affects the readership among Tibetans, as non-Amdowas may experience difficulty understanding local terms and meanings. To address this

1 Naktsang Nüden Lozang, 2007. *Kunling,* Voice of America, 26 December.

རྩོམ་པ་པོ་འདིས་རང་གི་བྱིས་པའི་དུས་ཀྱི་སྨྱོང་བ་རྣམས་ཀློག་པ་པོ་རྣམས་ཀྱི་མིག་ལམ་དུ་རི་མོ་ནང་བཞིན་འདྲེན་ཐུབ་ཡོད་པ་མ་ཟད། སྨྱོང་བ་དེ་དག་གི་ནང་ལ་སེམས་ཡོད་པའི་ཚོར་འདུ་དྲག་པོ་རྣམས་ཀྱང་ཇི་བཞིན་དུ་ཐོན་ཡོད། སྒྲུང་འདི་ཀློག་མཁན་མང་པོས་རྩོམ་པ་པོ་ལ་ཡིག་འབྲེལ་བྱས་ཡོད་པར། ཁོང་ཚོ་མང་པོས་སྒྲུང་རྩོམ་འདི་མིག་ཆུ་འདོན་ཞོར་དུ་ཀློག་པ་ཡིན་ཟེར། ཀློག་པ་པོ་གཞན་ཞིག་གིས་ངོ་སྤྲོད་ཀྱི་རྩོམ་ཐུང་འདི་འབྲི་མཁན་ལ་འདི་ལྟར་བརྗོད། "ངས་སྒྲུང་འདི་ཀློག་སྐབས། ལན་མང་པོར་ཀློག་མཚམས་བཞག་ནས་སྙིང་མར་འབབ་ཏུ་འཇུག་དགོས་བྱུང་། དེ་མ་གཏོགས་སྙིང་ཡར་བཀུག་ནས་མུ་མཐུད་ནས་ཀློག་ཐབས་མི་འདུག"ཟེར། རྩོམ་པ་པོ་པད་མ་ཚེ་དབང་ཤཱསྟྲི་ལགས་ལ་ཡང་ཚོར་བ་གཅིག་མཚུངས་བྱུང་ཡོད་དེ། ཁོང་གིས་བོད་ཡིག་གི་སྒྲུང་མང་པོ་བཀླགས་མྱོང་ཡང་"ཀློག་དུས་མིག་ཆུ་འབྱིན་ནུས་པ་ཞིག་ནགས་ཚང་ཞི་ལུའི་ལོ་རྒྱུས་ལས་གཞན་མ་བྱུང་"ཞེས་གསུངས།

སྤྱིར་བཏང་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་ལ་རྩོམ་དཔྱད་ཁ་ཅང་ཉུང་བ་ལྟར། "ནགས་ཚང་ཞི་ལུའི་སྐྱིད་སྡུག"ལ་ཡང་ཀློག་མཁན་མང་བའི་ཚོད་ཀྱི་རྩོམ་དཔྱད་བྱུང་མེད། དེའི་རྒྱུ་མཚན་གཅིག་ནི་སྒྲུང་རྩོམ་འདི་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་ངོ་མ་ཞིག་ཏུ་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་མེད་སྟབས། འགྲེམས་རྒྱ་ཆེ་བའི་ཡོངས་གྲགས་ཀྱི་རྩོམ་རིག་དུས་དེབ་རྣམས་སུ་རྩོམ་དཔྱད་སྤེལ་ཐབས་མེད་ལས་ཆེ། ཡིན་ན་ཡང་གཞུང་འབྲེལ་མ་ཡིན་པའི་བོད་ཡིག་གི་དྲ་རྒྱ་ཁག་གི་པོད་ཁྲུག་གམ་ཟིན་བྲིས་(Blog)རྣམས་ཀྱི་ནང་དུ་བརྩམས་སྒྲུང་འདི་ཕན་ཚུན་ལ་ངོ་སྤྲོད་དང་ཀློག་སྐུལ་གང་མང་བྱས་འདུག བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་གི་དྲ་རྒྱ་མཆོད་མེ་ཟེར་བ་དེར་"ནགས་ཚང་ཞི་ལུའི་སྐྱིད་སྡུག"པར་སྐྲུན་བྱས་པ་ནི་༢༠༠༧ ལོའི་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་གི་དོན་ཆེན་བཅུའི་ནང་གི་ཨང་རིམ་ལྔ་བར་བགྲངས་ཤིང་། འདི་ནི "བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་སྟེང་གི་ཕལ་བའི་རང་རྣམ་སྒྲོག་ཆང་དུ་བཞག་པའི་བརྩམས་སྒྲུང་ཨང་དང་པོ"ལ་ངོས་འཛིན་བྱས་ཡོད།

སྒྲུང་རྩོམ་འདི་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་པ་ནས། བོད་ནང་གི་ཀློག་པ་པོ་གང་མང་ཞིག་གིས་རྩོམ་པ་པོ་ལ་ཐད་ཀར་ཡིག་འབྲེལ་བྱས་འདུག དེ་ལས་ཡི་གེ

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

LITERARY EXCERPT
ཁོལ་ཕྱུང་རྩོམ་རིག

perceived fault, the book has been translated from Amdo nomadic dialect into literary language and Central Tibetan dialect by an individual in Dharamsala, India. This is the first but unavoidable instance of translating a work of literature from one Tibetan dialect to another. Another criticism of the book is that although the central character this book is a ten year old boy, his observations seem like those of someone older.

There may be some minor problems with the novel, but these do not detract from the work's influence. This work has opened a door to a previously untouched subject in Tibetan literature. Just one year after this book was published, two other works of literature have already come out on the same subject matter, namely *[My Homeland and Peaceful Liberation] (Nga'i pha yul dang zhis ba'i bcings grol)* and *[My Homeland and Listening Carefully] (Nga'i pha yul dang gzab nyan)*, both published in 2008. After the Cultural Revolution, a literary movement emerged in China that produced so-called "Scar Literature," which criticized the Communist government's leftist political movements such as the Cultural Revolution. Some Tibetan writers have been influenced by scar literature, and there are works that deal with the Cultural Revolution. However previously there was no single work written about the unfortunate occurrances in Tibet when the Communist power first arrived; *Naktsang Shilu Kyiduk* is the first such book to discuss those misfortunes as a firsthand account.

While this introduction was being written, it became known that the Tibetan female poet Chakmo Tso and her husband Takgyel have translated this *Naktsang Shilu Kyiduk* into Chinese and are looking for a publisher. Thus, in less than a year since its publication, this book has already undergone translation from Amdo dialect to literary Tibetan, and now into Chinese. Before long we will probably see an English translation. These activities will hopefully increase many times over the novel's readership. ■

ཁག་ཅིག་རྩོམ་པ་པོས་ཕྱོགས་བསྡེབས་བྱས་པ་ཞིག་འདི་ག་དཔེ་མཛོད་ཁང་ལ་འགྲོར་ཡོད། ཡིག་འབྲེལ་བྱེད་མཁན་གྱི་ནང་དུ་རྩོམ་པ་པོ་ནང་བཞིན་དུས་རབས་གོང་མའི་ལོ་རབས་ལྔ་བཅུའི་ནང་གི་བོད་ཀྱི་དུས་འགྱུར་ཆེན་མོ་དེ་དངོས་སུ་བརྒྱུད་མྱོང་མཁན་ཡོད་ལ། དུས་འགྱུར་འདིའི་སྐོར་ལ་ཐ་ཐོས་ཙམ་མ་གཏོགས་མེད་པའི་དེང་སང་གི་གཞོན་ནུ་ཡང་ཡོད། ཁོང་ཚོའི་ཡི་གེའི་ནང་དོན་རྣམས་མདོ་དོན་དུ་དྲིལ་ན་དོན་གནད་གསུམ་དུ་འདུས། གཅིག་ནི། དུས་རབས་གོང་མའི་ལོ་རབས་ལྔ་བཅུ་ནི་བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་གི་དུས་འགྱུར་ཧ་ཅང་ཆེན་པོ་ཞིག་ཡིན་ན་ཡང་། རྒྱ་གཞུང་གི་དྲིལ་བསྒྲགས་ཀྱི་ཡིག་རིགས་མ་གཏོགས་ཡིག་ཐོག་ཏུ་བཀོད་པ་མེད་པའི་ཧོར་ཁྲུང་སྙུང་རྩོམ་འདིས་གསབ་པ་དང་། གཉིས་ནི། སྙུང་རྩོམ་འདིས་དུས་འགྱུར་ཆེན་མོ་དེ་བཤད་མི་ཆོག་པ་དང་བྲིས་མི་ཆོག་པའི་བཀག་རྒྱ་གཏོར་བ། གསུམ་ནི། སྙུང་རྩོམ་འདི་ལ་ནོ་སྤྲོལ་རྩོམ་རིག་བྱ་དགའི་འོས་གཞིའི་ནང་དུ་ཚུད་ཐབས་བྱ་འོས་ཆེ་བ་བཅས་ཡིན།

སྙུང་རྩོམ་འདིས་ཀློག་པ་པོ་མང་པོའི་ཡིད་དབང་འགུག་པ་དང་མཚུངས་སུ། ཁོང་ཚོས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ཐོག་ནས་རྩོམ་པ་པོ་འདིའི་བདེ་འཇགས་ལ་དཀའ་ངལ་འཕྲད་ཡོང་མི་ཡོང་ངམ་སྙམ་པའི་སེམས་ཁྲལ་ཡང་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། སྙུང་རྩོམ་འདིའི་ནང་དུ་རྒྱ་གཞུང་གི་དྲིལ་བསྒྲགས་ཡིག་རིགས་དང་ཧེ་བག་ཅན་གྱི་གནས་ཚུལ་མང་པོ་ཞིབ་འབྲི་བྱས་ཡོད། ཨ་རིའི་རྒྱང་བསྒྲགས་ལས་ཁུངས་ནས་རྩོམ་པ་པོ་ལ་ཁོང་གིས་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་དཀའ་ངལ་འཕྲད་མིན་ལ་སེམས་ཁྲལ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་མེད་བཀའ་འདྲི་གནང་བར། རྩོམ་པ་པོས་ཁོང་ལ་མི་རིགས་ཤིག་དང་ས་གནས་ཤིག་གི་ལོ་རྒྱུས་འབྲི་བའི་དབང་ཆ་མེད་ན་ཡང་། ཁོང་རང་གི་སྒེར་གྱི་ལོ་རྒྱུས་འབྲི་བའི་དབང་ཆ་ཁོང་རང་ལ་ཡོད་པར་ངེས་འཛིན་བྱས་ཡོད།

སྒྲུང་རྩོམ་དེ་འགྲེམས་སྤེལ་རྒྱ་ཆེར་བྱུང་ནས་ལོ་གཅིག་ལྷག་འགོར་ན་ཡང་། རྩོམ་པ་པོ་ལ་དཀའ་ངལ་འཕྲད་རབས་གཏམ་ཐུར་ཙམ་ཡང་ཐོས་རྒྱུ་མེད་པའི་སྐབས་འདིར། རྩོམ་པ་པོ་འདིའི་བདེ་འཇགས་ལ་སེམས་ཁྲལ་གནང་མཁན་རྣམས་ཀྱིས་བློ་བག་ཙུང་ཙམ་བདེ་བའི་དབུགས་རིང་ཞིག་དལ་གྱིས་འབྱིན་བཞིན་ཡོད།

སྒྲུང་རྩོམ་འདི་བཀླགས་པ་ལས་བྱུང་བའི་མིག་ཆུ་བསྐམས་ཤིང་སྙིང་གི་འཕར་ལྡིང་འཇགས་རྗེས། ཀློག་པ་པོ་སྐོར་ཞིག་གིས་སྒྲུང་རྩོམ་འདིའི་སྐྱོན་ཆ་འགའ་རེ་ཡང་མཐོང་བཞིན་ཡོད། སྐྱོན་ཆ་གཅིག་ནི་ཡིག་སྐད་དུ་མ་བྲིས་པར་ཨ་མདོ་རྨ་ཆུའི་འབྲོག་སྐད་དུ་བྲིས་ཡོད་པ་དེས་སྒྲུང་རྩོམ་འདི་ཀློག་པ་པོ་བོད་པ་ནང་ཁུལ་དུ་རྒྱ་ཅེ་ཆུང་དུ་བཏང་ཡོད་པར་ངོས་འཛིན་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། སྐྱོན་ཆ་འདི་སེལ་ཆེད་ཉེ་ཆར་ཇ་རམ་ས་ལར་སྒྲུང་རྩོམ་འདི་ཨ་མདོའི་འབྲོག་སྐད་ནས་ཡིག་སྐད་དུ་ཕབ་སྒྱུར་བྱས་ནས་དཔེ་སྐྲུན་བྱས་ཡོད་པ་དེས། བརྩམས་ཆོས་ཤིག་བོད་སྐད་ནས་བོད་སྐད་དུ་ཕབ་སྒྱུར་བྱས་པའི་ཅུ་ཐུག་གི་ལོ་རྒྱུས་གསར་བཏོད་བྱས། ད་དུང་སྒྲུང་རྩོམ་འདིའི་ནང་གི་མི་སྣ་གཙོ་བོ་ནི་ལོན་བཅུ་ལས་མ་བརྒལ་བ་ཞིག་ཡིན་པ་ལ། དེའི་བསམ་བློ་གཏོང་སྟངས་ཁག་ཅིག་ན་ཆུང་བྲིས་པ་ཞིག་ལ་མི་འཚམས་པའི་ངོས་འཛིན་བྱེད་མཁན་གྱི་ཀློག་པ་པོ་ཡང་སྐོར་ཞིག་ཡོད།

རང་ནམ་གྱི་སྒྲུང་རྩོམ་འདི་ལ་སྐྱོན་ཆ་ཕྲ་མོ་རེ་ཡོད་ན་ཡང་། དེ་དག་གིས་བརྩམས་ཆོས་འདིའི་ཤུགས་རྐྱེན་ཇེ་ཆུང་དུ་བཏང་མེད། བརྩམས་ཆོས་འདིས་བོད་ཀྱི་རྩོམ་རིག་གི་བརྗོད་གཞི་གསར་པ་ཞིག་གི་སྒོ་ཕྱེ་བར་གྱུར། བརྩམས་ཆོས་དེ་ཐོན་རྗེས་ཀྱི་ལོ་གཅིག་གི་ནང་ལ་དེ་དང་བརྗོད་གཞི་གཅིག་མཚུངས་ཅན་གྱི་བརྩམས་ཆོས "ངའི་ཕ་ཡུལ་དང་ཞི་བའི་བཅིངས་འགྲོལ།"དང་ "ངའི་ཕ་ཡུལ་དང་གཟབ་ཉན"ཟེར་བ་གཉིས་པར་འགྲེམས་བྱས་ཡོད། སྤྱིར་བཏང་རིག་གནས་གསར་བརྗེའི་རྗེས་སུ་རྒྱ་ནག་རང་ལ "སེམས་རྨའི་རྩོམ་རིག"ཟེར་བའི་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཡིས་མཚོན་པའི་རྒྱ་ནག་གུང་ཁྲན་གཞུང་གི་གཡོན་ཕྱལ་ཆེ་བའི་ཆབ་སྲིད་ཀྱི་ལས་འགུལ་རྣམས་ཀྱི་སྐྱོན་མཚང་འདོན་པའི་རྩོམ་རིག་གི་ལས་འགུལ་ཞིག་དར་བ་དེས་ཤུགས་རྐྱེན་གྱིས། བོད་པའི་རྩོམ་རིག་གི་ནང་དུ་ཡང་རིག་གནས་གསར་བརྗེ་ཡི་སྐྱོན་མཚང་འབྱིན་པའི་སྒྲུང་རྩོམ་ཁ་ཤས་ཤིག་བྱུང་ཡོད། ཡིན་ན་ཡང་རྒྱ་ནག་གུང་ཁྲན་གྱི་དབང་ཤུགས་བོད་ལ་དར་པོར་སླེབས་སྐབས་སུ་བོད་ལ་གནོད་ཆག་ཅི་བྱུང་བྲིས་པའི་བརྩམས་ཆོས་ཤིག་ད་བར་དུ་བྱུང་མེད། "ནགས་ཚང་ཞི་ལུའི་སྐྱིད་སྡུག"ནི་རང་གི་མྱོང་བ་ངོ་མའི་ཐོག་ནས་གུང་ཁྲན་གྱི་དབང་ཤུགས་བོད་དུ་སླེབས་སྐབས་རྩོམ་པ་པོ་རང་དང་རང་གི་ཕ་ཡུལ་ལ་གནོད་ཆག་ཅི་བྱུང་རང་གི་མྱོང་བ་ངོ་མའི་ཐོག་ནས་བྲིས་པའི་བརྩམས་ཆོས་དང་པོ་ཡིན།

སྒྲུང་རྩོམ་འདི་འགྲེམས་སྤེལ་བྱས་ནས་ལོ་གཅིག་གི་ནང་དུ་བྱུང་བའི་འགྱུར་དང་པོ་ནི་བོད་ཀྱི་ཨམ་སྐད་ནས་ཡིག་སྐད་དུ་བསྒྱུར་བ་འདི་ཡིན་ལ། གཉིས་པ་ནི་རྒྱ་ཡིག་ཡིན། ངས་སྒྲུང་རྩོམ་འདིའི་ངོ་སྤྲོད་འདི་བྲིས་ཆར་ལ་ཉེ་བའི་སྐབས་འདིར་བོད་མོ་སླན་ངག་པ་ལྷུགས་མོ་མཚོ་དང་མོའི་སྐུ་ཟླ་ལྷག་རྒྱལ་གཉིས་ནས་གཙོ་བྱས་པའི་ཁོང་ཚོ་ཁག་ཅིག་གིས་སྒྲུང་རྩོམ་འདི་རྒྱ་ཡིག་ཏུ་ཡོངས་སུ་བསྒྱུར་ཚར་ནས་དཔེ་སྐྲུན་ཁང་འཚོལ་བཞིན་པའི་གནས་ཚུལ་འབྱོར། འགྱུར་འདི་གཉིས་ཀྱིས་སྒྲུང་རྩོམ་འདིའི་ཀློག་པ་པོ་རྒྱ་སྐྱེད་ལྡབ་འགྱུར་གྱིས་འབྱུང་རྒྱུ་དང་། མི་འགྱངས་པར་དབྱིན་འགྱུར་མ་ཡང་ཐོན་རྒྱུའི་གོ་སྐབས་ཇེ་ཆེར་སོང་ཡོད། ■

LITERARY FEATURES
རྩོམ་རིག

LITERARY EXCERPT
ཁོལ་ཕྱུང་རྩོམ་རིག

Excerpts from The Joys & Sorrows of a Boy from Naktsang

a semi-autobiographical novel by Naktsang Nülo. Translated by Lauran Hartley & Pema Bhum

Publishing information: Nag tshang Nus blo, *Nags tshang zhi lu'i skyid 'dug* (Xining: n.p., 2007). 491 pages

Translators' note: The original work contains eighty-eight brief chapters or episodes. Chapter 38 is presented here.

38.

Though the mother lost her life, she didn't give her son to the wolves.

It snows alot in this place. And snow is falling again this morning.

"We can ride together today," my father states, lifting me up onto the back of his horse.

When we reached the opening of the mountain valley, our group which was travelling to Central Tibet (Ü) continued to file through the valley. Just then we heard the crack of several rifle shots. Ten or so wolves appeared on the ridge of the shady hillside.

"Whoever's up ahead must have scared those wolves off the path," guessed my father.

"Even if you don't threaten them, they still run away. Don't they?" asked Auntie.

"If they're eating kill, they probably wouldn't leave. Especially if it were a horde. I'm not sure they'd run off so easily then."

"But it's dangerous to shoot at a horde of wolves, isn't it?"

"It's not as bad in the daytime," my father replied.

Again, some shots sounded. Now about twenty wolves were on the ridge. My brother Japé yelled: "Dad! There's another horde of wolves!"

"A *horde*?! Really?" My father expressed doubt as he rode forward.

We came to an area where three smaller valleys converged. At the bend of a low dirt cliff, just at the head of the valley on the left, several people from our group, including a couple of monks, were circled around the embankment, staring at something from their horses. Golok Bega called out: "Hey, Durkho! Come here!" and waved my father over.

The two of us rode towards the group, while Auntie and my brother followed the other travellers.

Up along the ridge, the wolves sat on their haunches, waiting. We reached the crowd and I looked over. It looked like a dead body was lying at the foot of the embankment. The snow on the cliff and the ground below was red with blood. My father slid down from his horse and walked over to the corpse. Not a single person among the dozen or so gathered had dismounted. As my father led our horse by its mouth, I found myself right next to the object. Surely my eyes were deceived! The group was staring not at a corpse, but at a woman hugging a baby in the fold of her *chuba*. Her black hair was on end, her body covered in blood. Nothing remained of her sheepskin *chuba* with its blue and red trim, except a small bit at the waist where her belt was tied. The rest lay in shreds. Her back, her thighs, her upper arms had been completely ravaged by the wolves, the flesh and tendons dangling. Skin had also been ripped away from under her back shoulder blade and ribs. Blood ran from the wound in her lung as the woman tried to breathe. More blood and the remains of her sheepskin *chuba* were strewn on the ground around her. With her right hand she clutched the baby to her chest; her left grasped her leather belt lined with silver ornaments. The woman stared at my father. Most incredible was that the

the baby whom she held tight to her chest did not cry, despite being covered from head to toe in blood. It just kept staring wide-eyed at my father.

Someone explained, “When we first noticed her, the wolves were clawing at her, and she was swinging the leather belt around her head. After we fired a round of shots, we were able to get closer. But no one has dared get down; we’ve just been watching from our horses.” My father neared the woman. The woman couldn’t say anything but pointed to the child at her chest and raised her thumb in a begging motion. She gestured for him to take the infant. My father gathered up the baby, wiping its face and body.

“If nothing happened to the boy, I’ll take him,” offered Golok Bega. “Our chief’s family will take care of him.” My father put the baby in his arms. Bega wrapped the boy in his chuba and left with the monks. The woman watched them ride off, and smiled. As tears fell from her eyes, she raised her thumb towards my father.

About five or six of us were left. Then one of the men said: “How terrible. It will still be awhile before she dies. The wolves will come and eat her again.”

Someone else broke in, “Yes, but we have to leave. We can’t just sit here and wait for her to die!”

At that, the woman tried to raise her head but couldn’t. She stared at my father and gestured towards his gun. It was clear to everyone. Even I understood. She was asking him to shoot her.

“Holy sakes,” swore a man. “We can’t shoot her, but if we leave her, she’ll die.”

“Better to shoot her,” responded another. “Otherwise the wolves will be at her again.”

The woman was sobbing, but still she held her thumb out to my father.

“Ya, Durkho... “ My uncle Gontsé prodded: “It’s probably better to end her pain soon.”

My father lifted his gun and inserted a bullet. Everyone else reigned their horses back. The woman kept looking at my father, imploring him with her thumb.

But my father put down his gun, “I swear I can’t do it.”

He walked over to her again, and covered her with the scraps of her chuba. There was not much flesh left on either her upper or lower body. Her intestines were falling to the ground. “My god, do humans not die?” I thought. “Perhaps out of love for her child, she just can’t die. Have mercy.”

My father called out to her in a loud voice: “You don’t need to worry about your boy. And when you die, I’ll take some of your hair to the charnel ground up above Ganden Monastery.” A smile came to her face. She kept her eyes on my father, her thumb raised.

Then Uncle Gontsé called out, “Hey! Anyway, you’ve gotta let her die. Om mani padme hum. It’s better than being murdered by wolves....”

Before my uncle could finish, the gun sounded. Her head split open at the forehead.

As people chanted prayers, my father took out a knife, cut off a chunk of her hair and tucked it into the front of his chuba. Then the two of us turned to leave with our companions. I don’t know what he was thinking, but tears were streaming from my father’s eyes as he rode. After some time I turned around and looked back. A horde of wolves was swarming around the cliff where the woman lay.

[....] ■

Trace
FOUNDATION
ཀུན་ཕན་ཐེབས་རྩ་ཚོགས་པ།
利众基金会

TRACE Tel. **+1-212-367-7380**
Fax. **+1-212-367-7383**
Email: **info@trace.org**
Web: **www.trace.org**

LATSE Tel. **+1-212-367-8490**
Fax. **+1-212-367-8479**
Email: **info@latse.org**
Web: **www.latse.org**

132 Perry Sreet, Suite 2B, New York, NY 10014 U.S.A.